

DÖĞA HAKLARI İHLALLERİ

2019

“Bu yayın, %100 geri dönüşümden elde edilen kağıda basılmıştır”

DOĞA HAKLARI İHLALLERİ 2019

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

“CANLI VE DOĞA” ODAKLI ANLAYIŞLA “DOĞA İÇİN ADALET” TEMELLİ
“DOĞA HAKLARI POLİTİKASI” VE DOĞAYLA UYUM İÇİNDE BİR
“İYİ YAŞAM” KÜLTÜRÜNÜ BENİMSEYER

Biz doğayı korudukça doğa da bizi korur.

K. Atatürk

2020: İKLİM İÇİN, DOĞA İÇİN, HEPİMİZ İÇİN ADALET

Kuşaklararası sorumlulukla, iyi yaşam kültürünü benimseyerek, sorunların ve olası risklerin gerçekleşmesinden önce, önlenebilirliğinden hareketle çözüm odaklı politikalar üreten ve somut adımlar atan Partimiz, 2019 yılında Doğa Hakları alanında etkin çalışmalarını geniş katılımıyla sürdürdü.

Cumhuriyet Halk Partisi olarak, doğanın var olma ve kendisini yenileme haklarına saygı çerçevesinde, ekosistemin iyileştirilmesi, geliştirilmesi ile tüm canlı varlıkların iyi yaşama haklarının sürdürülebilir kılınması, kuşaklararası adalet ilkesinden hareketle yaşanılabilir bir miras olarak gelecek kuşaklara aktarılabilmesi yönünde politikalar üretmeyi Doğa Hakları Manifestomuzla önümüze aldık.

Dedik ki; "CHP, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını sürdürebilmesi için "İyi Yaşam"ı savunur." CHP, insanı merkeze alan, doğayı insanın mülkü olarak gören, doğal kaynakları sınırsızca ve sorumsuzca tüketen politikaların yerine, doğanın haklarının teslimini ve çevre sorunlarının çözümü için etkin mücadeleyi hepimizin görevi olarak kabul etmektedir. Bu görev yaşam hakkının yanı sıra sosyal adalet ilkesinin de bir gereğidir. Daha adil ve eşit bir toplum inşa etmenin ön koşulu, doğa hakları yönünde davranış ve tutum geliştirmek ve çevre adaletini sağlamakla mümkündür.

CHP Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı yürütücülüğünde oluşturduğumuz Doğa Hakları İzleme Kurulları ile CHP örgütlerinin, CHP doğa hakları politikasını tüm Türkiye’de, yerel savunucular, çevre ve ekoloji örgütleriyle birlikte yürütmesini sağlamak istiyoruz. CHP’nin Bölge Temsilcileri ve Doğa Hakları İl İzleme Kurulları aracılığıyla; Türkiye’nin 7 bölgesi ve 81 ilinde devam eden yerel yurttaş girişimleri ve savunuculuğunu destekleyici ve doğa hakları ihallerini önleyici çalışmaları sürdüreceğiz.

2019: UMUDU ÖRGÜTLEDİĞİMİZ MÜCADELE YILI

2019 yılını, Kazdağları’nda en az 200.000 ağacın katledilmesini unutmadan, en az 200.000 ağaca kıyılacak, 5 milyon yurttaşımızın susuz kalacağı, gittikçe artan nüfusu nedeniyle kendi kendine yetme imkanını çoktan yitirmiş bir kentin son korunaklı alanlarını yok edecek Kanal İstanbul projesi ile geride bıraktık.

Doğanın kalbine hançer saplayan girişimlerin karşısında çok sayıda ihlal karşıtı protesto ve savunma hareketi de 2019’a damga vurdu. Halkın katılımı toplantısına dahil olamadığından protesto hakkını kullandığı için yargılanan Sinoplu nükleer karşıtları... Kentlerinin tepesinde bin türlü hile ile madencilik yapılmasına ses çıkardığı için ceza alan Artvinliler... Var olan yolları ihya etmek yerine, her tarafı yol inşaatıyla hançerlenen dağlarında, doğalarına ve kadim kültürlerine sahip çıkan Çamlıhemşinliler. Fikirleri dahi sunulmadan mahallelerinin ortasına kurulmak istenen Jeotermal Enerji Santralına direnen, devlet şiddetine maruz kalan Salihli Hacıbektaş Mahallesi sakinleri...Ve daha niceleri...

Onbinlerce yurttaşın, yaşam alanları ile ilgili karar alma süreçlerine dahil olma iradelerine verilen yanıt; ne olursa olsun yapacağız. Bu demokratik(!) yaklaşımla, kurumların olumsuz görüşleri ÇED raporlarından saklandı, kimi görüşler baskıyla değiştirildi, yalanlandı. Yani Kanal İstanbul’un ÇED sürecine komisyon üyesi kurumlar dahi katılmadı. İktidar, özellikle yerel yönetim seçimlerinde aldığı mağlubiyetin de etkisiyle, tekçi ve merkezci anlayışla yurdun her bir alanını biçimlendirmeyi sürdürdü.

CHP olarak Kanal İstanbul'da kamuoyundan saklanan TÜBİTAK görüşü, "sehven" denilerek geri çekilen DHMİ görüşü, İstanbulluların susuz kalacağını bilimsel olarak ortaya koyan DSİ görüşü gibi resmi ve bilimsel görüşleri kamuoyuna açıkladık. Yanlıştan dönülmesi, ekonomimize ve ekosisteme geri dönülmez zararlar veren yanlış projelerin sonlandırılması çağrımızı yaptık. Bu bizim temel sorumluluk ve görevimiz...

Türkiye'nin dört bir yanında saha ziyaretleri gerçekleştirdik. Gümüşhane'de siyanür zehirlenmesi nedeniyle yaşamını yitiren maden işçisi kardeşimizin hikayesini unutmadan; vahşi madencilik'in Anadolu ve Trakya'da canımıza, canlılarımıza, havamıza, suyumuzla, toprağımıza, kültürümüze verdiği zararları dinledik. Erzincan'da tüm ilçeyi sülfüre boğabilmek için hane başı 130.000 TL ödeme yaparak yurttaşın dava açma hakkını elinden alan, ilin spor kulübü, üniversitesi gibi bir çok kurumuna sponsor olan çok uluslu bir firmanın hükümet tarafından nasıl denetimsizleştirildiğini gördük. Yüzlerce hayvan dostumuzun acısı halen içimizde... Bu nedenle, raporumuzun bir kısmında acımasızca katledilen dostlarımıza, bir kısmında da iş cinayetine kurban giden emekçilerimize de yer verdik.

Kazdağlarında 8 aydır devam eden Su ve Vicdan Nöbeti, maden şirketinin faaliyetlerini durdurmasına karşın mevcudiyetini sürdürüyor.

Çocukların, gençlerin, işçilerin iklim adaleti talebiyle okula ya da işe gitmeme grevlerine, ÇED raporu ve plan değişikliklerine karşı kamuyu dilekçe yağmuruna tutan yurttaşların çevresel karar alma süreçlerine dahil olma inisiyatiflerine tanık olduk.

Temiz ve sağlıklı gıdaya erişim hakkının ihlal edildiği, tarım alanlarının maden ve enerji firmalarına sunulduğu ortamda, büyük ovalarını korumaya çalışan Samsun Çarşambalılar, Karaman Karalgazililer, Eskişehirliiler... Binlerce yıllık kültürü, yaşamları sular altında kalmaya başlamasına rağmen seslerini bir dakika dahi es vermeden yükselten Hasankeyfliler ve doğanın adaleti için mücadele eden bizler...

2019'da Doğa Hakları ihlalleri her ne kadar felaketler, krizler üzerinden yoğunlaşan bir söylem üzerinden gündeme oturduysa, gelişmelerin ortaya koyduğu sonuç şu oldu: Yaşananlar iktidarlar için son bir şans, halklar içinse bir umut...

2020'de iklim umudu, adalet umudu, demokrasi umuduyla mücadele edeceğiz.

Gülizar Biçer Karaca

CHP Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

Denizli Milletvekili

MART 2020 - Ankara

İÇİNDEKİLER

CHP DOĞA HAKLARI RAPORLARI

İKLİM KRİZİ, TEKİL ANLAMDA VARLIK GÖSTEREN BİR KRİZ TÜRÜ DEĞİLDİR	9
AKP DÖNEMİ VE MADEN YASASINDA DEĞİŞİKLİKLER	17
KİRLETME HAKKI, İŞKENCE HAKKI GİBİDİR, İSTİSNASIZ KARŞI ÇIKILMALIDIR!.....	20
KANAL DEĞİL EKOLOJİK KORİDOR İSTİYORUZ!.....	22
DİPSİZ GÖL KATLIAMI, BİR AKIL VE AHLAK SORUNUDUR.	28
DÜZCE'DE YAŞANAN SEL FELAKETİNE İLİŞKİN İNCELEME VE DEĞERLENDİRME RAPORU 20 TEMMUZ 2019	30
ERZİNCAN SAHA İNCELEME RAPORU 31 EKİM 2019	32
GÜMÜŞHANE SAHA İNCELEME RAPORU 15 AĞUSTOS 2019	34
HASANKEYF SAHA İNCELEME RAPORU 12 EYLÜL 2019	38
İSTANBUL DEPREMİ VE KAMUSAL YÜKÜMLÜLÜKLER	41
KARAMAN SAHA İNCELEME RAPORU 11 ARALIK 2019.....	43
KAZDAĞLARI VE AĞAÇ KATLIAMI RAPORU	45
SALDA GÖLÜ'NÜ KORUMAK TEMEL YURTTAŞLIK ÖDEVİDİR.....	49
MERSİN SAHA İNCELEME RAPORU 25 EYLÜL 2019.....	50
DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAPATILMAK MI İSTENİYOR?.....	53
ORMAN YANGINLARI HAKKINDA RAPOR	54
YEŞİLYOL SAHA İNCELEME RAPORU 27 AĞUSTOS 2019.....	57
2019'DA DOĞA HAKLARINDA NELER OLDU?	
AFETLER VE AŞIRI DOĞA OLAYLARI	60
ATIK SORUNLARI	61
ÇEVRE VE HALK SAĞLIĞI İHLALLERİ VE HUKUK.....	65
DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL KORUMA ALANLARI.....	67
ENERJİ VE MADENCİLİK	69
GIDA HAKKI	74
HAYVAN HAKLARI	76
İMAR, YAPILAŞMA VE KENTLER.....	78
ORMAN, MERA, TARIM ALANLARI	80
TOPLUMSAL MÜCADELE	83

CHP DOĞA HAKLARI RAPORLARI

CHP DOĞA HAKLARI

İKLİM KRİZİ, TEKİL ANLAMDA VARLIK GÖSTEREN BİR KRİZ TÜRÜ DEĞİLDİR

İklim değışikliği gelecekte olması muhtemel bir olay değil, bizzat yaşanan ve zararları sonuçlarını ortaya çıkaran bir olgu haline gelmiştir. Dolayısı ile bir kriz oluşmuştur. İklim krizi, tekil anlamda varlık gösteren bir kriz türü değildir. Bugün yaşadığımız gıda krizi, ekonomi krizi; iklim krizinin de etkisiyle doğan krizlerdir. Yaşadığımız çağ; pek çok bilim insanı, araştırmacı ve yaşam savunucusu tarafından çoklu krizler çağı olarak tanımlanmaktadır. Ancak, AKP iktidarı iklim krizini de teğet geöen diğer krizler gibi algılatmaya öalışmakta, bu konuda yüzeysel eylem planları oluşturarak, aslında bu krizi daha da derinleştiren uygulamalara imza atmaktadır. AKP iktidarı, “iklim değışikliği” tanımını yaparak yaşanan süreci doğal, kendiliğinden olan bir doğa olayı gibi algı yaratmaya öalışmaktadır. “İklim değışikliği” tanımından yola çıkılarak atılan adımlar “doğa koruma” adı altında bütüncül bir bakış açısından uzak, hükümet olarak sorumluluğunu üstüne almayan şekilde indirgemeci bir yaklaşıma ve uygulamalara sahiptir. Örneğin, Karadeniz İklim Eylem Planı, daha çok yapılaşma daha çok alanı imar alanına öevirmeye yönelik betonlaşma, doğa haklarını ve iklim adaletini hiöe sayma anlamı taşımaktadır.

İklim Krizi, Gıda Krizidir

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli [IPCC], 8 Ağustos 2019 tarihli raporunda¹ “Topraklar, insanların büyüyen baskısı ile karşı karşıya, iklim değışikliği bu baskıyı daha da artırıyor. Bununla beraber küresel ısınmanın 2°C altında tutulması, tarım ve gıda sektörü dahil tüm sektörlerde seragazi emisyonlarının azaltılması ile mümkün olabilir” denilmiştir.

Raporda, arazilerin, nüfus artışı ve iklim değışikliğinin bitki örtüsü üzerindeki olumsuz etkileri artarken gıda güvenliğini temin etmek için üretken kalması gerektiği vurgulanarak, arazi bozulumu ile mücadele etmek ve iklim değışikliğini engellemek veya iklim değışikliğine uyum sağlamak için kullanılabilecek yöntemleri ortaya konulmuştur.

Rapordaki verilere göre, “Topraklar iklim sisteminde önemli bir rol oynuyor. Tarım, ormancılık ve diğer toprak kullanım biçimleri küresel insan kaynaklı seragazi emisyonların %23’ünden sorumlu. Aynı zamanda topraktaki doğal süreçler ise yaklaşık olarak fosil yakıt ve endüstri kaynaklı karbondioksit emisyonlarının üçte birine eşdeğer miktarda karbondioksit yutuyor”

İklim Krizi, Göç Krizidir

İsviöre merkezli İç Göç İzleme Merkezi [IDCM] tarafından yayımlanan rapora göre, sadece 2018 yılında 144 ülkeden tam 17,2 milyon insan doğal felaketler sebebiyle göö etmek zorunda kalmıştır. Rapora göre, 2008-2018 yılları arasında doğal felaketler sebebiyle göö etmek zorunda kalan kişi sayısı 265 milyonu buluyor.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı [UNDP] ve Denizaşırı Kalkınma Enstitüsü tarafından 2017

¹ Raporun tam adı “Karasal Ekosistemlerde İklim değışikliği, Öölleşme, Arazi Bozulumu, Sürdürülebilir Arazi Yönetimi, Gıda Güvencesi ve Seragazları Değişimleri Özel Raporu”dur. [“Special Report on Climate Change, Desertification, Land Degradation, Sustainable Land Management, Food Security, and Greenhouse Gas Fluxes in Terrestrial Ecosystems”].

yılında yayımlanan “İklim Değişikliği, Göç ve Yer Değiştirme” raporunda, 2016 yılındaki en büyük 10 göç hareketliliğinin iklimden kaynaklandığı söyleniyor.

İç Göç İzleme Merkezi [IDCM] raporuna göre, Türkiye’de son 10 yılda, 275 Bin 313 kişi, iklim ve afet sebebiyle göç etmiştir.

İklim ve Kentler

Gün geçtikçe etkisini daha fazla hissettiren insan kaynaklı iklim değişikliği, kentler için de büyük bir tehdit unsuru olarak karşımıza çıkıyor. Aniden bastıran yağışlar, aşırı hava olayları, sıcak hava dalgaları, sadece kentli gündelik yaşam pratiklerimizi engellemiyor, aynı zamanda can kayıplarını, sosyal ve ekonomik maliyetleri beraberinde getiriyor. Fosil yakıtlara olan bağımlılığımızı derinleştiren kentli yaşam pratikleri ve kentlerde yoğunlaşan tüketim alışkanlıkları da iklim krizinin etkilerini derinleştiriyor. Yaşanabilir bir dünya için, yaşam alanlarımızı, kentlerimizi nasıl inşa edeceğimiz ve dönüştüreceğimizin planlanmasında yerel yönetimler kilit önem taşıyor.

Adil, eşitlikçi bir geleceği bir arada inşa etmenin yolu, sürdürülebilir ve iklim dostu kentlerden geçiyor. İklim krizine karşı mücadelede atılması gereken ancak beklentiyi karşılamayan ulusal düzeydeki adımların yanında yerelden atılacak somut adımlar değişimi hızlandırıp kent adaletinin sağlanmasını, iyi yaşam kültürünün hayatımızda etkin olmasını sağlayabilir.

Bugün dünyada pek çok belediye yönetimi, iklim krizi ile mücadele için yerel hizmetlerinin ve bütçelerinin önemli bir bölümünü bu konuya ayırmaya başladılar, kentlerinin iklim değişikliği eylem planlarını hazırlayıp uyguluyorlar, çizdikleri iklim-akıllı kent vizyonu ile çeşitli fırsatlar yaratıyorlar. İklim değişikliğine neden olan sera gazı emisyonlarının azaltılması, bu çalışmalar için gereken finansal gereçlerin ve teknolojilerin geliştirilmesi ve iklim değişikliğinin kaçınılmaz etkilerine uyum sağlamak için alınması gereken önlemleri kapsayan iklim eylem planları hazırlayan yerel yönetimlerin sayısı dünyada artıyor. *[Ülkemizde Antalya Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi ve İzmir Büyükşehir Belediyesi’ne ek olarak Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Denizli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi, Muğla Büyükşehir Belediyesi ve Sakarya Büyükşehir Belediyesi’nin iklim değişikliği eylem planları hazırlanmıştır.]*

Bornova, Tepebaşı, Kadıköy, Karşıyaka, Maltepe, Nilüfer, Seferihisar, Çankaya Belediyeleri de 2020 Azaltım Hedefi ile eylem planı hazırlamışlardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 23 Ocak 2019 tarihinde yayımlanan genelgede, yerel yönetimlere iklim değişikliği sebepli afetlere karşı önlem alma sorumluluğu verilmektedir. Genelge, yerel yönetimlerin “soruna yerinde ve öncelikle müdahale etme kabiliyetine ve sorumluluğuna sahip” olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda belediye bütçesinin temelini oluşturan stratejik plan ve yıllık performans programlarında “iklim krizi” ile mücadele yer alması kaçınılmazdır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 31 Mart 2019 yerel seçimlerine günler kala 27 Mart’ta Ankara’da Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı [YİDEP] yönetmeliği taslağını ilk kez ilgili bazı paydaşlarla paylaştı. YİDEP’in ilk etapta büyükşehirler için hazırlanacağı ve sonraki aşamalarda daha alt ölçeklerde yaygınlaştırılacağı öngörülüyor. Bakanlığın konuyla ilgili açıklaması şu şekilde: “Türkiye, 2023 yılında 30 Büyükşehir Belediyesinde Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı [YİDEP] hazırlanmış olmasını ve diğer

belediyelerde de hazırlanmış eylem planı sayısını artırmayı hedeflemektedir. Bu amaca ulaşmak için YİDEP Yönetmeliği düzenlenmesi planlanmaktadır.” Yönetmelikte yer alan iklim değişikliği ile yerelde “kapsamlı ve planlı mücadele” için büyükşehirlerde öngörülen çalışma düzenini, yöntemini ve genel kuralları içeren hükümlerin Resmi Gazete’de yayımlanmasıyla beraber Türkiye genelinde iklim değişikliği bağlantılı tedbirlerin artması hedefler arasında görülüyor.

İklim Krizi ve Aşırı Doğa Olayları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2018-2022 Stratejik Planında, iklim değişikliği başta olmak üzere artan çevresel sorunlara karşı hassasiyet ve tabii afetler konusunda çalışmalar yürütüleceğinden söz ediliyor. Stratejik Planda, yerel iklim değişikliği eylem planını tamamlayan büyükşehir belediyesi sayısının 2022’de 30’a çıkarılması hedefleniyor.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün hazırladığı 2018 Yılı İklim Değerlendirmesi Bültenine göre Türkiye 2018 yılında, 1971 itibarıyla en sıcak ikinci yılı yaşamıştır. Bültene göre, yağışlar uzun yıllar ortalama değerlerinin yaklaşık %15 üzerine çıkmıştır. Bültende 2018 yılında Türkiye’de yaşanan meteorolojik karakterli afetler içerisinde şiddetli yağış/selin en yüksek paya sahip olduğu [%39], bunun ardından fırtınaların [%28] ve dolu hadiselerinin [%16] geldiğinden söz edilmiştir.

Türkiye’de 2017 yılında 598, 2016 yılında 654, 2015 yılında ise 731 meteorolojik afet gözlemlenmiştir. Söz konusu üç yıl, 1940’lardan beri, en çok meteorolojik afetin yaşandığı yıllardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 22 Ocak tarihli ve İklim Değişikliği ve Afet Önlemleri isimli genelgesi ile bakanlık valiliklere ve tüm belediyelere gönderilerek, iklim değişikliğine bağlı afetlere karşı alınacak acil önlemlerle ilgili uyarılarda bulunulmuştur.

İklim Krizinin Etkilerini Hissediyoruz

İklim Haber ve KONDA Araştırma tarafından yayınlanan “Türkiye’de İklim Değişikliği Algısı 2019” başlıklı ankete göre; Türkiye’de her kişiden biri, iklim krizinin etkilerinin hissedildiğini düşünüyor. Raporda, Toplumun %61’inin bu durumdan endişeli olduğu, %71’inin ise afetlerin artış göstermesinin nedenini iklim değişikliğine bağlıyor. Ankete katılımcılarının %55’i hükümetler ve belediyelerin iklim krizi ile mücadelede çaba göstermediğini düşünüyor.²

İklim İçin Boykot

İklim krizine karşı İsveçli Greta Thunberg’in başlattığı Fridays For Future (Gelecek İçin Cumalar) eylemleri, dünyada bir çok ülkede gerçekleştirildi. İklim için gerekli adımların atılmıyor olmasını protesto amacıyla “İklim İçin Okul Grevi” çağrısıyla yapılan bu eylemler kapsamında, 15 Mart ve 24 Mayıs 2019 tarihlerinde milyonlarca gencin katılım gösterdiği küresel eylemler gerçekleştirildi.

20 Eylül 2019’da, küresel bir çağrı ile 163 ülkede 5800 iklim grevi gerçekleşmiş, toplamda 4 milyon yurttaş, iklim için greve çıkmıştır. Gençlerin çağrısı ile gerçekleşen grevlere 73 Sendika, 3024 ve 820 sivil toplum kuruluşu tarafından destek verilmiş, 7,371 web sitesi ise Dijital İklim grevine çıkarak siteleri kapatmıştır. 350.org tarafından paylaşılan verilere göre, Türkiye’de toplam 10.000 kişi iklim grevine katılmıştır.

² <https://www.iklimhaber.org/iklimdegisikligialgisi2019/>

Karadeniz İklim Eylem Planı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Karadeniz İklim Değişikliği Eylem Planını açıkladı. Diğer bölgeler için de iklim eylem planları hazırlanacağı duyurulmasına karşın, bu konuda bir adım atılmadı. Karadeniz İklim Eylem Planı'nda; mekansal strateji planı ve bütün ölçeklerdeki mekânsal planların iklim değişikliği parametreleri dikkate alınarak hazırlanacağı, dere yataklarında, heyelan riski bulunan bölgelerde bulunan binaların taşınması, bu alanlarda inşaat izni verilmemesi, Karadeniz Sahil Yolu'nda taşmaları önlemeye yönelik altyapı çalışmaları gibi yeniden yapılaşmaya ve yeni imar alanları oluşturmaya yönelik başlıklar yer alıyor.

İklim Krizi Ve İklim Karşı Acil Eylem Planları

20 Eylül 2019'da, küresel bir çağrı ile 163 ülkede 5800 iklim grevi gerçekleşmiş, toplamda 4 milyon yurttaş, iklim için greve çıkmıştır. Gençlerin çağrısı ile gerçekleşen grevlere 73 Sendika, 3024 ve 820 sivil toplum kuruluşu tarafından destek verilmiş, 7,371 web sitesi ise Dijital İklim grevine çıkarak siteleri kapatmıştır. 350.org tarafından paylaşılan verilere göre, Türkiye'de toplam 10.000 kişi iklim grevine katılmıştır.

23 Eylül 2019'da gerçekleşen İklim Eylem Zirvesi'ne, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan "Live, Work ve Move Green [Yaşam, İş ve Yeşil Hareketler] adlı oturumda söz aldı ve "karbondan arındırılmış yapılı çevre, sürdürülebilir taşımacılık sistemleri ve kentsel dönüşüm için özel olarak tasarlanmış finans ve teknik destek mekanizmaları somut eylem duyurusu yapacağı ifade edilmesine rağmen Türkiye adına iklim kriziyle mücadelede somut taahhütlerde bulunmadı.

Cumhurbaşkanının taahhütleri arasında bisiklet yolları, tren yolları gibi önlemlerin yanısıra, millet bahçesi projeleri de vardı.

Cumhurbaşkanının açıklamasında Paris Anlaşması, fosil yakıtlar, sanayi ve kirlenici enerjiler ile ilgili başlıklar yer almadı. Cumhurbaşkanı daha çok kentsel alanlardaki ulaşım ve konut hakkı gibi konulara değinmesine karşın; kırdaki ekolojik kriz, tarım gibi konulara yönelik bir çözüm öneride bulunmadı

Paris Anlaşması Ve Yükümlülükler

2015 yılında kabul edilen Paris Anlaşması, 4 Kasım 2016 itibariyle yürürlüğe girmiştir. Türkiye, 22 Nisan 2016'da, "gelişmekte olan bir ülke" olarak Paris Anlaşmasını imzalamıştır. Ancak tüm çağrı ve taleplerimize rağmen yürürlüğe konulabilmesi için TBMM'ye getirilmemektedir.

İklim değişikliği ile mücadele bağlamında anlaşma, ulusal katkılar, azaltım, uyum, kayıp/zarar, finansman, teknoloji geliştirme ve transferi, kapasite geliştirme, şeffaflık, durum değerlendirmesi konularına ilişkin uygulama modaliteleri belirlenmek üzere bir çerçeve oluşturmuştur.³

Paris Anlaşmasının 7. Maddesinin 9. Fıkrası gereğince; "Her bir Taraf, uygun olan şekilde, uyum planlama süreçlerinde ve faaliyetlerin hayata geçirilmesinde, bu kapsamda ilgili plan, politika ve/veya katkıların oluşturulmasında veya geliştirilmesinde katılım sağlayacaktır.

Paris Anlaşmasının 8. Maddesi'nde; taraf ülkeler, iklim değişikliği etkileriyle ilişkili kayıp ve zararlar ile mücadelelerinde, Varşova Uluslararası Mekanizması üzerinden karşılıklı eylem ve desteği

3 <http://www.mfa.gov.tr/paris-anlasmasi.tr.mfa>

güçlendirmeleri gerekliliği vurgulanarak,

- [a] Erken uyarı sistemleri,
- [b] Acil durumlara hazırlıklılık,
- [c] Yavaş başlayan iklim olayları,
- [d] Geri döndürülemez ve kalıcı kayıp ve zarar içerebilen olaylar,
- [e] Kapsamlı risk değerlendirmesi ve yönetimi,
- [f] Risk sigortası kaynakları, iklim riski havuz sistemi ve diğer sigorta çözümleri,
- [g] Ekonomik olmayan kayıplar,
- [h] Toplulukların, geçim kaynaklarının ve ekosistemlerin esnekliği.

Kapsamında eylem ve desteği güçlendirme amaçlı işbirliği yapılabileceği karara bağlanmıştır.

Paris Anlaşmasının 11. Maddesi gereğince; Paris Anlaşması çerçevesindeki kapasite geliştirme çabaları geliştirmekte olan ülke tarafların, özellikle en az gelişmiş ülkeler ve ayrıca küçük ada geliştirmekte olan devletleri gibi iklim değişikliğinin olumsuz etkileri karşısında özel hassasiyete sahip tarafların uyum ve azaltım faaliyetlerini hayata geçirmek gibi etkin iklim değişikliği eylemlerine girişmek yönünde kapasite ve yeteneklerini güçlendirmeli ve teknoloji geliştirme, dağıtım ve kullanımını, iklim finansmanına erişimi, eğitim, öğretim ve toplum bilincinin ilgili yönlerini ve bilginin şeffaf, zamanında ve doğru içerikte aktarılmasını kolaylaştırmalıdır.

Paris Anlaşmasının 12. Maddesi gereğince, “Taraflar uygun şekilde iklim değişikliği eğitimi, öğretimi, toplum bilincini, halkın katılımını ve bilgiye açık erişimi bu adımların işbu Anlaşma kapsamındaki eylemleri güçlendirmek için önemini bilinciyle güçlendirecek tedbirler alınmasında işbirliği yapacaklardır.”

Cop 25: Hedefler İle Vaatler Arasında Uçurum Var

25’inci Birleşmiş Milletler [BM] iklim zirvesi [COP25], 2-13 Aralık 2019’da Madrid’te gerçekleşti. Zirvede kabul edilen sonuç bildirisinde, Paris Anlaşması’nda koyulan hedeflerle ülkelerin mevcut vaatleri arasında “belirgin bir uçurum” olduğu kabul edildi. Bildirgede, anlaşmaya taraf ülkelere, sera gazı emisyonlarını azaltma konusunda verdikleri taahhütleri önümüzdeki yıl içinde güçlendirmeleri için çağrı yapıldı.

Yerel Yönetimler Neler Yapabilir?

Paris Anlaşmasının yüklediği yükümlülüklerde de görüleceği üzere; katılımcı ülkelerin hakkaniyet ve kendi ulusal koşulları kapsamında sorumluluk alarak, iklim için katkı sunmaları gerekiyor. İklim katkısı ile ilgili Türkiye ölçeğinde akıl yürütmesi yapacak olursak, her yerel yönetimin hakkaniyet ve kendi yerel koşulları kapsamında sorumluluk ve yetki alanlarını belirlemesi kaçınılmazdır. Şehirler birbirlerinin kirlilik yükünü çeken bir ilişki içerisine girmiş durumdadır. Bir şehrin enerji ya da gıda ihtiyacını gidermek için başka bir şehir heba edilebilmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı üzerinden yerel yönetimlerin görev alanlarına giren yerlerde merkezi kararlar alınmakta ve uygulanmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı üzerinden yerel yönetimlerin

yetkili olduğu alanlarda, merkezi kararlar alınmakta ve uygulanmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın iklim eylem planlarındaki mevcut yetersizlikler de düşünöldüğünde, yerel yönetimlerin kendi özgün koşullarını değerlendirerek; çözüm ve önlemlerini belirlemesi gerekmektedir. Bu nedenle, bütün yerel yönetim birimlerimizin İklim Eylem Planlarını hazırlamaları gerekmektedir. İklim Eylem Planlarını hazırlamayan belediyelerimiz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın hazırladığı iklim değışikliğı eylem planı kapsamında iklim krizi ile mücadele etmek zorunda kalacak, ağır sonuçları ile tanışacaklardır.

Yerel yönetimler;

- a) Yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğı alanında atacağı adımlarla fosil yakıt bağımlılığımızı azaltabilir
- b) Kent ulaşımında toplu taşımaya, yaya ve bisiklet ulaşımına öncelik vererek kentleri "motorlu taşıt" odaklı olmaktan kurtarabilir
- c) Kent içindeki tarımsal alanları koruyarak, bu alanların kentin temiz gıdaya erişim hakkını sağlayacak faaliyetler için değerlendirilmesini sağlayabilir
- d) Kentin içinde ve çeperinde kalan yeşil alanları koruyabilir, yeni yeşil alanlar oluşturabilir
- e) Sürdürülebilir ve çevreci bir katı atık yönetimi sayesinde ortaya çıkan hava, su, toprak kirliliğini engelleyebilir

Yerel Yönetimler İçin Öncelikli İklim Politikası Önerilerimiz

1. İklim kriziyle mücadele, yerel yönetimlerin stratejik planlarına dahil edilmeli,
2. İklim değışikliğıne karşı azaltım ve uyum başlıklarını kapsayan iklim eylem planlarını hazırlamalı,
3. Hazırlanacak iklim eylem planları, kurumlar arası işbirliğine ve paydaşların dahiliyetine olanak verecek şekilde açık ve katılımcı şekilde hazırlanmalı
4. Tüm yerel yönetimlerimiz İklim Eylem Planlarını hazırlamalı, çalışma yürüten yerel yönetimlerimiz paydaşlarla birlikte hazırlayacakları planlarını en kısa sürede tamamlamalı
5. İklim Eylem Planları hazırlanırken kent ölçeğindeki özgünlükler göz önünde bulundurulmalı, gerçekçi ve adım adım uygulanabilir planlamalar hayata geçirilmeli
6. İklim Eylem planları hazırlanırken, bilim insanları, iklim ve enerji uzman-analistleri, yaşam savunucuları ve kentin sivil toplum kuruluşları ve ilgili meslek kuruluşları katılımcı bir anlayışla planlamaya dahil edilmeli
7. Yerel yönetimler kısa-uzun-orta vadede sera gazı azaltım hedefleri net olarak ortaya koymalı
8. Belediyelerimiz kendi enerji-doğa-iklim ile ilgili yatırım ve projelerinde diğer kentlerin aleyhine gelişebilecek sonuçlara yol açıp açmayacağı öngörüsü veriler ışığında ortaya koymalı
9. Yerel yönetim bütçesinde "iklim krizinin sonlandırılması ve iklim adaletinin sağlanması" hedefiyle bütçe ayrılmalı, kentin emisyon bütçesi çıkarılarak yutak alan olarak tanımlanan açık yeşil alanların korunması sağlanmalı

10. Yerel Yönetimlerimiz bünyesinde İklim birimleri oluşturulmalı
11. Yerel yönetimlerimiz, ulaşım, enerji, altyapı hizmetlerinde yaşanabilir kentler ve sürdürülebilirlik ilkelerinden hareketle yapılandırmaya gitmeli
12. Sürdürülebilir Enerji Eylem Planları doğrultusunda enerji verimliliği ve kullanma-koruma dengesi sağlanmalı
13. Kentsel ekosistem veri tabanı hazırlanmalı ve güncellemeye açık kamuoyuyla paylaşılan haritalandırma sistemi aktif hale getirilmeli
14. Bisikletli ulaşımı teşvik edici, bisiklet kullanımını özendirici, ödüllendiren projeler geliştirilmeli, alternatif ulaşım yolları ve raylı sistem altyapısı temel ulaşım modeli olarak yapılandırılmalı
15. Binalaşmada yenilenebilir enerji ve enerji verimliliğini teşvik eden uygulamalar hayata geçirilmeli
16. Yerel ölçekte enerji ihtiyacına cevap verebilen, temiz enerji üretimlerine örnek uygulamalar geliştirilerek, karbon izini ve kirlilik yükünü düşürmelidir

AKP DÖNEMİ VE MADEN YASASINDA DEĞİŞİKLİKLER

15.06.1985 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Kanunu’nda, 2004 yılında yapılan değişiklikler öncesinde; 1987 yılında bir kez, 1999 yılında bir kez, 2001 yılında iki kez olmak üzere toplam dört kez değişiklik yapılmıştır. 2004 yılı sonrasında, toplam 19 kez değişiklik yapılmıştır. Yapılan değişikliklerden ikisi, 09.07.2018 tarihinde yayımlanan 700 ve 703 sayılı KHK’lar ile gerçekleştirilmiştir.

2004 yılında getirilen değişiklikler, sonraki yıllarda yapılan değişiklikler ile birlikte madencilik alanının denetimsizleşmesine ve daha fazla uluslararası şirketlerin faaliyet gösterebileceği bir sektör haline dönüştürülmesine, yaşam alanları ile korunması gereken doğa alanlarının madencilığe açılmasına yol açmıştır.

1.) Korunması Gereken Doğa Alanlarında Madencilğin Önü Açılmıştır

2004 tarihli değişiklikler öncesinde, ormanlar, milli parklar, sit alanları, meralar, su havzaları, kıyı alanları, sahil şeritleri gibi korunması gereken alanlarda madencilik yapılabilmesi için ilgili yasa hükümlerine göre özel izinler alınması gerekiyordu. 2004 sonrasındaki değişikliklerle, izin alınması gereken kurumlar, görüş alınan kurumlar haline getirilmiştir.

2.) Statüsünde Madencilik Yapabileceği Yazmayan Firmalar da Madencilik Yapabilecek

Maden hakkına sahip olabilecek firmaların statülerinde madencilik yapabileceğinin yazılı olması gerekiyordu. 2019 tarihli değişiklikle bu koşul kaldırıldı, madencilik yapabilmek için yeterliliğe sahip olmayan firmaların da madencilik yapmasına zemin hazırlandı.

3.) Teşvik Tedbirleri Genişletilmiştir,

2004 tarihli değişikliklerden önce, madencilik sektörü, kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlara sağlanan haklardan yararlanabiliyordu. 2004 yılında getirilen değişikliklerle, Bakanlar Kurulu’na yetki verilerek bu haklar genişletilmiştir. Kalkınmada birinci derecede öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlara sağlanan haklar dışındaki haklardan da faydalanma imkanı yaratılmıştır.

4.) Devlet Hakkı Düşürülmüştür

2004 yılında getirilen bir değişiklikle, ürettiği madeni yurt içinde ve kendi tesisinde işleyip ek katma değer sağlayanlardan, bu tesislerde üretimde değerlendirilen maden miktarı için Devlet hakkının % 50’sinin alınmayacağı düzenlenmiştir. 28.02.2018 tarihinde, getirilen değişikliklerle; altın, gümüş ve platin ile ilgili madenler için, Devlet hakkının %40’ı alınmayacaktır.

5.) Üretilen ve Sevkedilen Madenin Tespiti, Madencinin Beyanına Bağlı

2004 yılında getirilen değişiklik sonrasında üretilen madenin sevkiyatında, ne kadar maden sevk edildiğini tespiti ilişkin kantar fişi alma zorunluluğu kaldırılmıştır. Sevk edilenden daha azının devlete

beyan edilmesi suretiyle vergi vb. ödemelerin daha düşük gösterilmesine yol açma tehlikesine yasal zemin hazırlanmıştır.

6.) Maden arama projeleri ÇED Kapsamı dışında tutulmak istenmiş, ancak getirilen düzenlemeler Anayasa Mahkemesi ve Danıştay tarafından iptal edilmiştir.

Uygulamada toplam ruhsat sahalarının belli kısımları çalışma alanı olarak gösterilerek, sadece belirtilen alanda yapılacak madencilik çalışmasının çevresel etkileri araştırılmaktadır. Maden firmaları, süreç içerisinde kapasite artışları yaparak, her seferinde gösterdikleri alanların tekil olarak değerlendirilmesini sağlamaya çalışmaktadırlar.

Maden Yasası'ndaki Değişimler Ve Ekoloji Mücadelesi

Bergama'daki maden karşıtı hareket ülkemizin en bilinen çevre mücadelelerinden birini sergilemiştir. Efemçukuru, Kışladağ, Ulukışla, Eşme gibi bir çok yerde benzer mücadeleler yürütülmüştür. Bu mücadelelerden en uzun erimlisi olan Artvin'deki Cerattepe ile ilgili mücadele, geniş kitlelerce sahiplenilen ve desteklenen bir mücadele olmuştur. 2019 yılı yaz aylarında, benzer mücadele örnekler yaşanmaktadır. Kazdağları'ndaki Kirazlı madeni projesi kapsamında 195000 civarı ağacın kesilmesinin de etkisi ile başlatılan eylemlilikler, Su ve Vicdan nöbeti ile birlikte yurdun bir çok kentinde yaşayan yurttaşlar tarafından desteklenmiş, birçok yurttaş destek olmak için Su ve Vicdan nöbetine dahil olmak için Çanakkale'ye gitmiştir. 2019 yılında, sadece Kazdağları ile ilgili değil, bir çok maden projesi ile ilgili de kamuoyu tepkisi oluşmuş, siyanürlü madencilik karşı mücadeleler yürütülmeye başlatılmıştır.

Kütahya ve Uşak illeri sınırlarında bulunan Murat Dağı'nda kurulmak istenen maden projesine karşı bir çok şehirde tepki doğmuştur. Uşak, İzmir, Eskişehir gibi bir çok kentin belediyesi, maden projesi ile ilgili açılan dava süreçlerine dahil olmuşlardır. Kütahya, Uşak, Eskişehir, İzmir başta olmak üzere birçok şehrin, en başta sularının kirlenmesine yol açacak riskler taşımaktadır. Gediz Irmağı, Sakarya Irmağı ve Büyük Menderes Irmağı Murat Dağından doğmaktadır. Banaz Çayı, Murat Çayı, Orhaneli Çayı, Mustafa Kemal Paşa Çayı, Porsuk Çayı, Susurluk Çayı ve daha birçok irili ufaklı akarsu yine Murat Dağı ve bağlı tepelerden kaynağını almaktadır Gediz Ovası, B. Menderes Ovası, Salihli Ovası, Sakarya Ovası, Menemen Ovası, Küçük Menderes Ovası, Aydın Ovası, Çivril Ovası, Buldan Ovası ve buna benzer birçok ova kirlilikle boğuşarak yok olmaya başlayacak ve gıda güvenliğimiz tehlikeye girecek.

Milli park statüsü taşıyan, önemli doğal alan niteliği taşıyan Munzur Dağları'nın madencilik açılması da yine yoğun tepki oluşturmuştur. Eskişehir sınırlarında yapılması planlanan maden projesi için de on binlerce ağacın yok edilmesi gerekiyor. 3213 Sayılı Maden Yasası'nda 2004 yılı ve sonraki tarihlerde getirilen değişiklikler ile; ormanlar, milli parklar, özel koruma bölgeleri, ağaçlandırma alanları, tabiat parkları, tabiat alanları, tabiat anıtları, özel koruma bölgeleri, doğal ve kültürel sit alanlarında yapılan madencilik faaliyetleri yaygınlaşmıştır. Aynı biçimde, su havzaları, sulak alanlar, karasuları, içme suyu havzaları, tarım alanları, meralar, kıyılardaki madencilik faaliyeti artış göstermiştir.

Maden firmaları, bir yandan teşvik politikaları, devlet hakkının düşürülmesi gibi düzenlemeler ile daha fazla bu alana yönlendirilmiş, diğer yandan ÇED süreçlerindeki prosedür azaltılarak denetimsizleştirilmiştir. Çanakkale Kazdağları'ndaki Kirazlı madeni projesi için 200.000 civarında ağacın, ÇED raporunda verilen taahhütlere aykırı olarak kesilmesini buna örnek verebilir.

Madencilik sektörü, tamamen özel şirketlere terk edilirken, devlet hakkı düşürülmüş, firmalara vergi, sigorta gibi alanlarda yapılan düzenlemeler ile kolaylıklar sağlanmıştır. Neticesinde, çok uluslu maden firmalarının Türkiye'deki madenler üzerindeki hakimiyetleri artmıştır.

Gümüşhane ile ilgili hazırladığımız raporda da görüleceği üzere, ülkedeki tarımsal potansiyeller yok edilerek, kırdaki nüfuslar kentlere sürüklenerek, ilgili alanlar vahşi madencilik uygulamalarının arttığı alanlara dönüşmüştür.

Enerji Ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Verileri Üzerinden: Madencilik Faaliyetleri

- 1.] Son 5 yılda yapılan ruhsat başvuru sayısı 6.415'tir
- 2.] 2019 yılında toplam 16452 arama ve işletme ruhsatı bulunmaktadır.
- 3.] 2019 yılında toplam 16452 ruhsatlı sahanın, 5949'u Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından denetlenmiştir.
- 4.] 2019 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından maden sektöründe gerçekleşen denetim sayısı 2535'tir. Bu denetimlerde, 12.097.795,30 TL idari para cezası kesilmiş, 40 kapatma / durdurma kararı verilmiştir.
- 5.] 2019 yılında iptal edilen ruhsat sayısı 950, terk edilen ruhsat sayısı ise 1058'dir.

KİRLETME HAKKI, İŞKENCE HAKKI GİBİDİR, İSTİSNASIZ KARŞI ÇIKILMALIDIR !

Kamuoyu tarafından 50. madde olarak bilinen değişiklik, EÜAŞ'ye ait olan termik santraller ile EÜAŞ'ye ait iken özelleştirilmiş termik santrallerin çevresel yükümlülüklerini yerine getirmeleri için verilen son tarihin 31.12.2019'dan, 30.06.2022'ye ertelenmesini öngörüyor.

Yıllık Sınır Değerleri Aşılmış

İlgili termik santrallerin bulunduğu şehirlerdeki ölçüm istasyonlarına 2019 verilerine göre, 50. Madde kapsamında kirletme hakkı verilen termik santrallerin bulunduğu illerde, hava kirliliği sınırı aşılmış durumdadır.

Erteleme Kamu Zararına Mal Oluyor

2019 yılı Temmuz ayında kabul edilen kanun maddesi ile yükümlülükleri yerine getirmeyen üretim tesislerine 36 aylık ek süre tanınmış, bu tesisler ile yapılan sözleşmeler özel hukuka tabi tutularak sözleşme taraflarına, "idarenin fesih hakkının ötelenmesi de dahil olmak üzere" değişiklik yapma hakkı verilmiştir.

Yıllık Ortalama 40 Milyon Kapasite Mekanizması Teşviki Veriliyor

Çatalağzı, Orhaneli, Tunçbilek, Seyitömer, Kangal, Silopi, Soma B, Yatağan, Kemerköy, Yeniköy Termik Santralleri, 2018 yılında toplam 559,089,672.31 TL,2019 yılında -Eylül ayına kadar- toplam 665.187.151,83 TL Kapasite Mekanizması teşvikinden faydalanmıştır. Özelleştirilmiş santral başına ortalama, 2018'de 55.908.967,23 TL ; 2019'da [Eylül ayında] 66.518.715,183 TL'dir.

Bunun dışında, yasalar ile getirilen diğer teşvikler de söz konusu. Örneğin, bu tesislerle yapılan sözleşmeler özel hukuka tabidir. Sözleşme taraflarının, "idarenin fesih hakkının ötelenmesi de dahil olmak üzere" değişiklik yapma hakkı vardır.

Denetimsizlik, Havanın Daha Fazla Kirletilmesine Neden Oluyor

Sayıştay Denetim Raporuna göre, 2018 yılında termik santrallerin yoğun olduğu Adana, Mersin, İzmir gibi şehirlerde de kömür ile ilgili herhangi bir denetim yapıp yapılmadığı bilgisine erişilememiştir.

Bölgesel ya da Havza Bazında Kümülatif Etki Değerlendirmeleri Yapılmıyor

Bölgesel bazda kümülatif etki değerlendirmeleri yapılmadan, bir yandan mevcut kirleticilerin kirletme hakkı süreleri uzatılmakta, diğer yandan ise yeni kirletici tesislere izinler verilmektedir.

Ne Yapılmalı ?

- 1.] İklim Acil Durumu ilan edilmeli ve acil eylem planları oluşturulmalıdır.
- 2.] Söz konusu santrallerin bulunduğu şehirlerde kanser ve diğer hava kirliliğine bağlı hastalıklar yönünden seferberlik ilan edilmeli, yurttaşlar sağlık taramasından geçirilmeli, tedavi edilmelidir.
- 3.] Fosil yakıtlara dayalı enerji modellerinden vazgeçilmeli, doğayı kirleten santrallerin kapatılma süreçleri planlı olarak yürütülmelidir. Bu süreç, “adil dönüşüm” kapsamında, söz konusu tesislerde çalışan işçiler de göz önünde bulundurularak işletilmeli; iklim krizinden çıkış önlemi olarak; işçileri hakları ihlal edilmemeli, istihdam koşulları oluşturulmalıdır.
- 4.] Bölge ve havza bazında kümülatif etki değerlendirmelerinin yapılmasına ve yeni kirletici tesislere bu değerlendirmeler kapsamında izin verilmesi ya da verilmemesine yönelik çalışmalar yürütülmelidir. Söz konusu santrallerden kaynaklı hava kirliliğini izlemeye elverişli noktalar, izleme istasyonlarının kurulması sağlanmalıdır.
- 5.] Termik santral atıklarının depolandığı alanların, vahşi depolama yöntemi faaliyet göstermeye devam etmelerini öngören, kanuna aykırı yönetmelikten vazgeçilmeli; bu ünitelerin doğaya daha fazla kirlilik vermesinin önüne geçilmelidir.

KANAL DEĞİL EKOLOJİK KORİDOR İSTİYORUZ !

YA KANAL YA EKOLOJİ

İstanbul Kanalı projesi bir ekolojik yıkım projesi olup, ekolojik krizi daha da derinleştirecektir. Kanal yapılmak istenen alan, İstanbul ile Trakya arasında sıkışan sulak alanlar, orman, tarım ve mera alanları gibi değerleri içinde barındıran bir bölgenin tam ortasından geçirilmek isteniyor. Kanal ile bütünleşik bir ekosistem kanal ile ikiye ayrılacak imara açılarak 1 Milyon 200 Bin kişilik bir nüfusun yaşadığı yerleşim alanı haline dönüştürülecek. Kentleri yaşanılabilir kılan unsurlar, doğal açık alanlar, nehir havzaları, ormanlar, parklar, tarım ve mera alanlarıdır. Bu alanlar ayrıca, onlarca canlı türünü de barındıran alanlardır. Böyle alanları ortasından yapay beton parçaları ile bölmenin, yeni yerleşim alanları oluşturmanın ekosistemi ve yaşamı sonlandırmaktan başka bir sonucu olmayacaktır. Bu yüzden, kanal projesi ilk etapta İstanbul'u etkileyen bir proje olarak görünse de, en başta bu alandaki kara ve deniz ekosistemi, canlı yaşamı, doğal, tarihi ve kültürel değerleri itibarıyla daha geniş bir coğrafyayı yakından ilgilendirmektedir.

Kanalın, Karadeniz ve Marmara Denizinde yaratacağı geri dönüşü mümkün olmayan ekolojik sorunlar üzerinden etki alanını düşünecek olursak; kanal, ilk başta İstanbul ve Trakya kentlerini, Marmara ve Karadeniz ekosistemlerinde oluşacak sorunlardan kaynaklı Marmara ve Karadeniz şehirlerini, İstanbul'un gıda, su gibi ihtiyaçlarını karşılama arayışı nedeniyle irtibat haline gireceği tüm şehirleri, ülkeleri yakından ilgilendirmektedir. Özellikle, iklim krizinden çıkışla ilgili yol aradığımız bu dönemde, krizi daha da arttıran bir siyasi dayatmadan başka bir şey değildir.

YA KANAL YA SU

Proje alanınının 287,03 hektarlık kısmı Terkos Gölü muhafaza alanı içerisindedir. Proje nedeniyle yok olacak Sazlıdere barajı ise İstanbul'un su ihtiyacının % 29'unu karşılamaktadır. Bu oran, her 5 Milyonluk bir nüfusun su ihtiyacına tekabül ediyor.

DSİ, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na kanalın İstanbul'da susuzluk yaratacağına dair kurum görüşü sunmuştur. Kamuoyundan saklanan söz konusu DSİ görüşlerinde, iki ayrı senaryo üzerinden kanal nedeniyle İstanbul'un su kaynaklarının ne kadar etkileneceği hesaplanmış; her iki senaryoda da İstanbul'un susuz kalacağı saptanmıştır. Ancak, DSİ bu görüşleri ÇED raporuna yansımamış, raporda DSİ'nin verdiği rakamlarla örtüşmeyen rakamlar üzerinden ne kadar su kaynağının devre dışı kalacağı yönünde bilgiler verilmiştir.

	ÇED raporu	DSİ İyi Senaryo	DSİ Kötü Senaryo
Terkos Gölü	2,7 Milyon m ³ /yıl	18 Milyon m ³	140 Milyon m ³ 235 Milyon m ³ [Yıldız Dağlarından]
Sazlıdere Barajı	30 Milyon m ³ /yıl	52 Milyon m ³	52 Milyon m ³
TOPLAM	32,7 Milyon m ³ /yıl	70 Milyon m ³ /yıl	427 Milyon m ³ /yıl

YA KANAL YA TARIM

Kanal proje sahasının büyük bir kısmı ekilebilir tarım arazileri ve meralardan oluşuyor. ÇED raporuna göre, proje sahasının %59,32'si tarım alanıdır. Bu alanın toplam yüz ölçümü 41.359.251 m²'dir.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından, kanuna aykırı olarak, afete dayanıklı yerleşim alanı yapmak amacıyla değil, Kanal İstanbul projesi için 418 adet [13.437.022,67 m²] taşınmazın mera niteliğini kaldırılmıştır.

YA KANAL YA DENİZ

Kanal nedeniyle, Karadeniz ve Marmara Denizinde deniz kirliliği, deniz ekosisteminin zarar görmesi gibi sonuçlar bekleniyor. Bu konuda, ÇED raporuna iki ayrı kamu kurumu tarafından sunulan görüşler de, özellikle deniz ekosisteminin göreceği etkiler yönünden önemli uyarılarda bulunulmuştur.

TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi [MAM]'ın görüşünde⁴, ÇED raporundaki eksik ve yanlış hesaplamalara değinilerek kanalın Marmara Denizi ve Karadeniz'de yaratacağı etkilerin bu alanda uzman bilim insanları tarafından araştırılması gerektiği dile getirilmiştir. Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün ÇED raporu ekinde yer alan saptamalarında; "Söz konusu projenin özellikle kanal vasıtasıyla yabancı tür girişlerinin olasılığı nedeniyle, deniz ekosistemlerine olası etkisinin araştırılması, tedbirlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için Deniz Ekolojisi Raporu Hazırlanmalıdır" denilmiştir.

İşte TÜBİTAK MAM görüşündeki saptamalar;

1.) Tarama Ve Döküm Faaliyetinin Çevresel Etkilerini Önlemeyle İlgili Bilgiler Yetersiz Ve Bilimsel Temele Dayanmıyor.

Deniz ve göl tabanından çıkarılacak 90 Milyon m³ malzeme deniz dolgusu ve denize boşaltma seçeneklerinin nasıl uygulanacağı konusunda, yeterli ayrıntı ve bilimsel temele dayalı çevresel etkileri ve bunların azaltılmasına yönelik detaylı planlama yapılmamıştır.

2.) Marmara Denizine Boşaltılacak Malzemenin Çamur Ve Organik Karbon Değeri Çok Yüksek.

Reaktif organik madde ve insan kaynaklı organik/metal kirleticilerin denize ve deniz ekosistemine zarar verme riski var.

3.) Tübitak Analiz Raporuna Göre Karada Bertaraf Edilmesi Gereken Atıklar, Çed Raporunda Denize Doldurulmak İstenmektedir

4 Tübitak MAM'ın 27.11.2019 tarih ve 221572 sayılı yazısı [Evrak doğrulama: <https://evrakdogrulama.tubitak.gov.tr/?V=BEZE5SJPO>]

4.) Dip Tarama Çamurlarının Bertaraf İşlemin Fiziksel, Kimyasal Ve Biyolojik Riskleri Var

- Deniz tabanında beklenenden daha geniş bir alanda ekosistem tahrip olacak
- Yüksek miktarlardaki çamur boşaltım faaliyeti nedeniyle oluşacak bulanıklık akıntı ile daha geniş alana yayılacak. Bu konuda hiçbir bilgi ve öneri yok.
- Binlerce ton organik madde yükü ile Marmara Denizi'nin oksijen dengesini olumsuz yönde etkileyecek, su dolaşımının zayıf olduğu bölgelerde oksijeni tamamen bitirecek.
- Boşaltılacak madde, Marmara Denizi su kolu ve dip canlıları açısından, akut ve kronik etkilere yol açma riski taşıyor.
- Küçükçekmece gölü ve kanal kazıması sırasında kirlenmiş malzemenin akıntı ve rüzgar etkisiyle çözünmüş besin iyonları, metallerin ve organik madde Marmara Denizi kıyusal alanında kirlilik yaratacak

Sonuç Olarak, ÇED raporunda yer alan dip tarama faaliyetinin çevresel/ekolojik etkilerinin belirlenmesi konusunun, bilimsel temellere dayandırılmadığı ve uzman deniz bilimcileri tarafından yapılmadığı görülmüştür.

5.) Karadenizden Marmaraya Girecek Su, Tahmin Edilenin En Az 2 Katı Olacak

ÇED Raporundaki Model Çalışmasında, Ortalama 20 Km³/Yıl Sıyın Karadenizden Marmara Denizine Gireceği Tespit Edilmiş. Ancak, Kaynaklara Göre, Bu Rakamın 20 Km³/Yıl'ın En Azından 2 Katı Olacağı Görülmüş.

6.) Karadenizden Marmaraya Tek Tabakalı (İstanbul Boğazındaki İki Tabakalı Akış Rejiminden Farklı) Su Akışı Olacak.

Bu durumun, Marmara Denizi bütüncül ekosistemini bozacağı düşünülüyor.

7.) ÇED Raporundaki Deniz Suyu Ölçümleri, Etki Ölçme Ve Anlamada Oldukça Yetersizdir.

Daha uzun dönemli veriler üzerinden, deniz bilimciler[kimyasal, fiziksel, biyolojik oşignograflar] tarafından yapılması gerekiyor.

8.) Batı Karadeniz Kıyı Şeridi, Özel Doğal Plaj Özelliği İle Korunması Gerekirken, Kazılar Sonrası Çıkacak Malzemenin Bertarafı İçin Heba Edilecek.

9.) Dünya Genelinde Derin Ekosistemlerin Anlaşılması İçin Ve Korunması Yönünde Yoğun Çalışmalar Yürütülürken, Sadece Bize Ait Olan Bir İç Denizi Koruma Ve Yaşatma Sorumluluğu Sadece Bizlerde İken, Bunun Tam Tersi Bir Fikir Ve Argümanlardan Uzak Durulması Kuvvetle Gereklidir.

10.) ÇED Raporunda, Harfiyat Atıklarının Deniz Ekosisteminin Etkilenmesini Önleyecek Tedbirlerden Bahsedilmemiştir.

11.) Su İhtiyacının Artması, İklim Değişikliğine Bağlı Etkilerin Beklendiği Dönemde, Kanalın Tatlı Su Akıferlerine Etkisinin Araştırılmamıştır.

12.) Kanala Duyulan İhtiyaç, Sadece Gemi Trafikğine Ve Kazalara Bağlanmıştır. Ekolojik, Sosyal Ve Ekonomik Fayda Maliyeti Araştırması Yapılmaması Eksiklik.

13.) Sosyal Etki Alanı Olarak Sadece Dar Bir Alanda Kanal Etrafı Gösterilmiş. Oysa Etki Alanı, Tüm Marmara Denizi Ve Etrafındaki Yerleşimlerdir.

YA KANAL YA ADALET

ÇED Süreci Tarafsız Yönetilmedi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, henüz ÇED aşamasında olan ve ÇED olumlu kararı almamış bir proje ile ilgili imar planlarını hazırlamayı 2019-2023 Stratejik Planında gösterdi. ÇED raporundaki verilere göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı projenin gerçekleştirilmesi için çalışan kuruluşlardan. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, kendi projesine ait ÇED raporu hakkında karar verecek. Oysa, ÇED Olumlu kararı proje sahibinden bağımsız bir organ tarafından verilmelidir.

Cumhurbaşkanı ve proje sahibi Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, henüz ÇED Olumlu kararı verilmemiş olmasına rağmen, projenin inşaat dönemleri hakkında kamuoyuna bilgiler vermiştir. Bu politik emir altında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Olumlu kararı, aslında bir emrin icrasidir.

ÇED Etki Alanı Daraltıldı

Kanalın sosyal etki çalışmaları, kanal aksını kapsayan 1 km'lik 1. tabaka ve bu tabakanın sağında ve solunda yer alan 1'er km'lik 2. ve 3. tabakalardan oluşan alanlarda yapılmıştır. Oysa, boğazdan geçiş rejimlerini değiştirme gibi bir iddia taşıyan kanalın sosyal ve ekonomik etki alanları uluslararası bir boyut taşıyor.

Kanalın gerçek etki alanı olarak ise etki kanal güzergahı ve diğer tesisler [Marmara Limanı, Karadeniz Limanı, Karadeniz Dolgu Alanı ile Karadeniz Lojistik Merkezi ve Küçükçekmece Yat Limanı] için Bakanlar Kurulu tarafından tanımlanan⁵ rezerv yapı alanları göz önünde bulundurularak "ÇED İnceleme Alanı" olarak belirlenmiştir.

ÇED raporunda sadece, kanalın ve yakın çevresinin incelenmesi eksiklidir. Kanal projesi sadece bu sahayı etkilememekte, 5 Milyon İstanbulluyu susuz bırakmak gibi birçok tehdit içermektedir.

ÇED Süreci ÇED Yönetmeliğine Aykırı İşletildi

ÇED Yönetmeliğine göre, bir projenin çevresel etkilerinin bütüncül olarak değerlendirilebilmesi için o proje için TEK ÇED SÜRECİ İŞLETİLMESİ zorunludur. Raporda bu kurala aykırı olarak, kanal sistemi ve ilgili elektrik hatları, bazı ulaşım yolları, malzeme ocakları gibi bazı tesislerin ÇED raporu dışarısında bırakıldığından söz edilmiş, bu tesisler için ayrıca ÇED süreci işletileceğinden söz edilmiştir. Bu açıkça, ÇED Yönetmeliğine aykırıdır.

⁵ 08.09.2012 tarih ve 28405 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 2012/3573 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ve 30.04.2014 tarih ve 28987 sayılı Resmi Gazete 'de yayınlanan 2014/6028 sayılı Bakanlar Kurulu kararında tanımlı rezerv yapı alanı

Öte yandan, söz konusu bölgedeki, 3. havalimanı, 3. köprü, kanal ve kanal çevresinde oluşacak yeni yerleşim alanları ve toplu konutları, Sazlıdere Barajı ve Terkos Gölünden elde edilen su kaynaklarının devre dışı kalması nedeniyle yapılan yeni baraj projeleri [Sungurlu Barajı vb.] birlikte düşünüldüğünde, kümülatif etki değerlendirmesinin yapılmamış olması da hukuki bir eksikliklerdir.

Uluslararası Hukuku İhlal Ediyor

Kanal projesi, Boğazlardan geçiş hakkı ile ilgili yeni bir rejim oluşturma iddiası taşımaktadır. Bu iddia, Boğazlardan geçişi düzenleyen Montrö anlaşmasının uygulanabilirliğini kadük hale getirme riski taşımaktadır. ÇED raporunda, Çanakkale Boğazına da alternatif kanal güzergahı oluşturma ihtimalinden söz edilerek, Montrö sözleşmesinin devre dışı bırakılması üzerine yorumlar yapılmıştır. Montrö anlaşmasından başka bir geçiş rejimi ile sözleşmede düzenlenen geçiş kurallarının aşılması, uluslararası hukuki uyumsuzlukları doğuracaktır. Diğer yandan, Montrö Anlaşmasının feshedilmesinin hukuki sonucu, boğazlardan geçişi Türkiye Cumhuriyeti tek başına belirleyebilir anlamına gelmiyor.

ÇED raporuna göre, kanalın açılması durumunda Montrö'de yer alan "uğraksız geçiş" kuralı aşılarak, ekonomik getiri sağlanacak. Montrö sözleşmesi ile barış ve savaş zamanında askeri ve sivil gemilerin geçiş kuralları düzenleniyor. ÇED raporunda, uğraksız geçiş rejiminden savaş gemilerinin de faydalanma ihtimallerinden söz edilmemiştir.

Kanal inşaatı kapsamında oluşacak atık ve hafriyatların bertaraf yöntemi olarak Karadeniz'de dolgu alanları oluşturulması öneriliyor. Söz konusu atıkların Karadeniz kıyısında ve deniz ekosisteminde yaratacağı kirlilikler, Karadeniz'in Kirlenmeye Karşı Korunması Sözleşmesi [BÜKREŞ] hükümlerine aykırılık teşkil ediyor.

Kanal projesi ayrıca, Avrupa Yaban Hayatının Korunması Sözleşmesi [BERN], Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme [RAMSAR], Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ile Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşmeye aykırılık taşıyor.

YA KANAL YA YAŞAM

Kanal için önerilen 5 Adet Alternatif güzergah düşünülmüş bu güzergahlar içerisinde,

- En çok sulak alanı yok edecek,
- En fazla doğal alanı yok edecek,
- En fazla ormanı katledecek,
- En fazla tarihi ve kültürel alanı yok edecek,
- Her 3 İstanbulludan 1 kişiyi susuz bırakacak

Güzergahı tercih edilmiştir.

Kanal İstanbul nedeniyle, toplam 12.896.203,57 m²'lik devlet orman alanı, yani yaklaşık yaklaşık 20 bin futbol sahası büyüklüğündeki orman yok olacaktır. Proje sahasındaki orman alanı, 3. Havalimanı için izin verilen alan ile de çakışmaktadır. ÇED raporuna göre, Kanal için 200.878 adet ağaç kesilme tehlikesi altındadır. 3. Havalimanı ve 3. Köprü için katledilen ormanlar ile birlikte düşünüldüğünde, ayrı

ayrı ÇED raporları ile bütüncül etki değerlendirilmesinin yapılması engellenmiştir.

YA KANAL YA KÜLTÜR

Kanal projesi, bölgedeki doğal, tarihi ve kültürel alanları yok edecektir. Şamlar Tabiat Parkı, Sazlıbosna Köyü Antik Kent Kalıntıları, Avcılar İspartakule Mevki Spradon Antik Kenti ve Küçükçekmece, Yarımburgaz Mağarası Baruthane ve Resneli Orman Çiftliği, Küçükçekmece Soğuksu Çiftliği, Avcılar İç Dış Kumsal ve Küçükçekmece Rregion Örenyeri Arkeolojik ve Doğal Sit Alanları proje nedeniyle zarar görme riski taşımaktadır.

Avcılar ve Küçükçekmece İç ve Dış Kumsal doğal sit alanı koordinatları değiştirilerek, Kanal İstanbul Proje alanı sınırlarında kalan kısım sit statüsünü kaybetmiş, konut alanı olan bir alan ise doğal sit nitelikli koruma alanı haline getirilmiştir

İstanbul 1. Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun Kanal İstanbul ÇED Raporuna verdiği görüşte; Kanal İstanbul Projesi ile ilgili 29.03.2018, 18.10.2018 ve 24.01.2019 tarihli Kurul kararlarında ileri sürdükleri koşulların ilgili idarelerce yerine getirilmesinin ve ÇED Raporuna konulmasının sağlanmasını, rapordaki eksikliklerin giderilmesini ve yanlışların düzeltilmesini, 14.11.2019 tarihinde kararlar tespit edilen tescilli kültür varlıkları ve koruma alanları ile hakkında yüzey araştırma kararı alınan parselin ÇED raporuna işlenerek gerekli koruma koşullarının sağlanmasını, raporda yer alan "36 sayılı ilke kararı" ibaresinin kaldırılmasını istemiştir.

Ancak, Nihai ÇED Raporunda İstanbul 1. Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun Kanal İstanbulla ilgili görüşlerine uygun eksikler tamamlanmamış, yanlışlar giderilmemiştir. Nihai ÇED raporunun "Kültürel Miras Yönetim Planı'nda" ve rapor ekindeki Arkeoloji raporunda, Bölge Kurulu'nun kararına aykırı olarak, Baraj alanları ile ilgili 36 Sayılı İlke kararına uygun hareket edileceğinden söz edilmiştir.

KANAL OLURSA;

- 1.) Terkos Gölü ve Sazlıdere Barajının yok edilmesi nedeniyle yıllık iyi senaryoda 70 milyon m³ kötü senaryoda 427 milyon m³ içme suyu yok olacak, İSTANBUL susuzluk yaşayacak.
- 2.) Marmara Denizi bitecek, Karadeniz Ekosistemi Çökecek.
- 3.) Toplam 12.896.203,57 m²'lik devlet orman alanı, yani yaklaşık yaklaşık 20 bin futbol sahası büyüklüğündeki orman yok olacak, en az 200.878 adet ağaç kesilecek
- 4.) Tarım alanları yok olacak.
- 5.) Mera ve otlak alanların yok edilmesi, hayvancılığı da bitirecek
- 6.) İmar ve yapılaşma dolayısıyla İstanbul nüfusu en az 1 Milyon 200 Bin artacak.
- 7.) Doğal, tarihi ve kültürel alanlar yok olacak.

DİPSİZ GÖL KATLIAMI, BİR AKIL VE AHLAK SORUNUDUR.

Dipsiz Göl, uzmanlara göre 12000 - 18000 bin yıl öncesine tarihlendirilen buzul göllerinden birisidir. Böyle bir alanda kamu kurumlarının ve kolluk görevlilerinin onay ve gözetiminde katliam gerçekleştirilmiştir.

Olay, sosyal medyada mizah ile karışık bir tepki ile karşılanmıştır. Ancak, burada bir akıl ve ahlak problemi var. Mevzuat gereğince, kültür ve tabiat varlığına karşılaşıldığında define kazısının hemen durdurulması gerekirdi. Herşey gerçekleşmiş, define bulunmayınca, soruşturma başlattık, doğal sit ilan ediyoruz gibi açıklamalar yapıyor.

Sorularımız Net;

- 1.] Alanda, Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki 4 büyük lejyonu arasında gösterilen 15'inci Apollinaris lejyonunun var olduğuna inanılan hazinesi aranıyor. Böyle bir tarihi değer varsa, burayı koruma altına mı almak gerekir yoksa defnecilerle kazmak mı gerekir ?
- 2.] Bu alan doğal sit ilan edilecekmiş. Peki, doğal sit olabilecek bir alanın neden kazılmasına onay verildi ?

Tespit ve Önerilerimiz Net ?

- 1.] Eski hale iade, sadece bir inşaat meselesi değildir. Bu şekilde yapacağınız yapay göl ile, binlerce yıllık bir tarihi yeniden inşa edemezsiniz. 12000 - 18000 bin yıl öncesine tarihlendirilen doğa harikası bir buzul gölü jandarma nezdinde kepçelerle kazmak, dibini silindirle ezmek, tarihin içini boşaltmaktan başka bir şey değildir.
- 2.] Defnecilik meselesi, yurdumuzda bir kent efsanesi haline gelmiştir. Uluslararası firmalar dağlarımızı deşiyor; defneciler göllerimizi kurutuyor. Emek harcamadan, sahibi olmadığı bir değeri gasp etmekten; doğal ve kültürel varlıkları talan etmekten başka bir anlama gelmemeye başladı. Herkesin madencilik yapabilme hakkına sahip olduğu ülkede, defneciliğin bu kadar kolay yapılabilmesine şaşkırmamak gerekiyor.
- 3.] Kamu kurumları, sorumlu personellerini açığa alarak bir başlangıç yapmışlardır. Bu anlamda, Doğal Sit ilan edilecek olması da olumlu. Ancak bu yetmez. Dipsiz Göl ibret olmalıdır. Bir daha benzer vakıaların yaşanmaması için, caydırıcı ve bağlayıcı yasal düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.

Dipsiz Göl, 12 Bin Yıllık Tarihe Sahip

Gümüşhane sınırlarında bulunan Dipsiz Göl, uzmanlara göre 12000 - 18000 bin yıl öncesine tarihlendirilen buzul göllerinden birisidir. Ayrıca, Doğa yürüyüşü, kampçılık, kuş gözlemi yönünden turistik özellik taşıyor.

Kazı, Valilik Ve Bakanlıklar Gözetiminde Yapılmıştır.

14 Kasım 2019 tarihinde yaptığı açıklamada, Gümüşhane Valiliği başvuru üzerine ilgili kurum görüşleri alınarak kazıya izin verildiğini açıklamış, kazının İçişleri Bakanlığı temsilcisi, Maliye Bakanlığı temsilcisi ve Müze Müdürlüğü temsilcisi ile jandarma ekipleri gözetiminde define kazısı yaptırıldığını, 4 gün süren arama çalışması sonrasında, 10.11.2019 tarihi itibarıyla alanda kapatma işlemi yapılarak alanın eski haline getirildiğini, define araması yapılan alanda taşınır taşınmaz herhangi bir kültür varlığına rastlanmadığını belirtmiştir.

Kazıya İzin Veren Valilik, Özensizlik Yorumunda Bulundu

14 Kasım'da kazı süreci ile ilgili bilgi veren Gümüşhane Valiliği, "define arama ruhsatı düzenleyenler hakkında, mevzuat kriterlerine uygunluk tespiti ve kazının yapılmasında herhangi bir sakınca olmadığına dair düzenlenen raporun hazırlanmasındaki özensizlik ve ruhsat düzenlenmesi" nedenleriyle Valilik ve ilgili Bakanlık tarafından soruşturma başlatıldığını duyurmuştur.

Kazı izni veren ve haklarında soruşturma açılan kamu görevlileri açığa alınmıştır.

Mevzuata Aykırı

Define Arama Yönetmeliği gereğince, define aranacak alanın 100 m²'yi geçmemesi gerekmektedir. Dipsiz Göl'de çalışma yürüten yetkilere göre alanın 700 m² büyük olduğu iddia edilmektedir.

Neden Koruma Altına Alınmadı

Gümüşhane Valiliği'nin açıklamasına göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 22.10.2019 tarih ve E.7754 sayılı yazısıyla alınan kurum görüşünde, alanın doğal sit alanları dışında olduğu belirtilmekle yetinilmiştir.

Define aramak için izin verilen Dipsiz Göl'de Roma İmparatorluğu'nun Anadolu'daki 4 büyük lejyonu arasında gösterilen 15'inci Apollinaris lejyonunun var olduğuna inanılan hazinesinin arandığı iddia edilmiştir. Böyle bir durumda, neden ilgili alanın koruma statüsüne alınmasına ilişkin işlem yürütülmediği, kamunun ihmali ortaya çıkarmaktadır

Eski Haline Getirilmemiştir.

12 bin yıllık tarihe sahip olduğu bilinen, doğa yürüyüşü, kampçılık, kuş gözlemi yönünden turistik özellik taşıyan bölgenin telafisi mümkün olmayan zarara uğramıştır. Göl tabanının tekrar eski haline getirildiği, gölün yağın karın erimesi ile tekrar doğal haline dönmesi beklenmektedir.

DÜZCE'DE YAŞANAN SEL FELAKETİNE İLİŞKİN İNCELEME VE DEĞERLENDİRME RAPORU 20 TEMMUZ 2019

Düzce ili Akçakoca ilçesi Esmahanım, Uğurlu köyleri ve ilçe merkezinde bulunan Değirmenağzı bölgesinde yaşanan sel felaketi nedeniyle 20 Temmuz 2019 Cumartesi günü yapılan incelemelere ait tespit ve öneriler;

Kentleşme sorunlarının, imar politikalarının, çarpık yapılaşmaların da zararın boyutunu arttıran etkenler olduğu düşünülmektedir. Coğrafyaya uygun olamayan projelere izin verilmesi, plan hatalarına göz yumuluyor olması, imara açılmayacak yerlerin imara açılması ya da kaçak yapılaşmış olsa bile su ve elektrik bağlayarak zımnî olarak bu kaçak yapıya izin verilmesi açıkça bir sorumsuzluk örneğidir. Çevreye ve yaşamın devamlılığına etkisi olabilecek faaliyetlerin birbirleriyle bütünlüklü etkisi hesaba katılmalıdır. Aşırı doğa olaylarının sık yaşandığı riskli coğrafyalarda, bu riski bir krize dönüştürmeyecek yatırım planlaması en önemli risk önleme biçimidir. Öntedbirlik yaklaşımının sonucu olarak, riskin artmasına ve riskin yönetilmesi için maliyetlerin şişmesine yol açacak yatırım planlamasından uzak durulmalıdır. Yapılan çalışmalarda, doğa olaylarının bir afete dönüşmesini engellemek için sakınım planlama adımlarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, çevre düzeni planlarının sakınım planlarına göre yeniden geliştirilmesi gerekir. Tekil afet önleme politikasından uzaklaşılarak, bölge planlaması düzeyinde afet önleme politikası geliştirilmesi gerekmektedir.

Öneriler

- 1.) Sel sonrasında yürütülen kurtarma ve yardım çalışmalarının geç ve yetersiz kalması; merkez mahalleleri ve köylerde yolların uzun süre kapalı kalması, elektrik, su kesintilerinin halen devam etmesi, anında müdahale yapılmaması nedeniyle boyutları artan zararın giderilememesi, hasar tespiti-onarma-çamur ve su altında kalan evlerin ıslahı çalışmalarında geç kalınması, ekip-ekipman yetersizliği, zararların halen giderilmemiş olması, barınma sorununun çözülmemiş olması karşısında; gerekli tedbirlerin alınması ve ihtiyaçların karşılanabilmesi için bölgenin bir an önce " Afet Bölgesi" kapsamına alınması gerekmektedir.
- 2.) İklim değişikliğine yol açan dere ıslah çalışmaları, dere yatağını değiştirme çalışmaları, dolgu alanları yaratma çalışmaları yapmaya, çarpık kentleşmeye yol açan imar izinleri vermeye yönelik politikalarından vazgeçilmeli; mevcut çalışmalar durdurulmalıdır.
- 4.) Sel sonrasında oluşabilecek salgın ve bulaşıcı hastalıklara karşı sağlık taraması yapılmalıdır. Elektrik, su, telefon ve sağlık hizmetlerinin ücretsiz sağlanması gerekmektedir.
- 5.) Birçok yerde toprak kaymalarının tekrar yaşanabileceği gerçeğinden hareketle, acil bir tespit ve tahliye çalışması yürütülmeli, taşınır [ev eşyaları, otomobil, tır vb. ulaşım araçları] ve taşınmazları [ev ve bahçeleri] zarar gören, hayvanları yaşamını yitiren yurttaşların zararları kamu tarafından tazmin edilmelidir.

- 6.) Sel sonrasında evleri “oturulmaz” hale gelen mülkiyet sahibi ve kiracı yurttaşlara barınma imkânları sunulmalı; zararları tazmin edilmeli, eşya ve kira yardımı yapılmalıdır.
- 7.) Kriz yönetimi açısından halkın ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olan idare bir an önce durum değerlendirmesi yapmalı ve konu ile ilgili uzmanlığı bulunan meslek kuruluşlarının, bilim insanlarının ve Sivil İnisiyatifin görüşleri doğrultusunda gerekli tedbirler alınmalıdır.
- 8.) İdari makamların sel felaketi öncesinde ve sonrasındaki eylemleri ve tesis ettiği işlemlerin öğrenilmesi için bireysel bilgi edinme başvurularının; zarar tespit tutanaklarının yurttaşlarla paylaşılmasının sağlanmasına ilişkin başvuruların örgütlenmesi gerekmektedir.
- 9.) Sel felaketi öncesi ve sonrasındaki ihmaller tespit edilerek ilgili kişi ve kurum yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunulmalıdır.
- 10.) İdarenin sorumluluğunun tespiti açısından, zarara uğrayan yurttaşlar adına zararın tazminine ilişkin idari dava süreçleri başlatılmalıdır.
- 11.) Sel sonrasında Karadeniz’de ve derelerde oluşan kirlilik tespit edilmeli, kirliliğin su canlıları üzerindeki etkileri raporlanmalıdır.
- 12.) Sel sonrasında yaşamını yitiren hayvanların envanteri çıkarılmalı, sokak hayvanlarının akıbeti araştırılmalıdır.

Not: Söz konusu gelişmeler sonrasında, 24 Temmuz 2019’da ilk önce “Afet Bölgesi” ilanı açıklandı. Ancak, kısa bir süre sonra Düzce Valiliği, “afet bölgesi” ifadesinin “sehven” kullanıldığına, Düzce için Genel Hayata Etkililik kararı alındığına dair düzeltme açıklaması yaptı.

ERZİNCAN SAHA İNCELEME RAPORU 31 EKİM 2019

CHP Doğa Hakları Birimi tarafından 31 Ekim 2019 tarihinde Refaiye İlçesine bağlı Kırkbulak köyü, Kemaliye ilçesi ve bu ilçeye bağlı Sırakonak, Gözaydın, Ağıl, Dilli köyleri, İliç İlçesinde inceleme yapılarak, yurttaşlar ile görüşülmüştür.

Erzincan Refaiye Kırkbulak köyüne ait mera ve tarım arazilerinde; köye ait tarım arazisinin sulanmasında kullanılan dereye DSİ tarafından gölet yapılarak, AKP Erzincan milletvekili Süleyman Karaman'ın köyü olan Alaçayır'a su verilmek istenmektedir. Köylüler, göletle birlikte yapılacak malzeme ocağı ve yıkama eleme tesisi ve beton santralinin yaşam alanlarına zarar vereceği gerekçesiyle, tepkililer.

Kemaliye ilçesi ve köylerinde, İliç'teki maden projesinin devamı olarak, maden aramaya yönelik sondaj çalışmaları yürütülüyor. Kemaliye'de ve İstanbul, Ankara gibi kentlerde yaşayan yurttaşlar, memleketlerinde maden arama faaliyetini istemediklerini dile getirmekteler. Kanadalı firmanın, Kemaliye ve daha sonrasında Munzur Dağlarını kapsayan geniş bir coğrafyada madencilik yapma ihtimali olduğu düşünülmektedir.

İliç İlçesinde, Kanada Kökenli Alacer Gold, %20'si Çalık Holding tarafından sülfit, silika gibi kimyasallar kullanarak cevher üretilmektedir. Projede kullanılan kimyasalların [başta sülfürik asit ve siyanür olmak üzere] insan sağlığı ve ekosistem için zararlı olduğu ileri sürülüyor. Proje sahibi İliç ve Erzincan ili genelinde sosyal onay mekanizması işletmiştir. Bu bağlamda, Sabırlı Köyündeki yurttaşlara, dava açmama karşılığında 130.000 TL'şer yardım dağıtılmıştır. Firma, Erzincan Üniversitesi, Erzincanspor gibi kuruluşlara da yüksek meblağlarda bağış yapmıştır.

Öneriler

- 1.] Karasu ve Fırat havzasında tarım ve gıda güvenliği yönünden riskler barındırması, bölgedeki aktif fay hattını harekete geçirme olasılığı bulunması, ilçede turizm, tarım, sosyal, ekonomik ve çevresel zararlara yol açma riskleri nedeniyle Kemaliye'de maden arama projesinden ivedilikle vazgeçilmeli, sondaj çalışmaları durdurulmalıdır.
- 2.] İliç ilçesinde kanser ve akciğer hastalıklarıyla ilgili yeterli ekip ve ekipmana sahip sağlık tarama merkezi oluşturulmalı ve maden çalışanları ve bölgede ikamet eden yurttaşlar ivedilikle sağlık taramasından geçirilmelidir.

Sağlık, gıda güvenliği, çevre gibi değerler yönünden ağır tehdit içeren Sülfit asit, silika gibi kimyasallardan vazgeçilmelidir.

Maden şirketin işlettiği sosyal onay mekanizması nedeniyle, İliç ve Erzincan'daki kamu kurum kuruluşları olmak üzere ilgili tüm kurum ve kuruluşların bütçeleri ve ilgili kamu personellerinin mal varlıkları incelenmelidir.

Sabırlı Köyüne 1. Km'den daha yakın mesafede kurulan atık depolama sahası kapatılmalı, buna yönelik ÇED olumlu kararı ve diğer idari işlemler geri alınmalıdır.

- 3.) Refaiye İlçesi Kırkbulak köyünde yapılması planlanan gölet, malzeme ocağı, kırma eleme tesisi, beton santrali projesinden tarım ve mera alanlarına zarar verecek olması, proje ile su taşınmak istenen diğer yerleşim birimlerinin hali hazırda su kaynaklarının mevcut olması nedeniyle vazgeçilmelidir.

Not: Erzincan'ın İliç ve Kemaliye ilçeleri sınırlarını kapsayan bir sahada faaliyet yürüten Anagold isimli şirket, kapasite genişletme talebiyle ÇED başvurusu yaptı. Yeni açık havuz sitemlerinin kurulması ve maden arama sahasının genişletilmesi için yapılan ÇED başvurusu kapsamında 23 Ocak 2020'de yapılmak istenen halkın katılım toplantısında, İliç ve Kemaliyeli yurttaşların toplantının usulüne uygun yapılmadığına dair itirazları üzerine, "halk bilgi almak istememiştir" yazılı tutanak tutulmuştur. Yurttaşlar, toplantının usulüne uygun yapılmadığına, toplantı tutanağının gerçeği yansıtmadığına dair itirazda bulundu.

Refaiye İlçesi Kırkbulak köyünde yapılmak istenen planlanan gölet, malzeme ocağı, kırma eleme tesisi, beton santrali projesi için verilen ÇED Gerekli Değildir kararı hakkında, Erzincan İdare Mahkemesi tarafından iptal kararı verildi.

GÜMÜŞHANE SAHA İNCELEME RAPORU 15 AĞUSTOS 2019

Midi Yıldız Bakır Altın Maden Tesislerinde Yapılan Görüşmelere Ait Notlar

Şirket yetkilileri ile ilgili yapılan görüşmelerde, şirketi temsilen heyetimizi ağırlayan kişi tarafından yaşanan boru patlaması iddiasının doğruluğu teyit edilmiştir. Şirket temsilcisi, boru patlamasının gerçekleşme nedeni ile ilgili bilgileri olmadığını, patlama sonrasında olaya müdahale etmeye çalıştıklarını, ancak olayı öğrenme anlarına kadar olan süre içerisinde boru patlaması sonrasında atık sularının bir kısmının tesis yakınındaki Midi Deresi'ne ulaştığını aktarmıştır. Patlama sonrasında maden tesisinin faaliyetlerini durdurduklarını, yaşanan vakianın nedeni ya da sorumluları ile ilgili bir incelemeleri olmadığını, hukuki süreç başlatmadıklarını iletmiştir. Boru patlaması vakiası sonrasında çevreye saçılan atık sular ile ilgili Valilik tarafından numuneler alındığı, ilk tahlilde Midi deresinden alınan numunede toplam siyanür, askıda katı madde ve demir oranlarının Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğindeki ilgili sınır değerlerini aştığı, ancak aynı saat 23.30 ve bir sonraki gün saat 12:00'de alınan su numunelerinde, sudaki siyanür oranının ilgili mevzuatlardaki sınır değerlerinin altında olduğu aktarıldı.

Karamustafa Köyünde Yapılan Görüşmelere Ait Notlar

Midi Yıldız Bakır Altın Maden Tesisleri Gümüşhane Şiran İlçesi'ne bağlı Karamustafa Köyü sınırlarında faaliyet yürütmektedir.

Gümüşhane ile merkezine yaklaşık 45 km uzaklıkta olan Karamustafa köyünde yapılan görüşmelerde, Karamustafa köyü muhtarı Tuncer Çelik, olay günü Midi Yıldız Bakır Altın Maden Tesislerinde gerçekleşen boru patlamasından haberdar olduğunu ve maden tesisine giderek suyun temiz su kaynaklarına ulaşmasını engellemeye çalıştığını ileri sürdü. Muhtar Tuncer Çelik'in iddialarında, olay günü işletme müdürünün izinli olduğu, vekaleten yerine bakan yetkililerin olaya müdahalede bulunmadıklarını ve boru ile ilgili herhangi bir önlem ya da onarım eylemi gerçekleştirmediklerini belirtmiştir. Muhtar Tuncer Çelik, olay yerine saat 19:00 sularında gittiğini, patlama olayının 2-3 saat öncesinden başladığını ve olay yerine vardığında atık suyun Midi Deresi'ne ulaşmış olduğunu aktardı.

Karamustafa Köyü'nde yapılan mülakatlarda; köydeki tarımsal verimliliğin düştüğü, köydeki özellikle tarımsal ürünlere "siyanürlüdür" önkabulü ile yaklaşıldığı aktarılmıştır. Yıldızlar Maden isimli firmanın, köy halkı ile istihdam ve ticari ilişkiler üzerinden ilişki kurmaya çalıştığını ancak, istihdam ettiklerinin ücretlerini düzenli olarak ödemediğinden, madenden kaynaklı moloz, taş vb. atıkların taşınması işi için hizmet almak üzere SS 19 No'lu Tarsun Dağı Taşıyıcılar Kooperatifi'nin kurulmasına öncülük ettiği ancak hizmet aldığı kişilere düzenli ödemelerde bulunmadığından, köydeki esnaflardan alışveriş yaptığı ancak borçlarını düzenli ödemediğinden yakınlıkla, firmanın kendilerini borçlandırmaktan başka bir etkisinin olmadığını, firmanın Gümüşhane'nin iktisadi yaşantısına bir katkısı olmadığından yakındılar.

Koza Altın İşletmeleri A.Ş. Mastra Altın Maden Tesislerinde Yapılan Görüşmelere Ait Notlar

Koza Altın İşletmeleri A.Ş. Mastra Altın Maden Tesislerinde şirket temsilcileri ile yapılan görüşmelerde, şirket temsilcileri Dibekli Köyü Topçu mahallesinde yaşanan toplu zehirlenme vakiasının kendi maden tesislerinin çalışmalarından kaynaklanmadığını, “kanalizasyon” kaynaklı bir kirliliğe dayandığı yönünde yorumda bulunmuşlardır.

Mastra maden yetkilisi, 17 Temmuz 2019’da Midi Yıldız Bakır Altın Maden Tesislerinde yaşanan boru patlaması olayı sonrasında, Gümüşhane Valiliği’nin olay yerinden aldığı numuneleri Mastra Altın Maden Tesislerindeki laboratuvarında analiz yaptırtıldığını, laboratuvarlarında sadece siyanür oranı yönünden ölçüm yapabildiklerini iletmiştir.

Şirket temsilcisi, gezi heyetince yönetilen, 192 kişinin zehirlenme vakiası ile ilgili olayda, Dibekli Köyü Topçu mahallesinin içme sularıyla ilgili analiz yapıp yapmadıkları sorusuna hayır cevabını vermiştir.

Şirket temsilcisi, gezi heyetince yönetilen, maden tesisinin etki sahası içerisindeki yerleşim yerlerinde yaşayan vatandaşların maden tesisi ile ilgili şikayetlerin neden kaynaklandığına ilişkin sorulara ise; köylülerin bilmeme, maden tesisinden menfaat temin edememe nedeniyle anılan refleksi sergiledikleri yanıtını vermiştir.

İkisü Köyü Hamitler Mahallesiinde İkamet Eden Bir Vatandaşla Yapılan Mülakata İlişkin Notlar

İkisü Köyü Hamitler Mahallesiinde yaşadığını belirten bir vatandaşımız, Mastra maden tesislerinin civarda yaptığı sondaj çalışmaları nedeniyle, köylerinin içme ve sulama sularını temin ettikleri su kaynaklarının kurduğundan yakınmıştır. Durumla ilgili Gümüşhane Valiliği’ne iki kez dilekçe ile başvuru yaptığını ileten vatandaşımız, Valilik yetkililerinin bir kez olay mahalline gelip incelemede bulunduğunu, Mastra Maden firmasının civardaki bir dereden İkisü Köyü Hamitler köyüne sulama suyu sağladığını belirtmiştir. Yakınmada bulunan vatandaşımı, köyün içme suyunun ise köy sınırlarındaki başka bir kaynaktan alınmaya başladığını aktarmıştır.

Dibekli Köyü Topçular Mahallesiinde Yapılan Görüşmelere Ait Notlar

Dibekli Köyü Topçular Mahallesiinde yurttaşlar ile yapılan mülakatlarda; köylüler Mastra ve Yıldız isimli firmalara ait iki maden tesisinin de etkisi altında olduklarını ve kendilerinin, hayvanlarının ve tarım alanlarının bahsedilen maden faaliyetleri nedeniyle zarar gördüğünü belirtmişlerdir. Tarımsal verimliliğin önceki yıllara göre düştüğünü belirtilen köylüler bir kısım tarımsal ürünlerin artık yetiştirmeye başladığını iletmişlerdir.

Temmuz ayı başında 192 kişinin içme suları nedeniyle zehirlenerek hastanede tedavi gördüğünü, zehirlenme vakialarının halen devam ettiğini belirten köylüler, zehirlenme vakiaları sonrasında yetkili kamu kurumlarının yaşanan toplu zehirlenme vakialarıyla yeteri kadar ilgilenmediğinden, olayın gerçek sebebinin araştırılmadığından, kesin tanı koyma iradesi gösterilmediğinden, “kanalizasyondan olabilir” şeklinde muğlak bir ifade ile olayın geçiştirilmek istendiğinden, olayın sorumlularıyla ilgili hukuki işlemler yürütülmediğinden yakınmışlardır.

Köy nüfusunun büyük bir kısmının kışları, Gümüşhane merkezde kaldıklarını, Mart ayında Dibekli köyüne gelen bir yurttaşın dere kenarında bulunan tarlasında 4 ya da 5 tane ölü serçe kuşu bulunduğunu ve yetkili kuruluşlara inceletmeye götürmek düşüncesiyle bir poşete koyarak tarlasında bıraktığını ancak, bir sonraki gün tarlasına gittiğinde serçenin cansız bedenini bulamadığını ölü bir tilki bedeniyle karşılaştığını aktarmıştır.

Geçtiğimiz Temmuz ayının başında, Gümüşhane köyündeki Dibekli köyünde 192 kişinin içme suyu nedeniyle zehirlendi, Valilik ve şirket bu kirliliği “kanalizasyon” gerekçesine dayandırmıştır.

Köy halkının, söz konusu maden tesislerinde çalışmak zorunda bırakıldıklarından yakın bir yurttaş, geçtiğimiz bir oğlunun (31 yaşında) siyanür zehirlenmesi nedeniyle yaşamını yitirdiğinden, ancak sorumlular hakkında hiçbir yasal işlem yapılmadığından bahsetmiştir. Yakınmada bulunan yurttaş, oğlunun ölümü sonrasında düzenlenen Adli Tıp raporunu heyet ekibi ile paylaşmıştır. Paylaşılan bilgilerden, Yıldız Maden tesislerinde çalışan Rıdvan Doruk isimli yurttaşın 05.09.2018’de yaşamını yitirdiği, Adli Tıp Kurumu Trabzon Kurum Başkanlığı’nın Morg İhtisas Dairesinin 25.01.2019 tarihli ve 2018/4526/914/314 sayılı Otopsi raporunda “kişinin ölümünü siyanür intoksiyasyonu sonucu meydana gelmiş olduğu” kanaatinin bildirildiği, yaşanan ölüm vakası ile ilgili yapılan soruşturmada Gümüşhane Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 11.02.2019’da kovuşturmaya yer olmadığı kararı⁶ verildiği, karara yapılan itirazın ise Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedildiği⁷ görülmüştür.

Gümüşhane Ve Maden Üzerine Değerlendirme Ve Öneriler

Gümüşhane bölgesi, yüzlerce yıldır madencilik yapılan bir havzadır. Buradaki madenlerde çalışan işçilerin, çalıştırılmak üzere başka şehirlerdeki madenlere de götürüldüğü bilinilmektedir.

Günümüzde de madencilik, bölgede temel bir istihdam kaynağı olarak görülmekte; yerel ve ulusal bürokrasi tarafından da bu projeler bölgeye getirilmiş bir kamu yatırımı olarak lanse edilmektedir. Aşağıda verilecek bilgilerde de görüleceği üzere madenci firmalar, devlet teşvikleri ile Gümüşhane’ye getirilmektedir. Gümüşhane ve Kelkit vadisi böyle bir doğa katliamı ile başbaşa bırakılmaktadır.

Koza Madenlerinin kapatılma sürecinde, şirket sahibi ile hükümet arasındaki çekişmede nasıl ki bu madenin yarattığı kirlilik önplana çıkarılmıştır. Bugün de aynı kirlilik daha da büyük zararlar doğurarak devam etmektedir. Temmuz ayında yaşanan zehirlenmeler de bunun bir göstergesidir. 192 vatandaşımızın, bu maden firması nedeniyle zehirlenmesine karşın, Gümüşhane Valiliği’nin bu konuda tek bir açıklama yapmaması manidardır. Ayrıca, Yıldız madenden kaynaklı kirlilikle ilgili laboratuvarından inceleme yapan bu firmanın kendisinden kaynaklı toplu zehirlenme vakıaları ve kirlilik iddiaları ile ilgili herhangi bir analiz, laboratuvar incelemesi yaptırmadığı yönündeki iddiaları da çelişkilidir.

Yıldız Bakır Madencilik firması maden tesisine ait atık barajına atık su basan plastik borunun 17 Temmuz günü saat 19.00 sıralarında kopması neticesinde atık barajına gitmesi gereken atık suyu baraj kenarında temiz yüzey sularının ve yağmur sularının taşınması için yapılmış olan kuşaklama kanalına karışarak söz konusu kanal marifetiyle Midi deresine ulaşmıştır.

6 Gümüşhane Cumhuriyet Başsavcılığı’nın 11.02.2019 tarih 2018/2571 Soruşturma, 2019/226 Karar sayılı kararı

7 Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliği 2019/205 Değişik İş sayılı ve 11.03.2019 tarihli kararı

Kent halkına istihdam yaratan bir yatırım olarak sunulan maden faaliyetleri ile ilgili Gümüşhane Üniversitesi tarafından yapılan SWOT analizinde, “Nüfusun az ve madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi için kalifiye eleman ihtiyacının il sınırları içinden karşılanamaması, bu nedenle de il dışından işçi istihdam edilmesi, istihdam edilen bu işçilerin elde ettikleri kazançları il sınırlarında yaşamlarını devam ettirebilmesi için yeterli gelmemesi, Gümüşhane’nin madencilik potansiyeli açısından zayıf noktaları arasında sayılmıştır.⁸

Mastra Altın Madeni işletme bünyesinde % 85’i (313’ü) bu yöreden olmak üzere toplam 486 kişi istihdam edilmektedir. Gümüştaş isimli maden işletmesi, şirket bünyesinde çoğunluğu bu yöreden olmak üzere yaklaşık 100 kişi istihdam etmektedir. Yıldızlar Bakır Maden ise, şirket genelinde toplam 400 kişi istihdam edilmektedir.⁹

İlin en önemli akarsuları Harşit Çayı ve Kelkit Çayı bugün maden faaliyetlerinin tehdidi altındadır. Oysa ki Gümüşhane tarım potansiyeli yüksek bir yerdir. Tarihi, doğal ve kültürel zenginlikleriyle turizm potansiyeli taşımaktadır. Buna rağmen, maden yatırımları böyle bir istihdam ve geçim alanı olarak sunulmakta, Gümüşhaneliler maden sahalarında işçi olmaya zorlanmaktadır. Maden firmaların istihdam sayıları incelendiğinde, tüm bölgenin iş ihtiyacını karşılayamayacağı görülecektir. Nitekim, Gümüşhane’nin yoğun göç veren iller arasında olması bunun göstergelerindedir. Diğer yandan, bu işletmelerdeki kalifiye eleman ihtiyaçları, istihdamda il dışından işçilerin de tercih edilmesine neden oluyor.

Gümüşhane ilinde 2012 yılı itibarıyla aktif olarak çalışan firmalar ve bunların yanında küçük ölçekli madencilik diğer kollarında faaliyet gösteren kuruluşlar bulunmaktadır. Dar bir coğrafyada bu kadar çok firmanın aynı anda faaliyette bulunması, çevrede yaşanan kirlilikleri daha da artırmaktadır. Bölge bazında kümülatif etki değerlendirilmesi kaçınılmazdır.

Diğer yandan, bölgedeki maden tesislerine yönelik kamusal denetimin zayıf olması, siyanür zehirlenmesi ile ölen bir yurttaşla ilgili yargı organlarınca etkili soruşturma yürütülmemesi gibi örnekler yurttaşların maden firmaları ile kamu kurumları arasında bir işbirliği olduğuna ve kendilerini bu ilişki ağı dışında kalmalarından dolayı “sahipsiz” bırakıldıklarına yönelik yakınmalarına sebep oluyor.

- 1.) Sağlık Etki Değerlendirmesi Yapılmalıdır
- 2.) Gümüşhane’nin Tarımsal Potansiyelleri Güçlendirilmelidir.
- 3.) Vatandaşlar, Kamunun Aktif Denetleme İşlevini Güçlendirmelidir

8 Gümüşhane İli SWOT Analizi, İstanbul, Haziran 2013, <http://kutuphane.gumushane.edu.tr/media/uploads/kutuphane/files/swot-analizi-1.pdf>

9 Gümüşhane İli SWOT Analizi, İstanbul, Haziran 2013, <http://kutuphane.gumushane.edu.tr/media/uploads/kutuphane/files/swot-analizi-1.pdf>

HASANKEYF SAHA İNCELEME RAPORU 12 EYLÜL 2019

Ilisu Barajı ve Hidroelektrik Santrali (HES) Projesi'nin 1954 yılında etüt çalışmaları başlamıştır. 1954 yılından beri, baraj yapılacağı, barajlardan birinin Hasankeyf'i sular altında bırakacağına dair söylentiler ile Hasankeyf halkı tedirgin edilmektedir.

2017 yılından beri Yedi anıt (Zeynel Bey türbesi, İmam Abdullah zaviyesi, Artuklu hamamı, Orta kapı, Süleyman Koç Camisi, Eyyubi (Kızlar) Camisi, El-Rızk Camisi (kısmen), Hasankeyf'in yeni yerleşim alanına bitişik Arkeolojik Park'a taşınmıştır. Taşınan eserler zarar görüp görmediği konusunda bir bilgilendirme bulunmamaktadır.

İki anıt (biri Dicle köprüsü) ise Hasankeyf'te öz dokusu ile uyuşmayan bir restorasyon anlayışıyla taşlarla kaplanmıştır. 2017 Ağustos ayında başlayan kaya patlamalarıyla Hasankeyf kalesinin etrafına devasa bir set örülmüş, 200'den fazla mağara doldurulmuş, kalenin dibindeki yan vadi büyük miktar harfiyat ile doldurulmuştur.

Ilisu Barajı, sadece Hasankeyf'i yerinden etmemekte, aynı zamanda Dicle Vadisinin Dicle Vadisinin binlerce yıllık doğasını, kültürel birikimini de tehdit etmektedir.

Ayrıca, Hasankeyf yerinde başka yerleşim yerlerini de tehdit ediyor. Ilisu Projesi'nin bulunduğu nokta Mardin'in Dargeçit ilçesine bağlı Ilisu köyüdür. Burası Şırnak'ın Güçlükonak ilçesiyle sınırdaş ve Suriye sınırına 45 km uzaklıktadır. Ilisu barajı ile Dicle nehrinin 136 km uzunluğunda bir göle dönüşmesi planlanmaktadır. Yan kolları ve dereleri de dâhil edersek, 400 km akarsuya denk gelmektedir.

Doğal ve Kültürel mirası sular altında bırakacak bu proje, birçok yurttaşı da yaşam alanından göçe zorlamıştır.

Hasankeyf'teki yurttaşlar bu proje hakkında ne hissettiği konusu hep arka planda bırakılmış, Hasankeyf'in tarihi ve kültürel varlıklarının korunması, Hasankeyfli yurttaşların nasıl ve nerede yaşayacağı konuları hükümetler ve şirketler tarafından kararlaştırılmıştır.

1.) UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesine alınması için başvuru yapılmalıdır

Hasankeyf 1978 yılında Arkeolojik sit alanı ilan edilmiştir. İlk insan izlerinin 300 bin yıl önce görüldüğü, ilk yerleşimin ise 11 bin 500 yıl önce gerçekleştiği Hasankeyf, Türkiye'de Ortaçağa ait bütünlüğünü koruyabilen tek kent olma özelliğini taşıyor. Ayrıca döneminin en önemli İslam başkentlerinden biri olan Hasankeyf'in yok olması çok önemli bir insanlık tarihi mirasının da yok edilmesi anlamına geliyor.

Hasankeyf ayrıca, UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girebilmek için aranan 10 kriterden 9'unu taşıyan tek yer olma özelliğini taşıyor.¹⁰

Hasankeyf'in Dünya Miras Listesine alınması için Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın UNESCO'ya başvurması gerekiyor. Ancak, şu ana kadar Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından böyle bir başvuru yapılmamıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın UNESCO'ya başvurması kurumsal bir sorumluluktur. Bu görevi yerine getirmeyen kamu görevlileri, görevlerinin gereklerine aykırı davranma suçunu işlemişlerdir.

2.) Çevresel ve Ekolojik Etki Değerlendirmesi yapılmalıdır

Hasankeyf'in de içinde bulunduğu Dicle Vadisi, 123 kuş türünün barındırmaktadır. Barajdan etkilenen alanın %5'inin ekolojik olarak araştırıldığı iddia edilmektedir. Proje ile ilgili uluslararası fon kaynaklarından faydalanabilmek için ÇED raporu hazırlanmış olmasına karşın, iç hukukta ÇED süreci işletilmemiş, ÇED'den muafiyet belgesi verilmiştir. Anayasa Mahkemesi'nin kararı¹¹ doğrultusunda, henüz üretim ya da işletmeye başlamamış projeler için ÇED süreci işletilmesi zorunludur.

3.) Proje Hasankeyf'i sular altında bırakmayacak, yurttaşları yerlerinden göçe zorlamayacak şekilde yeniden planlanmalıdır.

Ilisu barajı projesinde, alternatif tartışılması yapılmamış; yıllarca bu konuda oluşan kamuoyu tepkisi dikkate alınmamıştır. Baraj yeri ile ilgili alternatiflerin değerlendirilmemesi; aynı zamanda bu bölgenin 1. derece deprem kuşağı olmasından dolayı doğan risklerin de göz ardı edilmesi anlamına geliyor. Bu nedenle, proje alternatiflerinin değerlendirilmesi ve projeden vazgeçilmesi ya da projenin Hasankeyf'i ve 199 yerleşim yerini sular altında bırakmayacak, yurttaşları yerlerinden göç etmeye zorlamayacak şekilde planlanması acildir.

4.) Hak sahipliği konusunda eşit ve adil uygulamalar geliştirilerek, mağduriyetler giderilmelidir.

Eski yerleşim alanında konutu ya da işyeri bulunan yurttaşların bir kısmının, yasal düzenlemelerdeki koşulları taşımadıkları için (evli olmama gibi) para karşılığında dahi yeni yerleşke alanında hak sahipliği edinemediklerini ifade etmişlerdir. Söz konusu mağduriyet, mevcut uygulamanın yasal dayanağı olarak gösterilen 5443 Sayılı İskan Kanunu'ndaki düzenlemelerden kaynaklanmaktadır.

10 Hasankeyf'in sağladığı 9 kriter;

- Yaratıcı insan dehasının ürünü temsil etmesi.
- Tarihin belli bir zamanını veya kültürel mekânını, mimari veya teknolojinin gelişimini, anıtsal sanatları, şehir veya peyzaj mimarisinin insani değerler arasındaki etkileşimini göstermesi.
- Kültürel geleneğin, yaşayan veya kayıp bir uygarlığın eşi olmayan veya istisnai tanıklığını içermesi.
- İnsanlık tarihinin anlamını taşıyan veya temsil eden bir yapı, mimari veya teknolojik topluluğun seçkin örneği olması.
- İnsan yerleşimine, toprak veya deniz kullanımına ilişkin bir örnek sunması, özellikle bu örneğin geri dönüşümü olmayan değişimlerin etkisiyle dayanıklılığını yitirmemesi.
- Üstün bir doğal mucize ya da istisnai doğal güzellik ve estetik önem arz eden alanlar içermesi.
- Dünya tarihinin hayatın varlığı, kara parçalarının ya da önemli jeomorfik ve fizyografik detayların oluşmasında süre gelen önemli jeolojik süreçlerin önemli devrelerini temsil eden örneklerden olması.
- Evrensel anlamda devam eden ekolojik veya biyolojik gelişimin örneği olması, veya ekosistem, kaynak su, karaya ait gelişim, hayvan ve bitkisel topluluğun örneği olması.
- Biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için bilimsel olarak ve çevre korunması bağlamında tartışılmaz evrensel öneme sahip tehlike altındaki türler de dâhil olmak üzere gerekli pek çok önemli doğal habitata sahip olması.

11 Anayasa Mahkemesi'nin 2013/89 E. ve 2014/116 K. sayılı kararıyla; "6486 sayılı Kanun'un; 12. maddesiyle 2872 sayılı Çevre Kanunu'na eklenen geçici 3. maddenin; "...PLANLAMA AŞAMASI GEÇMİŞ VE İHALE SÜRECİ BAŞLAMAMIS OLAN VEYA" ibaresinin Anayasa'ya aykırı olması nedeniyle iptaline karar vermiştir. Henüz üretime başlamamış olan Ilisu projesinin ÇED sürecinden muaf tutulması, ÇED Yönetmeliği'ne aykırıdır.

19.06.2019 sayılı ve 5443 sayılı İskan Kanuna göre yerleri kamulaştırılanların iskanında aile baz olarak alınmaktadır. Söz konusu kanuna göre karı ile koca, evlenmemiş çocuklar, ana ve baba ile veya bunlardan sağ olanı ile birlikte, evli çocuklar, evli torunlar ile çocuksuz erkek ve kadın dullar başlı başına, anasız ve babasız kardeş çocuklar birlikte ve eşit hisselerle, bir aile olarak kabul edilmekte ve bir bütün olarak iskan edilmektedir.

Yeniden yerleşim programlarının amacı, kalkınma projeleri ya da programlarından kendi istekleri dışında etkilenen nüfusun, başka bir mekan ve sosyo-ekonomik ilişkiler içine taşınmasıyla ortaya çıkacak olan bu yer değişiminin kişiler ve ekonomi üzerindeki olumsuz etkisini en aza indirmek ve düzeltmek, kişilerin yeniden üretken ve kendine yetecek şekilde organize olmalarını sağlamaktadır. Bu bağlamda özellikle evli olmayan vatandaşlarımızın yeniden yerleşimlerinde hak kaybına uğramalarının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle 5443 sayılı İskan Kanun'unun 17. Maddesinde gerekli değişiklik yapılması, yerleri kamulaştırılanların iskanında ailenin yanı sıra, "reşit olup evlenmemiş ve ailesiyle birlikte yaşamayanlar" yurttaşlara da hak sahipliği tanınması durumunda yeniden yerleştirmelerde yurttaşlarımızın hak kaybı yaşamasının önüne geçilmelidir.

İSTANBUL DEPREMİ VE KAMUSAL YÜKÜMLÜLÜKLER

26 Eylül 2019'da İstanbul'da meydana gelen Silivri merkezli deprem, Marmara bölgesi genelinde 34 yurttaşın yaralanmasına, 473 binanın hasar görmesine, 1 minarenin yıkılmasına neden olmuştur.¹²

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin yaptığı açıklamada, 26 Eylül İstanbul depremi sonrasında fay hattındaki kırıkların, 7'den büyük bir depremi üretme potansiyeline sahip olduğundan söz edilmiştir.¹³

Deprem'de Çözüm Öntedbirlik (İhtiyatilik)

Öntedbirlik prensibi gereğince, deprem ve diğer afet riskleri önceden belirlenebilmeli ve önlem mekanizmaları geliştirilmelidir.

26 Eylül 2019 tarihli deprem sonrasında, toplanma alanları üzerinden yapılan tartışmalar kamuoyunda geniş yer edinmiştir. Eşgüdümlü olarak AFAD ve E-devlet sistemi üzerinden illerdeki toplanma alanları listelerine erişilebileceğine dair duyurular sıkça yapılmaktadır. Ancak, toplanma alanı olarak gösterilen alanların bir çoğu "çocuk parkı, camii avlusu, benzin istasyonu" gibi alanlardır. Kavram olarak, toplanma alanı; bir doğal afet sırasında bu alanlara sığınan insanların temel ihtiyaçlarını karşılayacak altyapıya sahip olmalıdır. Diğer yandan Jeoloji Mühendisleri Odası'nın verilerine göre; acil büyük çaplı toplanma alanı olarak tanımlanan 470 adet donanımlı toplanma alanından bugün sadece 77'si kalmıştır. Yok edilen alanlar, yanlış imar uygulamaları nedeniyle inşaatla doldurulmuştur.

AKUT verilerine göre, 17 Ağustos depreminden sonra belirlenen 480 acil toplanma alanının 270'i imara açılmış olup, bir kısmında AVM'ler inşa edilmiştir. Marmara Forum AVM, İstanbul Forum AVM, Karayolları 17. Bölge Müdürlüğü'nün yeri, 46 dönümlük İETT arazisi, Kadıköy'de eski Otosan fabrikasının bulunduğu yer, günümüzde gökdelenlerin ve alışveriş merkezlerinin bulunduğu eski meteoroloji binasının olduğu alan toplanma alanı olarak belirlenmiş olmasına rağmen yapılaşmaya izin verilen yerlerdir. Şişli, Bahçelievler, Zeytinburnu, Üsküdar, Tuzla, Maltepe, Esenler, Bağcılar, Bakırköy, Beşiktaş, Gaziosmanpaşa ilçelerindeki acil toplanma alanlarına 5 AVM, 5 rezidans ve 8 lüks site inşa edilmiştir.¹⁴

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum "AFAD'ın Türkiye genelinde belirlediği 15 bin 910 toplanma alanı var. Bunların 2 bin 864'ü İstanbul'da. Stadyumlar, parklar, bahçeler, okullar, korular" ifadesinde bulunmuştur. Bakan Kurum, Millet Bahçeleri projesinin aynı zamanda depremde toplanma alanlarıdır demiştir.

¹² AFAD-TDVM'den [Türkiye Deprem Veri Merkezi] verilerine göre, https://www.jmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=12564&tipi=3&sube=0#.XZCSJCgzZPY

¹³ <https://www.gazeteduvar.com.tr/gundem/2019/09/28/odtuden-deprem-aciklamasi-birikimlerimizle-yardima-acigiz/>

¹⁴ <https://t24.com.tr/haber/deprem-toplanma-alanlari-avm-ve-luks-site-odu,292013>

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- 1) Öntedbirlik ilkesi gereğince, Afet Riskini Azaltma politikaları belirlenmeli, imar uygulamaları gibi öncelikli uygulamalarda ARA politikalarına göre hareket edilmelidir.
- 2) Afetlere karşı dayanıksız yapı stokunun iyileştirilmesi ve kentsel dönüşüm uygulamaları yapılırken, soylulaştırma, zorla tahliye, mülkiyet hakkı ihlali, borçlandırma gibi davranışlardan kaçınılmalı; yurttaşlar sağlık ve konut haklarını tesis edecek adil uygulamalar geliştirilmelidir.
- 3) Afet riski tespitlerinin bilimsel ve objektif verilere göre hazırlanan raporlarla yapılması; bu raporların neticelerine göre iyileştirme ya da kentsel dönüşüm uygulamalarının yapılıp yapılmamasına karar verilmelidir.
- 4) Afet riski taşıyan bölgelerde, enerji, maden vb. faaliyetler ile yapılaşmalara izin verilmemelidir.

KARAMAN SAHA İNCELEME RAPORU 11 ARALIK 2019

Karalgazi Köyü sınırı içerisinde birden fazla mermer ocağı kurulmak isteniyor. Kurulmak istenen mermer ocakları, 2017'de büyük ova statüsü verilen Karaman Ovası ile aynı bölgede. Başka bir deyişle tarımsal sit alanı statüsü taşıyan Karaman Ovası, mermer ocaklarının tehdi altındadır. Kazım Karabekir ilçesine bağlı Karalgazi, Demiryurt, Mesudiye, Mecidiye, Kisecik köyleri büyük ova sınırları içerisinde.

Karaman İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü internet sitesinden erişilebilen bilgilere göre, söz konusu bölgede Dekart, Sentaş, Telmer, Koyuncu isimli 4 ayrı firma tarafından mermer ocakları faaliyeti yürütülmek istenmektedir.

Sahada yapılan incelemede, 2019 Haziran ayında ÇED Gerekli Değildir kararı alan Dekart isimli firmanın faaliyet halinde olduğu görülmüştür. Dekart isimli maden firmasına, 2019 Haziran'da ÇED gerekli değildir kararı verilmiş, bu karara karşı Konya 2. İdare Mahkemesinde iptal davası açılmış. Bahsedilen dava bilirkişi incelemesi yapılmış, bilirkişi raporunun mahkemeye sunulması beklenmektedir. Toplam 82,97 Hektar olan ruhsat alanının 24,2 hektarlık kısmı ÇED alanı olarak gösterilerek ÇED Gerekli Değildir kararı alınmıştır.

Söz konusu mermer ocağı faaliyetleri nedeniyle, Karalgazi, Demiryurt, Mesudiye, Mecidiye, Kisecik. Bu köylerde 1555 nüfusun ettiği, 1. Sınıf sulak tarım arazisi bulunmaktadır. Bu arazilerin toplam boyutu 140000 Dekar.

Öneriler

Büyükova ve diğer tarım alanları üzerinde olumsuz etkileri olacağı açıktır. Bölgenin tarımsal potansiyelleri ile taşocağından elde edilecek fayda arasında bir tercihte bulunulmalıdır. Yörede, 1555 kişilik nüfusun, bu tarım arazileriyle geçimini sağlamaktadır. Dekart isimli firmada, toplam 20 kişinin çalıştırılması planlanıyor. Kaldı ki bu firma tek başına da çalışmayacak. Bölgede birden fazla firmanın çalışması söz konusu. Her bir firma, her bir seferinde ruhsat sahasının belli bir bölümü üzerinden başvurarak, ÇED gerekli değildir kararları alınmak istenmektedir. Karaman İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü'nün son süreçte verdiği ÇED Gerekli değildir kararı vermiş olması, bölgenin çevresel değerleri açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak, büyük ova statüsü taşıyan saha içerisinde birden fazla mermer ocağına, tekil anlamda ÇED raporuna göre değil, tüm bölgenin kapasitesi de göz önünde bulundurularak havza bazlı kümülatif etki değerlendirmesine göre onay verilmesi ya da verilmemesi gerekmektedir. Bu bağlamda;

- 1.) Tekil anlamda proje tanıtım dosyası ve/veya ÇED raporu değil, Konya-Karaman ovalarının tarımsal yaşamını da irdeleyecek havza ya da bölge bazında kümülatif etki değerlendirmeleri yapılmalıdır.
- 2.) Büyük ova statüsüne sahip Karaman Ovası'nı ve bölgedeki tarımsal hayatı tehdit edecek maden tesislerine ilişkin ruhsatlar, havza bazında kümülatif etki değerlendirmesi yapılmadan düzenlendiği için iptal edilmelidir.
- 3.) Büyük ova statüsü taşıyan alanlarda, kirlenici tesislere ve faaliyetlere izin verilmemelidir.

KAZDAĞLARI VE AĞAÇ KATLIAMI RAPORU

Kirazlı Altın Ve Gümüş Madeni Ocağı projesi için ilk 03.07.2012 tarihli ve 2607 sayılı ÇED Olumlu kararı alınmıştır. Bir sene sonrasında ise kapasite artışına gidilerek; Çevre ve Şehircilik Bakanlığında Kirazlı Altın Ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı Ve Zenginleştirme projesi için 02.08.2013 tarihli ve 3117 sayılı ÇED olumlu kararı alınmıştır.

Kirazlı Altın Ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı Ve Zenginleştirme projesi için verilen 2.08.2013 tarihli ve 3117 sayılı ÇED olumlu kararı hakkında Çanakkale Belediye Başkanlığı tarafından dava açılmıştır. Çanakkale İdare Mahkemesi'nde görülen davada, 07.02.2019'da davanın reddine karar verilmiştir. Çanakkale Belediyesi'nin temyiz talebi ise, Danıştay 6. Dairesi'nin 19.06.2019 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

Nihai ÇED raporunda, Proje sahibi olarak gözüken Doğu Biga Madencilik, Meksika ve Türkiye'de faaliyetleri bulunan Kanada'lı Alamos Gold Inc. [Alamos Gold] firmasının Türkiye'deki bağlı kuruluşu olarak faaliyet yürütmektedir.

ÇED raporunda Özetle;

- ÇED Raporunda kesilecek ağaç sayılarının hesaplanması detaylı olarak açıklanmamıştır.
- Rapor üzerinde yapılan incelemede kesilen ağaç sayısı olarak 130 cm'deki çapı 8 cm'den fazla olan ağaçların verildiği düşünülmektedir.
- Oldukça geniş alanlar kaplayan "a" gelişim çağındaki ağaçların dikkate alınmadığı kanaati oluşmuştur. Halbuki resmi kurumlar tarafından ülkemizde dikilen fidan sayıları verilirken ağaçların ya da fidanların çaplarına bakılmamaktadır.
- Amenajman planı ve meşcere haritası 2007 tarihinde ÇED Raporu ise 2013 yılında hazırlanmıştır. Aradaki 6 yıllık sürede oldukça hızlı büyüyen kızılçam ağaçlarının çaplarının 8 cm'nin üzerine çıkması mümkündür, ancak ÇED raporu hazırlanırken ormanların güncel durumu dikkate alınmamıştır.
- Uydu görüntülerinden yapılan incelemede ÇED raporunda kesilmeyeceği belirtilen alanlardan da ağaç kesildiği belirlenmiştir.
- Yine uydu görüntülerinden ÇED alanı dışında da ağaç kesildiği ortaya konmuştur.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI,

1.) Gerekli Özen ve Titizliği Göstermeden ÇED Olumlu Kararı Vermişdir.

Kirazlı Altın Ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı Ve Zenginleştirme projesi için hazırlanan raporda, firma

tarafından proje ile ilgili bağlantısı olmayan belgeler sunulmuştur. Nihai ÇED raporunu sağlıklı incelemeyen Bakanlık, ÇED Olumlu Kararı vererek yaşanan ağaç katliamına sebep olmuştur.

- 2013 yılında Bakanlığa sunulan ÇED raporunda, proje kapsamında kesilecek ağaç sayısı ile ilgili taahhüde dayanak olarak 2007 yılına ait Amenajman Planı ve Meşçere haritası kullanılmıştır. Bu durum, “genç ağaçlar” olarak adlandırılan ağaçların sayılarının, toplam kesilecek ağaç sayısı içerisine dahil edilmemesine yönelik bir hile taşımaktadır.
- ÇED raporunda gösterilen alan dışında kalan, proje sahasına ulaşmak amacıyla açılan yolun yapımı sırasında ağaç kesimleri yapılmıştır. ÇED raporunda sahaya giden yol açılacağı belirtilmiş ancak yol yapımı nedeniyle ne kadar ağaç kesileceği belirtilmemiştir.
- ÇED sahası içindeki alanda, ÇED raporuna aykırı olarak yapılan kesim yapılan alanlar bulunmaktadır.

2.) ÇED Raporunun açıkça ihlaline karşı eylemsiz kalmıştır. ÇED raporunda yer alan taahhütlere aykırı yapılan eylemler hakkında cezai işlem yürütmemiş ya da bu konuda bir cezai işlem tesis etmiş ise de kamuoyu ile bu konuda bir paylaşımında bulunmamıştır.

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Kamuoyunda yer alan haberlere, karşı resmi sosyal medya hesaplarında paylaşımında bulunmuştur. OGM, 195.000 yakın ağaç kesildi iddiasına karşılık 13400 olduğunu savunmuştur.

Öneriler

- 1.) İlgisinin hilesi sonucunda tesis edilen idari işlemler her zaman geri alınabilir. Yanlış ve yanıltıcı bilgi ve belgeler kullanılarak alınan ÇED Olumlu Kararı iptal edilmelidir.
- 2.) ÇED raporunda belirtilen saha dışarısında yapılan çalışmalar (yol çalışması) derhal durdurulmalı, sorumluları hakkında hukuki ve cezai süreçler işletilmelidir.
- 3.) ÇED raporunda belirtilen saha içerisinde, ÇED raporunda belirtilen kısımlar dışında yapılan ağaç kesimleri nedeniyle; sorumluları hakkında hukuki ve cezai süreçler başlatılmalıdır.
- 4.) ÇED raporunda, yanlış ve yanıltıcı belge kullanılması nedeniyle, sorumluları hakkında Belgede Sahtecilik Suçu kapsamında suç duyurusunda bulunulmalıdır.
- 5.) ÇED raporundaki taahhütlere aykırı davranılması nedeniyle, sorumluları hakkında hukuki ve cezai süreçler başlatılmalıdır.
- 6.) Görevlerinin gerektirdiği özen yükümlülüğünü yerine getirmeyen, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Orman Genel Müdürlüğü yetkilileri hakkında idari disiplin işlemi başlatılmalı ve suç duyurusunda bulunulmalıdır.

Kazdağları Bilirkişi Raporu'nda İmzada Şaibe

CHP Doğa Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca,

Çanakkale’de altın arama faaliyetleri ve orman katliamı ile ilgili yeni bir iddiayı kamuoyu gündemiyle paylaştı. Sürecin takipçisi olduklarını belirten CHP Genel Başkan Yardımcısı Gülizar Biçer Karaca, Kirazlı Altın Madeni ile ilgili hukuki süreçte, mahkemenin bilirkişi raporunu baz aldığı ancak sunulan bilirkişi raporunda yer alan imza konusunda şaibe bulunduğunu gündeme taşıdı.

Altın madeni ve hukuki süreci hakkında Gülizar Biçer Karaca’nın açıklaması:

Çanakkale’de Hukuki Süreç

Kirazlı Altın ve Gümüş Madeni Kapasite Artışı ve Zenginleştirme projesi için verilen 02.08.2013 tarihli ve 3117 sayılı ÇED olumlu kararı hakkında Çanakkale Belediye Başkanlığı tarafından dava açıldı.

Çanakkale İdare Mahkemesi’nde görülen davada, 07.02.2019’da davanın reddine karar verildi. Çanakkale Belediyesi’nin temyiz talebi ise, Danıştay 6. Dairesi’nin 19.06.2019 tarihli kararı ile reddedildi.

Çanakkale İdare Mahkemesi’nin 07.02.2019 tarihli davanın reddine dair kararında, dosya kapsamında hazırlanan bilirkişi raporu dayanak gösterilmiş. Bahse konu bilirkişi raporunu hazırlayan heyet içerisinde yer alan ve bilirkişi raporunda imzası bulunan Prof. Dr. Turan Karadeniz [Abant İzzet Baysal Üniversitesi Ziraat ve Doğa Bilimleri Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Öğretim Üyesi] daha önce de bir çok çevre davasında bilirkişilik yapmış bir isim...

Hukuk Ve Mahkemeler Yanıtıldı Mı?

Prof. Dr. Turan Karadeniz Çanakkale Karabiga’daki termik santral projeleri davaları, Artvin Cerattepe davasında da bilirkişilik yapmıştır. Kamuoyuyla paylaştığımız fotoğraflarda Prof. Dr. Turan Karadeniz’in hazırladığı başka bilirkişi raporlarında yer alan imzaları ile Kirazlı Madeni Davasında hazırlanan bilirkişi raporunda yer alan imzasını kamuoyunun takdirlerine sunmayı bir sorumluluk olarak görüyorum. Her üç imza bir arada karşılaştırıldığında; Prof. Dr. Turan Karadeniz’in Kirazlı Madeni dava dosyasına sunulan bilirkişi raporundaki imzasının daha önce hazırladığı diğer raporlardaki imzaları ile uyuşmadığı gözle görülür bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

Maden Projesi Davasına İmza Gölgesi!

Bu imza uyuşmazlığı; Çanakkale İdare Mahkemesi’nin Kirazlı Maden projesi ile ilgili ÇED davasının reddine karar verirken esas aldığı bilirkişi raporu hakkında şaibe doğurmaktadır.

Bu bilirkişi raporunun kim tarafından hazırlandığı, kim tarafından imzalandığı konusunda tek bir şüphenin dahi olması hak hukuk ve adaletin tesisinde ciddi yaralar açmaktadır.

Mahkemenin Altın Madeni Kararında Yanıtma Var Mı?

Kamuoyunun takdirlerine sunduğumuz bu imza bu kişi tarafından atılmadıysa, hukuk ve mahkeme yanıtılmıştır. Verilen kararın adilliği, bu şaibe ile gölgelenmiştir.

Bizler gerçeklerin görmezden gelinmesini, hukukun çiğnenmesini asla kabul edemeyiz. Binlerce yurttaşımızla birlikte Çanakkale’de verdiğimiz mücadelenin hukuk mücadelesiyle devam edeceğinin

bilinmesini istiyoruz. Kimsenin bu ülkenin insanına, doğasına, varlıklarına hukuk dışı girişimlerle müdahale etmeye hakkı olmadığını hatırlatmak istiyoruz.

Şaibenin ortadan bir an evvel kalkması gerekliliğiyle şaibeli görülen ve altın madeni ile ilgili hukuki süreci doğrudan etkileyen bu imzaları kamuoyunun gözü, kulağı ve vicdanına teslim ediyoruz.

SALDA GÖLÜNÜ KORUMAK TEMEL YURTTAŞLIK ÖDEVIDİR

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Salda'da yapmak istediği millet bahçesi projesini, apar topar ihaleye çıkararak adeta yangından mal kaçırmıştır. Millet Bahçesi projesinin ihalesi, Çevre Kanunu'na aykırıdır. Çevresel Etki Değerlendirmesi yapılmadan, ihale yapılamaz.

Ayinesi İştir Kişinin Lafa Bakılmaz

Bir bakanlık, en önemli kanununu göz göre göre ihlal edebiliyorsa; kamuoyunda kişisel sosyal medya hesabı üzerinden verilen sözler havada kalır. Bizler, Bakanlık makamında bulunan kişinin sözlerine değil, Bakanlığın ne yaptığına bakarız. Bakanlık ne yaptı? Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan ettiği alanı koruma planı olarak Millet Bahçesi yapmayı öneriyor. Peki bu alanı nasıl koruyacağız, gelecek kuşaklara nasıl teslim edeceğiz? Koruma amaçlı imar planlarının kesinleşmesi dahi beklenilmeden ihaleye çıktı. Bu koşullarda; Bakan'ın sözlerinin kıymeti harbiyesi yoktur. Aldatıldık demeyeceğinin garantisi nedir?

Soruyoruz!

1.Derece Doğal Sit Alanı İken Neden Özel Çevre Koruma Bölgesi İlan Ettiniz?

Bakanlığın açıklaması hiç bir mantık, gerçeklik ve hukukla bağdaşmamaktadır. Bakan öncelikle günlerdir sorduğumuz ancak yanıt alamadığımız şu sorumuza açıklık getirsin. Madem amacınız Salda Gölünü korumak, 1.DERECE DOĞAL SİT ALANI İKEN NEDEN ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ İLAN ETTİNİZ?

Kirlilik tehlikesi olan, korunması gereken bir alanın inşaat ve kitle turizme açılması tezat oluşturuyor. Salda'daki turizmin kontrollü olması, alanın korunmasına yönelik etkin eylem planları oluşturulması gerekirken, mesire alanı mantığıyla daha fazla çöp üretilecek bir alana dönüştürülmeye, daha fazla araç trafiğine açılmaya çalışılıyor. Korunan alanlarda, kar kaybı değil; bir mirası gelecek kuşaklara nasıl daha iyi bir şekilde teslim edebiliriz kaygısı ile hareket edilmelidir.

Salda Gölü'nü Korumak Vatandaşlık Ödevidir

Salda ve tüm tabiat varlıklarımız hepimizin ortak mirasıdır. Doğayı korumak sadece Bakanlığın değil, halkın da Anayasal ödevidir. Bu ödev boynumuzun borcudur. Bakanlık, hukuku gözlerimizin içine bakarak çiğnemiştir. Salda'nın bozulmaması için her türlü hukuki süreci takip edeceğiz, demokratik haklarımızı kullanmakta tereddüt etmeyeceğiz. Kazdağları'nı korumak için su ve vicdan nöbetine nasıl başladıysak Salda'nın hakkını korumak için Yeşilova'da vatandaşlarımızla ve doğa dostlarıyla nöbete hazırız. Unutulmaması gereken nokta, halkın haklı talepleri karşısında hiç bir iktidar duramamıştır. Salda'yı teslim etmemek için halk iradesi haklı çıkacaktır.

MERSİN SAHA İNCELEME RAPORU 25 EYLÜL 2019

Hava Kirliliği

Mersin Saha İncelemesi kapsamında yapılan görüşmelerde, Mersin, Hatay ve Adana illerinde çevre ve ekoloji konularında çalışmalar yürüten aktivistler ve sivil toplum örgütü temsilcileriyle yapılan görüşmelerde, her üç şehir için de hava kirliliği ve iklim konusu birincil sorun olarak ortaya çıkmıştır.

Nükleer Güç Santralleri, termik santral, çimento fabrikaları, demir fabrikası, plastik fabrikası, taşocakları gibi tesisler nedeniyle hava kirliliğinin artış göstermesi, bu tesislerin etkin bir biçimde denetlenmemesi; yurttaş denetiminin bir aracı haline gelen çevre davalarında yargı organlarının adil yargılama yürütmemesi, mahkemelerce belirlenen bilirkişi heyetlerinde halk sağlığı uzmanlarına yer verilmemesi gibi nedenlerin yurttaşların tedirginliğine yol açtığı aktarılmıştır. Sugözü termik santralının 1800 metre güneydoğusunda kurulması planlanan Çin devleti şirketi Şangay Elektrik sermayeli EMBA kömürlü termik santrali lisans iptal davasında¹⁵; bilirkişi heyetince bölgedeki kanser oranları tespit edilmiş olmasına rağmen davanın reddine karar verilmiştir.

Çevre Mühendisleri Odası'nın Mersin 2018 Hava Kirliliği Raporunda, Canlı vücudunda karaciğere kadar inerek ve kanser başta olmak üzere birçok hastalığı tetikleme riski olan PM2,5 kirletici parametresinin Mersin ilinde ölçümünün yapılmadığından, Mersin ilinin PM10 partükül madde değerlerinin, gerek dünya sağlık örgütü sınır değerlerini gerekse ulusal mevzuatımızda yer alan sınır değerleri yüksek oranda aştığından söz edilmiştir.¹⁶

Temiz Hava Hakkı Platformu'nun 9 Temmuz 2019'da yayınladığı Hava Kirliliği ve Sağlık Etkileri isimli raporunda, Türkiye'de 2017 yılında meydana gelen 30 yaş üstü [kazalar/dışsal yaralanmalar haricindeki] toplam 399.025 ölüm arasından hava kirliliğine bağlı ölüm sayısı, ortalama 51.574 olarak hesaplanmıştır. Riskin güven aralığı kullanılarak yapılan hesaplamalar, 2017 yılında ülkemizde hava kirliliğine bağlı ölüm sayısının en düşük 34.544 ve en yüksek 66.381 olduğunu ortaya koymaktadır¹⁷ denilmiştir. Raporda, hava kirliliğinin en fazla olduğu iller arasında Mersin üçüncü sırada yer almıştır.

Çevre Mühendisleri Odası'nın¹⁸ yayınladığı Hava Kirliliği 2018 raporunda; 45 farklı ildeki istasyonlarda yapılan ölçümlerin, bu bölgelerde yaşayan yaklaşık 60 milyon kişinin yılın ulusal sınır değerlerin üzerinde

15 Ankara 7. İdare Mahkemesi 2017/247 E. 2018/1779 K. kararı

16 http://www.cmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=99902&tipi=68&sube=11

17 <https://www.temizhavahakki.com/wp-content/uploads/2019/08/Hava-Kirlilig%CC%86i-ve-Sag%CC%86i%C4%B1k-Etkileri-Kara-Rapor-2019.pdf>

18 http://www.cmo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=99281&tipi=67&sube=0

PM10 [toz] seviyesine maruz kaldığını ortaya koyduğundan söz edilmiştir.

“Türkiye’nin Güney Sahilinde Yer Alan Dört Şehrin Hava Kalitelerinin İncelenmesi” isimli raporda, Adana, Antalya, Hatay ve Mersin illerindeki hava kalitesi izleme istasyonlarından alından PM 10 ve SO2 verileri üzerinden inceleme yapılmıştır. Raporda; “2008 yılından itibaren PM10 konsantrasyonlarında çoğunlukla bir düşüş trendi görülse de Avrupa birliği direktiflerinde verilen limit değerler bütün şehirlerde her sene aşılmıştır. İnversiyon kış aylarında bütün şehirlerimizi etkileyen önemli bir parametre olarak gözlenmiştir. Adana’da endüstriyel emisyonların, Antalya’da motorlu taşıt trafiğinin ve evsel ısınmanın, Hatay’da motorlu taşıt trafiğinin, endüstriyel emisyonların ve evsel ısınmanın, Mersin’de ise evsel ısınmanın ve liman faaliyetlerinin önemli parametreler oldukları belirlenmiştir” denilmektedir.¹⁹

Toprak Kirliliği Ve Tarım Sorunu

Mersin, Hatay ve Adana illerinde çevre ve ekoloji konularında çalışmalar yürüten aktivistler ve sivil toplum örgütü temsilcileri termik santral projeleri nedeniyle yağmurlardaki asit oranlarının artış gösterdiğinden; Hatay Erzin’deki narenciyelerin zarar gördüğünden söz etmiş, benzer etkilerin Adana ve Mersin’de de yaşanabileceğine ilişkin kaygılarını paylaşmışlardır.

Adana Yumurtalık’ta bulunan Sugözü termik santralının etkisi altına kalan bölgede, üzüm bağları kurduğundan, zeytin ağaçları asit yağmurları nedeniyle çiçeklenmemeye başladığından yakınılmaktadır. Santralin yarattığı kirlilik nedeniyle, Yumurtalık – Ceyhan bölgesinde kanser vakaları artmış, asit yağmurlarıyla kirlenen su ve toprağa geçen radyoaktif madde ve ağır metallerin besin zincirine dahil olması genetiği bozulmuş sakat hayvanların doğumuna yol açmıştır.²⁰

Ülkemizin en önemli sulak alanlarından biri olan Mersin Silifke’deki Göksu Deltasında ise Tarımda kullanılan pestisit, gübre gibi kimyasalların çevre kirliliğine yol açtığı, alandaki kirliliğin bölgede yaşayan yurttaşlar, sahadaki canlı nesli için de olumsuz etkiler verdiğinden söz edilmiştir.

Balık Çiftlikleri Sorunu

Balık çiftlikleri ile ilgili kaygılarını aktaran yurttaşlar; Muğla ve Ege Denizi’ne kıyısı bulunan diğer illerdeki balık çiftlikleri ile ilgili deneyimleri örnek göstermişlerdir. Yurttaşlar, Ege Denizindeki balık çiftlikleri ile ilgili denetimsizlik sonrası oluşan tahribatı örnek göstererek, balık çiftliklerinin Mersin kıyılarına sevk edilmek istendiğini ileri sürmüşlerdir.

Balık çiftlikleri denizde, deniz ekosisteminde, kıyılarda kirliliklere sebep olmaktadır. kimyasal, GDO, antibiyotik içeren balık yemleri, balıkların dışkıları gibi etkenler ile deniz tabanında balıklar oluşmaktadır. Oluşan kirlilik, turizmi de olumsuz etkilemektedir.

Balık çiftlikleri endüstriyel bir üretim biçimi olması nedeniyle kıyı balıkçılığını da olumsuz etkilemektedir. Çevre Bilimi, Teknolojisi ve balıkçılık uzmanı Dr. İrmak Ertör’e göre, balık çiftliği sektörü; çiftlikte yetiştirilen balıkların ek protein kaynağı yaratmaktan ziyade, gıda krizini büyütme, ekolojik ve sosyal maliyetler oluşturmaktadır.²¹

19 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/805913>

20 <https://350turkiye.org/hukuk-bizden-yana/>

21 <https://www.mygazete.com/ozel-haber/antalya-daki-balik-ciftlikleri-masum-mu-h31778.html>

Öneriler

- 1.] Adana – Mersin – Hatay illeri için iklim acil durumu ilan edilmeli, acil eylem planı oluşturulmalıdır.
 - a.] Eylem planları kapsamında; kanser vakıasına yönelik seferberlik ilan edilmeli, bu bölgede ikamet eden yurttaşlar kanser taramasından geçirilmeli, tedavi edilmelidir.
 - b.] Eylem planları kapsamında, her üç kenti de kapsayan bölgesel kümülatif etki değerlendirmesi yapılmalıdır. Mevcut endüstriyel kuruluşların karbon salınım oranlarını düşürmelerine yönelik çalışmalar yürütülmelidir.
 - c.] Bölgedeki hava kirliliğinin tespit edilebilmesi ve izlenmesini sağlamaya elverişli noktalarda ölçüm istasyonları kurulmalı, her üç kentin hava değerleri aktif olarak izlenmelidir.
 - d.] Eylem planları kapsamında, her üç kentteki deniz ve tarım arazilerinde kirlilikle mücadele edilmeli, tehlikeli ve zararlı atıklardan, kimyasallardan arındırma çalışmaları yürütülmelidir.
- 2.] Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşaatı durdurulmalı, nükleer enerji tercihindan vazgeçilmelidir.
- 3.] Denizde kirlilik yaratan, kıyı balıkçılığını bitiren, deniz ekosistemine zarar veren balık çiftlikleri projeleri durdurulmalıdır.
- 4.] Adana – Mersin – Hatay Büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyeler iklim krizinin etkilerini azaltabilmek için birlikte çalışmalar yürütmeli, bölgesel bazda iklim eylem planı oluşturmalıdır.

DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KAPATILMAK MI İSTENİYOR?

4 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nde yapılması planlanan değişiklik hayata geçirilirse, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) kapatılacak, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve sulak alanlar ilgili çalışmalar Orman Genel Müdürlüğü'nce yürütülecek. Değişiklikler yapılırsa, Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü de kapatılacak, bu birimin görevleri de Orman Genel Müdürlüğü'ne devredilecek.

Kamuoyunu Yanıltan OGM Mi Doğal Varlıkları Koruyacak?

Orman Genel Müdürlüğü'nün ormanlar konusundaki yetersizliğinin açığa çıktığı ve kamuoyu tarafından sorgulandığı bir zamanda, korunması gereken alanların da Orman Genel Müdürlüğü uhdesine dahil edilmesini düşünmek dahi istemiyoruz. Genel Müdürlük düzeyinde çalışan kamu biriminin, Orman Genel Müdürlüğü uhdesine dahil edilmesi demek; korunması gereken alanlarla ilgili çalışma yapan birimlerin, bu alanlarla ilgili hürriyetlerinin elinden alınması, başka bir birimin emir silsilesi içerisinde dar bir alana hapsedilmesi anlamına gelir. İncirini, zeytinini, suyunu, havasını, yaşadığı yeri savunmaktan başka gayesi olmayan halkın uyanışı karşısında iktidarın tek adam anlayışının acz içinde olduğu ve yeni formüllere sarıldığı ortadadır.

"Kazdağları'nda ÇED raporuna rağmen en az 200.000 ağacın kesilmesinde payı olan, sonrasında, kamuoyunu 13400 ağaç kesilmiştir" diyerek yanıltmaya çalışan Orman Genel Müdürlüğü mü doğayı, Milli Parklarımızı koruyacak? Yoksa Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü kapatılırsa, Saray talimatlarına göre yaşam alanlarını rant alanlarına çevirecek işler için gölge mi olacak?

Denetimsizleştirme Ve Doğayı Tahribattan Vazgeçin

Salda'da yapılmak istenen Millet Bahçesi projesinde olduğu gibi, önemli tabiat alanlarını korumak anayasal görevi olan kamu kurumları ne yazık ki inşaat projeleriyle vatandaşların karşısına çıkıyor.

Doğal varlıkları sömürmek amacıyla, doğayı korumakla mükellef kamu kurumları, başka kamu kurumlarının hiyerarşisi içerisinde eritmek isteniyor. Yapılmak istenen değişiklik, korunması gereken alanların daha fazla denetimsizleştirilmesinden başka bir sonuç getirmeyecektir. Buradan ilgililere sesleniyoruz, bu taslağı geri çekiniz. Devletin hangi kademesinde olursa olsun her bir kamu görevlisinin anayasal görevlerini yerine getirme yükümlüğü olduğunu hatırlatıyor, vicdanınızın sesine kulak verin diyoruz.

ORMAN YANGINLARI HAKKINDA RAPOR

Sel baskınları, orman yangınları, ormanlık ve/veya korunması gereken tabiat alanlarının tahribatına neden olacak faaliyet/projeler 2019 yılı yaz aylarında yoğun bir gündem haline gelmiş durumdadır.

Mardin, Çanakkale, İstanbul, Bursa, Balıkesir, Eskişehir, Kütahya, İzmir, Muğla gibi şehirlerde meydana gelen yangınlar; yangın öncesi ve sonrasında alınması gereken önlemler gibi birçok husus kamuoyunda yoğun bir şekilde tartışılmaya başlamıştır.

Ormandan Zarar Gören Alanlar

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın verdiği bilgilere göre, Türkiye'de son 10 yıllık istatistiklere göre yıllık ortalama 2.388 orman yangını meydana gelmekte bu yangınlarda yıllık ortalama 6.665 hektar orman zarar görmektedir. 2019 yılı 22 Ağustos tarihi itibari ile 1.377 adet orman yangını meydana gelirken; toplamda 3.192 hektar alan zarar görmüştür.²² 2019 Ağustos ayında, 199 adet yangın meydana gelmiştir.²³

Bakanlığın "Orman Yangını 2018 bilançosu"na göre; 2018 yılında 2167 adet orman yangını olmuş ve toplam 5644 hektarlık bir alan yanmıştır.²⁴ Bu yangınlardan 92'si kasıtlı çıkarılmış, 693'ü ihmal ve kaza yüzünden, 413'ü doğal nedenler sonrasında çıkmıştır. Bilançoda, 969 adet yangın için ise "faili meçhul" kategorisi kullanılmıştır.

Orman Genel Müdürlüğü Kazdağlarında, 195000 civarı ağaç kesilmesi karşısında, 13400 ağaç kesildi yanıtı vermişti. Benzer bir durum, orman yangınları ile ilgili de söz konusu. Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, İzmir'in Karabağlar ilçesinde başlayıp Seferihisar'a sıçrayan ve 2 gün 5 saat sonra kontrol altına alınan yangında yaklaşık 500 hektarlık alanın zarar gördüğünü açıklamıştır. İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer ise; "Yanan alan 500 hektar olarak ifade edildi fakat yaptığımız tespitler 5 bin hektar alanın üzerinde bir alanın yanmış olduğunu gösteriyor" ifadesinde bulunmuştur.²⁵

Yakın zaman içerisinde gerçekleşen bu iki durum ile Tarım ve Orman Bakanlığı'nın açıkladığı verileri kamuoyunda şüphe uyandırmaktadır.

²² <https://www.tarimorman.gov.tr/Haber/4026/Fedak%c3%a2rlik%e2%80%a6-Emek%e2%80%a6-Alin-Teri%e2%80%a6-Ulke-Sevdasi%e2%80%a6>

²³ <https://ogm.gov.tr/Sayfalar/OrmanYanginlari.aspx>

²⁴ <https://bianet.org/system/uploads/1/files/attachments/000/002/663/original/orman.pdf?1562905664>

²⁵ http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/1545487/Tunc_Soyer_izmir_deki_yanginin_bilancosunu_acikladi.ht

Orman Yangınlarının Sebepleri

Tarım ve Orman Bakanı Osman Pakdemirli, bir konuşmasında yangınların genelinin ihmal ve dikkatsizlikten kaynaklandığını ifade etmiştir²⁶. Bakan Pakdemirli'nin bu genellemesinin hukuksal ve bilimsel olarak bir geçerliliği yoktur. Genelleme yaparak, "dikkatsizliği" ön plana çıkarmak, kasti değil ihmali davranışlar neticesinde orman yangınlarının artış gösterdiği mesajını vermeye yöneliktir. Yaz aylarında artış gösteren orman yangınları, sıcak hava, yıldırım düşmesi gibi doğal olaylar neticesinde olabilir. Yine, vatandaşların ihmalleri neticesinde de oluşabilir.

Anayasa'nın 169. Maddesi gereğince, "Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz." Anayasa, orman yakma suçuna karşı yaptırımlarla ilgili bu hükmü düzenlemiş iken, dikkatsizlik gibi bir söylem, orman yangınlarının sebeplerini ve sorumlularını ortaya çıkarmamaya yönelik bir eğilime işaret etmektedir.

Orman yangınlarının, bir kriminal vakia olarak ortaya çıktığı durumlar da söz konusu olmaktadır. Nitekim, kamuoyunda, her orman yangını sonrasında, yanan alanların imara açılacağı konusunda bir güvensizlik durumu söz konusu oluyor. Böyle bir durumda, ihmal değil, bizzat kastla bu yangınların ortaya çıkması söz konusu oluyor.

İklim bilimi çevreleri, iklim değişikliğinin de orman yangınlarındaki artışın sebepleri arasında olduğunu ifade ediyorlar.²⁷ Kuraklaşma, yağış azlığı gibi nedenler sonrasında kuruyan ağaç, çalı, yaprak gibi envanterlerin yanma olasılığı daha fazla olmaya başlıyor.

Öte yandan, ormanlık alanlarda bulunan projeler [taş ocağı, maden, termik santral, HES vb. projeler] ile ilgili inşaat ve işletme aşamalarında gerçekleştirilen patlatma, ağaç kesimi, su kaynaklarının kuruması gibi bir çok neden de kuraklık ve iklim değişikliğine yol açmak suretiyle orman yangınlarına sebebiyet vermektedir.

Kurumların Sorumlulukları

Anayasa'nın 169. Maddesi gereğince, Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi devlete aittir."

Çıkan yangının uzun süre kontrol altına alınamaması; yangın öncesinde, bu tehlikenin her zaman mevcut olan bir tehlike olduğu ve bu nedenle de böyle bir tehlikenin gerçekleşmemesi için önlemlerin alınıp alınmadığı, tehlikenin gerçekleşmesi durumunda nasıl bir yol izleneceğine ilişkin analizler yapıp yapılmadığına dair denetimlerin yetersizliği anlamını ortaya çıkarmaktadır.

Özellikle yaz aylarında, orman yangınlarının çıkması, maalesef ki olağandışı bir durum değildir. Bakanlığın yapmış olduğu istatistiki çalışmalarda, yangınların çıkma nedenleri gösterilmeye çalışılmıştır. Ancak, büyük bir çoğunluğu için "faili meçhul" ibaresinin kullanılması, denetimlerdeki eksiklikleri göstermektedir. Diğer yandan, iklim krizi ve kuraklık nedeniyle yangınların daha da artış gösterdiği gerçeğinin de Bakanlık nezdinde tanınması gerekmektedir.

26 <https://www.haberler.com/son-dakika-tarim-ve-orman-bakani-pakdemirli-den-12338596-haberi/>

27 https://www.yeniasya.com.tr/dunya/orman-yanginlarinin-baslica-nedeni-iklim-degisikligi_471908

Bu nedenle, her zaman mevcut olan böyle bir tehlike için denetimlerin daha sık ve özenli yapılması gerekmektedir.

Orman yangınlarının söndürülmesi ile ilgili teknik olarak elinde yangın söndürme uçağı bulunmayan, mevcut yangını daha uzun sürede söndürebilecek bir yeterliliğe sahip olan, bu nedenle de çıkan yangının daha büyük zararlara yol açmasına neden olan bir firmaya ihale verilmesi, yangın tehlikesinin göz ardı edildiğı anlamına gelmektedir.

Gösterilen bu ihmal, yurttaşların ve orman canlılarının sağlık, can ve mal güvenliğı açısından korku ve endişe duymalarına neden olmaktadır. Yangın ile etrafa dağılan zararlı gazların bölgenin ikliminde yaratacağı değışiklik, bölgede yaratacağı kirlilik bölgenin sağlık ve ekonomik koşullarını da olumsuz yönde etkileyecektir.

Öneriler

- 1.] Anayasanın 169. Maddesi gereğince, yanan orman yerlerinde, yeni orman yetiştirilmeli, bu alanlarda kesinlikle başka bir faaliyete izin verilmemeli, ormanlar imara açılmamalıdır.
- 2.] Orman yangınlarının iklim değışikliğinin de bir etken olduğı tanınmalı ve ormanlık alanlarda iklim krizini derinleştirecek faaliyetlere izin verilmemelidir.
- 3.] Orman alanlarındaki denetimler arttırılmalıdır.
- 4.] Orman yangınını engelleyici bir öntedbir olarak, ormanlık alanlarda insan eli ile oluşabilecek yangın ve diğ er zararlara karşı önleyici denetim mekanizmaları güçlendirilmelidir.
- 5.] Orman yangınlarının makul sürede kontrol altına alınmasını sağlayacak ve daha geniş alanlara yayılmasını önleyecek stratejiler oluşturularak, buna yeterli ekipman ve personel bulundurulmalıdır. Bu yeterliliğe sahip olmayan özel firma ile yapılan sözleşme feshedilmeli ve orman denetimleri kamu eliyle yürütülmelidir.

YEŞİLYOL SAHA İNCELEME RAPORU 27 AĞUSTOS 2019

Çamlıhemşin'de 90'lı yıllarda Fırtına Deresi üzerinde kurulmak istenen HES projesine karşı toplumsal bir mücadele gösterilmiş ve netice olarak HES kurdurulmamıştır. Sonraki dönemde, bölge turizme açılmış ve şu an Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en yoğun turist akınına uğramaktadır.

İlçenin ve ilçe sınırlarındaki Hemşin yaylalarının kitlesel turizme açılması ile birlikte bölgede çevresel kirlilik, yoğun araç trafiğine bağlı gürültü ve diğer kirlilikler artmış durumda. Arabalardan çıkan egzoz vb. nedeniyle yol boylarındaki ağaçların kurduğuna dair şikayetler bulunmaktadır. Gelen turistlerin, piknik, mangal vb. etkinlikleri neticesinde çöp sorunu büyümektedir.

Yollar nedeni ile eğimli alanlarda oluşan şevler mera alanlarını bölmüş olup, hayvanlar yolun üst bölümünden alt bölümüne ve tersine geçiş yapamamaktadır. Hayvanlar mera yerine yol boyunca yol kenarından yetersiz otlama yapmakla yetinmektedir.

Uzunca süredir hayvancılık yapılan Hemşin yaylaları, her gün yüzlerce turist tarafından ziyaret ediliyor. Temel geçim kaynakları, çay, arıcılık-balcılık-hayvancılık. Hayvancılık yapan aile sayısı hızla düşmüş, birçok ev pansiyon haline getirilmiştir. Yaylalarda hayvancılık yapan yöre sakinleri, yaylalardaki yoğun turist ve avcılık yapmak için gelenlerin silah gürültüleri nedeniyle hayvanlarını otlatabilecek alan sorunu yaşıyor.

Netice itibariyle, yurttaşları kitlesel turizmden doğal yaşamlarına ve doğalarına zarar verdiği yönünde yakınmaktadırlar. Bölgenin kaldıracağı yükten daha fazla turist ziyareti ve araç trafiğine maruz kalmaları; turizm işletmelerinin bu konudaki kontrolsüzlükleri, kaçak yapılaşma gibi nedenler ilçenin çevresel konudaki şikayetleri arasında yer almaktadır. Örneğin, geçtiğimiz Mayıs-Haziran aylarında Fırtına Deresi üzerine inşa edilen 21 adet turistik amaçlı cafe-pansiyon gibi amaçlarla kullanılan bina, kaçak yapı oldukları için yıkılmıştır. Yine, imar affı nedeniyle meralık alan vasfını taşıyan yaylalarda hızlı bir yapılaşma gerçekleşmiştir.

Yapılaşma sorunu ile ilgili şikayet edilen bir diğer husus, bölgede parsel bazlı koruma amaçlı imar planlarının yapılmasıdır. Yaklaşık 20 yıldır koruma amaçlı imar planı yapmayan ve bu nedenle gündelik yaşamda belirsizlik oluşmasına sebebiyet veren idari makamlar, belirli parsellerde günü birlik tesis amaçlı nazım ve uygulama koruma amaçlı imar planları yapmaktadır.²⁸

Yeşil yol ile yaylalar arasında bağlantı yolu kurulmak isteniyor. Ancak hali hazırda yaylalara erişimle ilgili yollar var. Bu yollar dışında yeni yollar açılarak yaylalar birbirine bağlanıyor. Yeşil yol projesi ile ilgili

28 Bknz: <https://webdosya.csb.gov.tr/db/rize/duyurular/pan-aciklama-raporu-20180406142028.doc>

yürütülen davalarda, bu husus bilirkişi raporlarında da vurgulanarak kamu yararı olmadığı yönünde görüş bildirilmiştir. Ancak, Rize İdare Mahkemesi, her defasında kamu yararı bulunduğu yönünde karar vermiştir.

“Yaylalar arası entegrasyonu sağlama” iddiasıyla yapılan projenin, ekolojik olan korunması gereken bir alanda geri dönülmesi mümkün olmayan zararlara yol açmaktadır. 6 ili kapsayan bir projede, alt ölçekli olarak hangi uygulamaların yapılacağı net olarak belirlenmemiştir. Proje ile ilgili çevresel etki değerlendirmesi yapılmaması nedeniyle, proje uygulayıcılarının taahhütlerine uygun davranıp davranmadıkları, projenin ömrü vb. ayrıntıları hakkında bilgiye erişilememektedir. Bu belirsizlik hali, idarelerin bütün projelerini “yeşil yol” projesi içerisine dahil etmesine yol açmaktadır. Yapılan uygulamalar ile meralık ve ormanlık alanlar tahrip edilmektedir. Palovit Vadisi ile Hazındak Yayla Yolu Projesi’nde, yüzlerce ağaç kesilerek açılarak yol yapılmış, hafriyat atıkları özensizce yol kenarına bırakılarak daha fazla alanın zarar görmesine neden olmaktadır. “Yeşil Yol” uygulaması ile bölgedeki plansız turizm uygulamaları birlikte bölgenin ekolojik değerleri ve geleneksel mimari ve kültürel değerlerinin korunmasını zorlaştırmaktadır.

“Yeşil Yol”, her ne kadar Çamlıhemşin’de yürütülen mücadele ile anılsa da, başka illeri de ilgilendiren bir durum. Projenin turizm yönünden kalkınma ile ilgili olduğu söylemlerinin yanında, Kaçkar Dağları ve Artvin tarafındaki maden kaynaklarına erişim için de yapıldığı yönünde iddialar bulunuyor.

Bu bağlamda,

1. Yeşil Yol Projesi entegre proje olarak ele alınmalı ve Çevresel Etki Değerlendirmesi yapılmalıdır.
2. Kaçkar Milli Parkı ve diğer doğal tabiat alanları ile arkeolojik alanlara zarar veren çalışmalara son verilmelidir.
3. Tüm Fırtına Vadisi’ni kapsayacak koruma amaçlı imar planı yapılmalı, yöredeki doğal tabiat alanları ve arkeolojik sit alanlar başta olmak üzere tüm doğal ve tarihi dokulara zarar veren çalışmalara son verilmelidir. Parsel bazlı koruma imar planı uygulamasından vazgeçilmelidir.
4. Bölgedeki yaban hayatına ve canlı çeşitliliğine zarar veren uygulamalardan vazgeçilmelidir.
5. Planlı eko-turizm uygulamaları yapılmalı, yöre halkının gündelik hayatını ve geçim potansiyellerini olumsuz etkileyen uygulamalardan vazgeçilmeli.
6. Meralık alanlarda yapılaşmalara izin verilmemelidir. Hayvancılık ile geçinen yurttaşların meralık alanlara erişimlerini ve bu alanlardan faydalanmalarını güçleştiren uygulamalardan vazgeçilmelidir.
7. Ormanlık alanlarda, yoğun ağaç kesimine sebebiyet veren ve yoğun trafik nedeniyle ağaçların ve diğer orman canlılarının varlığını tehdit eden yol güzergahları iptal edilmelidir.
8. Bölgedeki turizm uygulamaları üzerinde denetimler arttırılmalı, kaçak yapılaşmanın önüne geçilmelidir.

2019'DA DOĞA HAKLARINDA NELER OLDU?

AFETLER VE AŞIRI DOĞA OLAYLARI

KÜRESEL ISINMA KAYNAKLI AFETLER NEDENİYLE 4 BİN 570 KİŞİ YAŞAMINI YİTİRDİ

Christian Aid isimli İngiltereli insani yardım kuruluşunun verilerine göre, 2019 yılında küresel ısınmanın tetiklediği en büyük doğal afetler, dünyada 4 bin 570'den fazla kişinin hayatına mal oldu. Rapora göre; 2019 yılında meydana gelen 15 büyük doğal afet 1 milyar doları aşan zarara sebep oldu.

DÜZCE'DE SEL 7 KİŞİNİN CANINI ALDI

Düzce'nin Cumayeri ve Akçakoca ilçelerinde 17 Temmuz 2019 gecesi başlayan yağış ve heyelan nedeniyle 7 kişi yaşamını yitirdi.

Düzce Valisi'nin 30 Temmuz 2019 tarihli açıklamasına göre; 29 köyde bina hasarı, 40 köyde ise tarımsal hasar oluştu. Tespitlere göre; sel nedeniyle, 1175 çiftçi, 5.989 dekar fındıklık, 125 dekar sebze bahçesi, 39 balıkçı, 72 büyükbaş, 177 küçükbaş hayvan zarar gördü.

ARAKLI'DA SEL NEDENİYLE 10 KİŞİ YAŞAMINI YİTİRDİ

Trabzon İli Araklı İlçesinde 18 Haziran 2019'da gerçekleşen sel ve heyelan sonucunda 10 kişi yaşamını yitirdi. Karadeniz Teknik Üniversitesi mensubu akademisyenlerce hazırlanan raporda, afetin sebebi olarak 'Çamlıktepe Deresi'nin heyelanla akan malzeme ile dolması ve oluşan gölün ani olarak boşalması' gösterildi.

ANTALYA'DA ŞİDDETLİ YAĞIŞ VE HORTUM: 2 ÖLÜ, 10 YARALI

25 Ocak'ta Kumluca ve Finike ilçelerinde şiddetli yağış ve hortum nedeniyle 2 kişi yaşamını yitirdi.

İSTANBUL'DA SEL NEDENİYLE 1 KİŞİ YAŞAMINI YİTİRDİ

17 Ağustos'ta gerçekleşen etkili yağış sonrasında; su altında kalan Unkapanı alt geçidinde yapılan su tahliye çalışmaları sırasında bir kişinin cansız bedenine ulaşıldı.

ATIK SORUNLARI

Yoğun atık ithalatı yapılarak Türkiye'nin yabancı ülkelerin çöplüğüne dönüştürülüyor olmasına karşın, büyük bütçeli kamu kampanyaları ile algı plastik poşet kullanım oranının azaltılması, sıfır atık projeleri üzerine yoğunlaştırılmak isteniyor. Plastik poşetin paralı olması plastik kullanımını azaltmaktan ziyade bütçeye yeni gelir kaynağı oluşturuyor. Sıfır Atık Vakfı da atıklardan elde edilen rantı tek bir kaynaktan toplamayı hedefliyor. Netice itibarıyla, çelişkili çevrecilik oyunları ile doğada telafisi imkansız zararlar doğuruyor.

DÜNYANIN ÇÖPÜ TÜRKİYE'YE GÖNDERİLİYOR

Çin, Malezya, Vietnam, Taylan, Hindistan gibi ülkelerin atık ithalatıyla ilgili kısıtlamalarının da etkisiyle Türkiye'deki atık ithalatı artış gösteriyor. Türkiye'nin, 2019 yılında ithal ettiği plastik atık miktarı 526 bin ton civarında...

TÜİK verilerine göre 2009 yılında 7.169 ton olan plastik atık ithalatı, 2019 yılı ekim ayı itibarıyla yıllık olarak 524.580 tona çıkmıştır. İthal edilen atıkların, karışık kodla getiriliyor olması; ithalat yolu ile tehlikeli atıkların da Türkiye'ye getirildiği yönünde şüphe oluşturuyor. Atık ithalatı oranlarındaki artışın, sıfır atık temalı kampanyalarıyla çelişki oluşturduğu iddia ediliyor.

SAHTE BEYANLA GERİ DÖNÜŞÜMSÜZ ÇÖP ÜLKEMİZDE!

Çin'in çöp ithalatını sınırlamasıyla birlikte Avrupa Birliği (AB) ülkelerinden gelmeye başlayan ithal çöplerin ardından çöp vurgunları başladı. Gümrüklerde dönüştürülebilir atık diye beyan edilerek yurda getirilen tonlarca çöpün Türkiye'nin çeşitli yerlerine döküldüğü belirtiliyor.

Çöplerin karşılığında ton başına 100 Euro para kazanan ithalatçıların, bu çöpleri vatandaşların arsasına döküp ortadan kaybolduğu yönünde şikayetler söz konusu. Gümrüklerde dönüştürülebilir atık diye beyan edilerek yurda sokulan tonlarca çöpün, ülkenin çeşitli yerlerine dökülmeye başlandığı ve Avrupa'nın kirli çöpleri karşılığında ton başına 100 Euro para kazanan ithalatçıların, bu çöpleri vatandaşların arsasına döküp kayboldukları haberleri basına da yansıdı..

ÜCRETLİ PLASTİK POŞETLER

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 1 Ocak 2019 itibarıyla plastik poşet kullanımını azaltmak için paralı plastik poşet uygulamasına geçti. 2017'de çıkan Ambalaj Atıkları Kontrol Yönetmeliği gereği zaten paralı olacak plastik poşetler için hem kanun değişikliği yapıldı hem de poşetin paralı olması üzerinden reklam yapıldı. 25 kuruştan satışı yapılan plastik poşetin ücretinin 15 kuruşu genel bütçeye yani hazineye yani Saray'ın bütçesine aktarılıyor.

Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, bugüne kadar yaklaşık 1.5 milyar adet poşet satıldığını, poşet satışından elde edilen Geri Kazanım Katılım Payı gelirinun 210 milyon TL olduğunu açıkladı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, 2019 yılında plastik poşetlerin ücretli hale getirildiği 1 Ocak'tan itibaren plastik poşetlerin kullanım oranları yüzde 77,27 düştü. Bakanlık yetkilileri, 11 ayda yaklaşık 150 bin ton plastik tasarrufu sağlandığını söyledi. Türkiye'de yılda 35 milyar plastik poşetin piyasaya sürüldüğünü ve kişi başına ayda ortalama 35 plastik poşet kullanıldığını belirten yetkililer, bu ortalamanın 10'a düştüğünü belirtti.

Plastik poşet kullanımının %77,27 düşmesine karşılık, plastik atık ithalatının 2019 yılında 526 bin ton civarına erişmesi, kamuoyunda bir çelişki olarak nitelendiriliyor.

DENİZ KİRLİLİĞİ ALARM VERİYOR

Deniztemiz-Turmepa Derneğinin, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz'de kirlilik durumu hakkında verdiği bilgilere göre; Ege Denizi'nde, Türkiye ve Yunanistan nedeniyle 20 milyon nüfusa eşdeğer bir kirlenme yükü bulunuyor. Ege'ye boşaltılan atıklar doğrudan ya da nehirler yoluyla denize bırakılırken, bu atıklar suda, organik maddeler, besin tuzları, deterjanlar, ağır metaller, pestisidler ve asılı maddeler halinde bulunuyor. Türk Deniz Araştırmaları Vakfının Marmara Denizi'nde yaptığı çalışma kapsamında yunusların sayımı tamamlandı. Araştırmacılar denizdeki kirliliğe dikkat çekerek yüzen çöp miktarının yunus sayısını aştığına işaret ediyor.

Türkiye'nin yanı sıra Bulgaristan, Gürcistan, Romanya, Rusya ve Ukrayna'nın bir araya gelerek oluşturduğu "Karadeniz Stratejik Eylem Planı" anlaşması doğrultusunda hazırlanan "Karadeniz Nasıl Kurtulur?" konulu çalışma raporunda, Karadeniz'in ekolojik dengesinin çökme aşamasında olduğuna dikkat çekildi. Uzmanlar, 17 ülkenin ev, tarım ve sanayi atıklarını bıraktığı bir çöplük haline gelen Karadeniz'in ciddi biçimde hasta olduğunu belirterek, Karadeniz'in hacminin yüzde 87'sinde deniz yaşamının tamamen yok olduğunu açıkladı. WWF [Dünya Doğayı Koruma Vakfı] tarafından hazırlanan "Plastik Kapanından Çıkış: Akdeniz'i Plastik Kirliliğinden Kurtarmak" başlıklı raporda dünyanın en çok ziyaret edilen bölgelerinden biri olan Akdeniz'in aşırı plastik kullanımı, yetersiz atık yönetimi ve yoğun kitle turizmi nedeni ile ciddi risklerle karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor. Halen plastik maddelerin Akdeniz'deki atıkların %95'ini oluşturduğu vurgulanan raporda büyük plastik atıkların fok ve deniz kaplumbağası gibi büyük canlıları yaraladığı veya boğduğu belirtiliyor. Hayvanlara en çok zarar veren plastik atıkların %65'ini ise denize bırakılan misinalar oluşturuyor.

FOÇALILAR TEDİRGİN

İzmir ili Foça İlçesi Gencelli ve Cumhuriyet Mahallelerinde ikamet eden yurttaşlar 25 Eylül 2019 tarihinden beri geniz yanması ve kötü kokular nedeniyle yakınmaktadır. 30.09.2019 tarihli haberlerde, Foça İlçesi sahiline denizden petrol arıklarının geldiği, İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün ilgili sahada tespit ve temizlik çalışmaları yürüttüğü, yaklaşık 2500 metrelik bir sahil şeridinin kirlilikten zarar gördüğü bilgilerine yer verildi.

ASBEST TEPESİ: DİLOVASI

Medyascope ile The Black Sea muhabirlerinin yaptığı ortak çalışmaya göre Kocaeli'nin Dilovası ilçesinde, Orhangazive Turgut Özal Mahalleleri arasında kalan vadide, su kaynakları yakınındaki bir yamaca gömülmüş

endüstriyel atıkları ortaya çıkardı. Resmen belirlenmiş çöp döküm alanları arasında bulunmayan bölgede gömülü atıklar yaklaşık iki dönümü kaplayan alana dağılmış cam yünü, atermit parçaları ve asbestle kaplı cisimlerden oluşuyor. Bir çevre laboratuvarının yaptığı analiz, cam yünleri arasına kanserojen özelliğiyle bilinen asbest karıştığını, atermit (çatı kaplaması) parçalarında asbest tespit edildiğini, hatta atıkların gömüldüğü bölgede asbestli pek çok cismin serbest halde bulunduğunu gösteriyor.

TERMİK SANTRALLERE 'KIYAK' DÜZENLEME: ATIK MUAFİYETİ

Türkiye'nin farklı bölgelerindeki 15 termik santrale baca filtresi takma zorunluğunu 2,5 yıl erteleyen düzenlemenin veto edilmesinin ardından filtre taktırmayan, Kahramanmaraş Afşin, Kütahya Seyitömer, Kütahya Tunçbilek, Sivas Kangal ve Zonguldak Çatalağzı termik santralleri tamamen, Manisa Soma Termik Santrali ise kısmi olarak kapatıldı. Ancak 31 Aralık 2019 tarihine kadar çevre uyum yükümlülüğü kapsamında kül atıklarını depolama sahalarının standartlarını da geliştirmeleri gereken termik santrallere son tarihten beş gün önce yönetmelik değişikliği yapılarak "atık muafiyeti" getirildi.

DÜNYANIN ÇÖPLÜĞÜNDE 'SIFIR ATIK PROJESİ'

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017 yılında "Sıfır Atık" projesini hayata geçirmiştir. İlk olarak bakanlığın ana hizmet binasında aşamalı olarak başlatılmış olup, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda uygulanmasının akabinde Cumhurbaşkanlığı Sarayında hayata geçirilmiş ve 26.09.2017 tarihinde gerçekleştirilen Sıfır Atık Projesi Tanıtım Toplantısı ile tüm Türkiye'de uygulanmasına yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

ATIKTA KARTEL FORMÜLÜ: "SIFIR ATIK VAKFI"

AKP, Sıfır Atık Vakfı kurma hazırlıkları yapıyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Sıfır Atık Yönetmeliğini yayınladı. Yönetmelik, mümkün olduğunca atık oluşumunu önleme, azaltma, atık ürünleri yeniden kullanma gibi ilkeler içeriyor. Daha sonra Sıfır Atık Vakfı kanun teklifi hazırlandı.

Vakıf kendisine ait taşınmazlarla hazineye ait taşınmazlar üzerinde depozito sistemi kurmak, kurdurma, işletme, işlettirme, depozito bedellerini toplama, iade etme gibi faaliyetler yürütebilecek.

Vakıf, hazineye ait arazileri kullanabilecek, burada atık üzerine çalışabilen bir işletme gibi çalışacak; ancak kamuya bir hasılat payı vermeyecek. Kamu görevlileri, Vakıf'ta personel olarak görevlendirilecek. Örneğin, hazine arazisinde işletme faaliyeti yürüten Vakıf, kamu görevlilerini istihdam edecek, ancak işletme hasılatından kamuya bir pay verilmeyecek. Dahası, Vakıf Kurumlar Vergisinden, Veraset ve İntikal Vergisinden, toplu masraflarından muaf olacak.

Vakıf, Kamu İhale Kanunu'na tabi olmayacak. Mal ve hizmet alımları, yapım işlerine ilişkin usullerini kendi belirleyecek.

Sıfır Atık Vakfı ile ilgili eleştirilerde; atık yönetiminin; atık oluşturacak uygulamalardan sakınacak eylemler ve bu konudaki denetim mekanizmasının güçlendirilmesi ile mümkün olacağına, vakfın kurulmasına ilişkin teklifin, kamu eliyle denetlenmesi gereken bir alanın ticari faaliyet alanına dönüştürüleceği üzerinde yoğunlaşıyor. Taşınmaz yeri, personeli kamu tarafından finanse edilen Vakıf, hasılat payı ve bir kısım vergilerden muaf tutularak, sermaye birikimi yapan bir yer haline getirilecek. Atıkların geri dönüşümü ile ilgili sektörde faaliyet yürüten bir şirket kurularak; atık süreci de bu şirkete denetletilerek bir kartel oluşturulacak.

AB'DEN UYARI; ATIK İÇİN DAHA ÇOK ÇABAYA İHTİYAÇ VAR

29 Mayıs 2019 tarihinde 27. başlıkta "Çevre ve İklim Değişikliği" alanını da kapsayan AB Komisyonu Türkiye İlerleme Raporu yayınlandı. Raporda atık meselesi ile ilgili olarak yerel ve bölgesel bazda atık yönetim planlarının uygulanmasında, geri dönüşümün teşvik edilmesinde daha fazla çabaya ihtiyaç olduğu not edildi.

ÇEVRE VE HALK SAĞLIĞI İHLALLERİ VE HUKUK

BÜLENT ŞIK NEZDİNDE ÇEVRESEL BİLGİYE ERİŞİM HAKKI CEZALANDIRILDI

Gıda Mühendisi Yrd. Doç. Dr. Bülent Şık hakkında Sağlık Bakanlığınca yürütülen projeye ilişkin bulguları kamuoyuyla paylaştığı gerekçesiyle açılan davada Şık'ın "yasaklanan bilgilerin temini" suçlamasından beraatine; "göreve ilişkin bilgilerin açıklanması" suçlamasından 1 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verildi. Yerel mahkemenin kararı sanık ve avukatlarının itirazı yoluyla istinaf mahkemesine taşındı.

Bülent Şık'ın açıkladığı için ceza aldığı veriler; Kocaeli, Antalya, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli illerinde Çevresel Faktörlerin ve Sağlık Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi Projesine ait. Söz konusu veriler; Türkiye'de kanser vakalarının en fazla görüldüğü bölgeler olan Kocaeli [Dilovası] ile Ergene Nehri Havzasında yer alan Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinde çevresel ortamlarda bulunan kanserojen [kanserojen] kimyasalların tespiti üzerine...

CARGİLL DAVASINDA "HAK İHLALİ" KARARI

Cargill davasında verilen kararların uygulanmaması nedeniyle 2005 yılında Başbakan olan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile dönemin Bayındırlık ve İskan Bakanı Zeki Ergezen ve diğer yetkililer hakkında açılan manevi tazminat davasında, makul sürede yargılanma hakkının ihlali nedeniyle Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığı'na yapılan başvuru üzerine ihlal kararı verildi.

SİYANÜR NEDENİYLE ÖLÜME TAKİPSİZLİK KARARI VERİLDİ

Yıldız Maden Tesisleri'nde çalışırken, 05.09.2018'de yaşamını yitiren Rıdvan Doruk isimli maden işçisiyle ilgili hazırlanan Adli Tıp raporunda²⁹ "kişinin ölümünü siyanür intoksiyasyonu sonucu meydana gelmiş olduğu" bildirilmesine rağmen, yaşanan ölüm vakası ile ilgili yapılan soruşturmada Gümüşhane Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 11.02.2019'da kovuşturmayla yer olmadığı kararı³⁰ verildi. Takipsizlik kararına yapılan itiraz ise Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliği tarafından reddedildi.³¹

ERZİNCAN İLİÇ'TEKİ İŞÇİNİN MADENDE AYAĞINA SÜLFÜRİK ASİT DÖKÜLDÜ

Anagold Madencilik Şirketinin İliç'teki altın madenine taşeron olarak iş yapan Teknokon Endüstri

29 Adli Tıp Kurumu Trabzon Kurum Başkanlığı'nın Morg İhtisas Dairesinin 25.01.2019 tarihli ve 2018/4526/914/314 sayılı Otopsi raporu

30 Gümüşhane Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 11.02.2019 tarih 2018/2571 Soruşturma, 2019/226 Karar sayılı kararı

31 Gümüşhane Sulh Ceza Hakimliği 2019/205 Değişik İş sayılı ve 11.03.2019 tarihli kararı

Tesisleri İnşaat ve Montaj AŞ'de işçi olarak çalıştığını belirten 40 yaşındaki Mehmet Can'ın ayağına tesisten madene su taşıyacak boru hattındaki sızıntı nedeniyle sülfürik asit döküldü. İlgili gazete haberinde kişinin kendi kaderine terkedildiğinden söz edildi.³²

Maden firmasına ait tankerin yaptığı kaza sonrasında, tankerdeki sülfürik asit ilçeye yayılması, yurttaşlarda tedirginlik yarattı.³³

AYDIN'DA SİLİKOZİS HASTASI İŞÇİLER 'CİĞER FİLMİN KÖTÜ' GEREKÇESİYLE İŞTEN ÇIKARILDI

Aydın Çine'de kuvars-felspat maden şirketlerinin işletmelerinde çalışan maden işçilerinin çoğunluğu, silikozis hastalığına yakalanıyor. Yetersiz havalandırma sistemi ve niteliksiz toz maskeleri ile çalıştırıldıklarını belirten maden işçileri, silikozis hastalığının üç ayda bir çekilen akciğer filmlerinde ortaya çıkması durumunda işten çıkarılıyorlar. Silikozis hastalığına yakalanan maden işçileri, ilçedeki diğer STK'larla birlikte Çine Yaşam Platformunu kurdular³⁴

TARIM ORMAN İŞ KOLUNDA 442, MADENCİLİK İŞ KOLUNDA 63, ENERJİ İŞ KOLUNDA 50 İŞÇİ YAŞAMINI YİTİRDİ

İş Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin İş Cinayetleri Raporu'na göre; 2019 yılında en az 1736 işçi yaşamını yitirdi. Rapordaki verilere göre, Tarım, Orman işkolunda 442 emekçi [245 çiftçi ve 197 işçi], İnşaat, Yol işkolunda 336 işçi, Madencilik işkolunda 63 işçi, Enerji işkolunda 50 işçi, Tekstil, Deri işkolunda 36 işçi, Petro-Kimya, Lastik işkolunda 29 işçi yaşamını yitirdi.

Rapora göre, 8 işçi meslek hastalığı nedeniyle yaşamını yitirdi. [5 çiftçi Kırım Kongo Kanamalı Ateşi, 1 maden işçisi silikozis, 1 metal işçisi akciğer kanseri ve 1 tarım işçisi tetanoz]³⁵

32 <https://www.evrensel.net/haber/381872/ayagina-sulfurik-asit-dokulen-isci-kaderine-terk-edildi>

33 <https://www.birgun.net/haber/ilic-te-skandal-olay-tanker-kaza-yapti-asit-ilceye-yayildi-234643>

34 <https://www.evrensel.net/haber/376474/silikozis-hastasi-isciler-ciger-filmin-kotu-diye-isten-cikarildik?a=bb783>

35 <http://isigmeclisi.org/20220-yasamak-ve-yasatmak-icin-direnecegiz-2019-yilinda-en-az-1736-isci-yasa>

DOĞAL, TARİHİ VE KÜLTÜREL KORUMA ALANLARI

GÖREME MİLLİ PARK OLMaktan ÇIKARILDI

22 Ekim tarihli Resmi Gazete de yer alan ifade ile, 2873 sayılı Milli Parklar Yasasının 3. Maddesi gereğince, Göreme ve çevresine milli park statüsü veren 30.10.1986 tarih 86/11135 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlükten kaldırıldı.

30 Ekim 1986 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile milli park ilan edilen Göreme Tarihi Milli Parkı ayrıca Unesco Dünya Mirası Listesinde yer alıyor.

2019 Şubat ayında Göreme’de peribacaları yanında yapılan otel inşaatı sosyal medyada görülen tepki sonrasında yıkıldı. Sonrasında bölgede 15 kaçak yapı daha yıkıldı. Milli Park statüsünün kaldırılması ile bölgenin yapılaşmaya açılacağı iddia ediliyor.

BODRUM BAKİR KOYLARI GELİŞME BÖLGESİ İLAN EDİLDİ

Bodrum’a bağlı Torba ve çevresi ile Kızılağaç İçmeler bölgesi “kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgesi” ilan edildi. Söz konusu sahalar, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi alanı olarak ilan edilerek, bu sahaların merkezi hamlelerle yönetilmesinin önü açılıyor.

109 SAYILI İLKE KARARI, DOĞA KORUMA İLKELERİNE UYGUN DEĞİL

Tabiat Varlıklarını Koruma Merkez Komisyonunun 7 Aralık 2019’da yayımlanan 109 Sayılı Doğal SİT Alanları Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararı ile Doğal SİT Alanları, “kesin korunacak hassas alan”, “nitelikli doğal koruma alanı”, “sürdürülebilir koruma ve kontrollü kullanım alanı” olarak sınıflandırıldı. 109 Sayılı İlke kararıyla, Danıştay’ın iptal ettiği 99 sayılı Doğal SİT Alanları Koruma ve Kullanma Koşulları İlke Kararı yürürlükten kaldırıldı.

Ekoloji Kolektifi’nin 109 Sayılı İlke kararı ile itirazlarında; ilke kararının IUCN (Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) korunan alan kategorilerine aykırı olduğunu ileri sürüldü.³⁶

TÜRKİYE’DE SON 50 YILDA 36 GÖL KURUDU

9 Nisan 2019 tarihli habere göre³⁷ iklim değişikliği ve çevre kirlilikleri gibi etkenler nedeniyle su kaynakları azalıyor.

36 <https://ekolojikolektifi.org/portfolio/109-sayili-ilke-karari-doga-koruma-ilkelerine-uygun-degildir/>

37 <https://www.independentturkish.com/node/20421/haber/t%C3%BCrkiyede-son-50-y%C4%B1lda-36-g%C3%B6l-ku-ru-du>

Burdur, Isparta, Antalya, Afyonkarahisar ve Konya'nın güneyindeki Göller Bölgesi kuruma riskiyle karşı karşıya. Burdur'daki doğal göl sayısı 1960'lı yıllarda 14 iken, günümüzde bu sayı 5. Habere göre³⁸ yarım asır içinde 36 göl kurudu.

Eğirdir Gölü'ndeki su seviyesindeki yaşıyor.

Ramsar Sözleşmesi kapsamında koruma altında olan Kuyucuk Gölü tamamen kurudu. Yaklaşık 245 hektarlık göl ve 416 hektarlık Ramsar alanına sahip kuş cenneti niteliği taşıyan Kuyucuk Gölü 213 farklı kuş türüne ev sahipliği yapıyordu.

Konya Karapınar ilçesi sınırlarındaki Mekke Gölü de kurudu. Yaklaşık 8000 yıllık tarihe sahip olan gölün orta kısmında bir volkan bacası bulunuyor. Mekke Gölü, önemli bir turizm merkezi

³⁸ <https://www.independentturkish.com/node/20421/haber/t%C3%BCrkiyede-son-50-y%C4%B1lda-36-g%C3%B6l-kurudu>

ENERJİ VE MADENCİLİK

AKKUYU NÜKLEER GÜÇ SANTRALİ PROJESİ HAKKINDA NOTLAR

Rusya devlet şirketi Rosatom'un Türkiye'deki temsilcisi Akkuyu NGS A.Ş. tarafından, Mersin Gülnar Büyükeceli sınırlarında her biri bin 200 megavatlık, toplam 4 üniteden oluşan 4 bin 800 megavat gücünde Akkuyu Nükleer Güç Santrali kurulmak isteniyor. Santralin ilk ünitesinin, 2023 yılında işletmeye alınması ve elektrik üretimine başlaması hedefleniyor. Diğer ünitelerin de birer yıl arayla işletmeye alınması öngörülüyor.

Akkuyu Nükleer Güç santrali ile yakınmada bulunan sivil toplum örgütü temsilcileri, yargılama süreçlerinin adil işletilmediğini dile getiriyor. Danıştay'da görülen davalarda, mahkeme heyetinin siyasal bir baskı altında karar verdiği, davacıların itirazları ile sundukları bilimsel raporların değerlendirmeye almadığı, bilirkişi raporunun santralin Akdeniz'de ve deniz canlıları ile ilgili olumsuz görüşlerinin ÇED raporunu sakatlamayacağına dair değerlendirme yaptığı aktarıldı.

Akkuyu Nükleer Güç Santrali için verilen ÇED Olumlu kararı ile ilgili açılan 13 ayrı iptal davası, Danıştay 14. Dairesi tarafından reddedildi. Yapılan temyiz başvurusu Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından reddedildi. Bir kısım davacıların Anayasa Mahkemesi'ne başvurusu, AYM tarafından hatalı bir hesaplama yapılarak süresinde açılmamıştır gerekçesi ile geri çevrildi.

Akkuyu Ngs'nin Temelinde İki Kez Çatlak Oluştu

6 Mayıs 2019 tarihinde Habertürk isimli gazetede yer alan haber içeriğinde, Rosatom isimli şirketin 2018 yılı yaz aylarında santralin reaktörünün konulacağı kısmın temelini atarak beton döktüğünü ancak betonda iki defa çatlak oluştuğunu, Türkiye ATOM Enerjisi Kurumu'nun (TAEK) bu durumu tespiti sonrasında temel betonunun iki defa söküldüğü yenilendiğinden söz edilmiştir.

Sahte İmza İle İlgili Dava Reddedildi

Akkuyu Projesi ÇED raporları hazırlanırken nükleer enerji mühendisler çalıştırılmadığına, raporların sunulduğu tarihlerde bu mühendislerin çalışmadıklarına, bu kişilerin anılan dönemde nasıl istihdam edildiğine dair bir belge bulunmadığına, TMMOB tarafından alınan raporlarda bu kişilerin rapordaki imzalarının noter huzurunda alınan imzaları ile örtüşmediğine dair iddialara karşı mahkemelerce bir imza incelemesi dahil yapılmamıştı. Savcılık, ıslak imzaları Bakanlıktan istemiş, ancak herhangi bir imza incelemesi yapmadan takipsizlik kararı vermişti. İlgili ÇED raporunu hazırlayan firmanın yeterli belgesinin iptali için açılan dava reddedildi.

Önlisans Davası Danıştay'a Taşındı.

Akkuyu NGS için verilen önlisans ile ilgili davada³⁹ verilen red kararına yapılan itiraz, istinaf mahkemesi tarafından reddedildi. Davacılar, istinaf mahkemesi kararı sonrasında Danıştay'a başvurdular.

SİNOP NÜKLEER GÜÇ SANTRALİ PROJESİ HAKKINDA NOTLAR

Nihai ÇED Raporu Bekleniyor.

Sinop NGS projesi ile ilgili 10.12.2019'da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda İnceleme ve Değerlendirme Komisyonu toplantısı yapıldı. Projeye ait Nihai ÇED raporu henüz yayınlanmadı.

Cumhurbaşkanı Vazgeçtik Demişti

Recep Tayyip Erdoğan'ın Haziran 2019 yılında G-20 zirvesi kapsamında bulunduğu Japonya'da Nikkei Gazete'ye verdiği röportajında; "Sinop nükleer santral projesinde istediğimiz noktada değiliz. Japonlar tarafından hazırlanan fizibilite raporu bizim Enerji Bakanlığımız ve ilgili kurumlarımız tarafından incelendi. Bunun sonucunda maliyet ve takvim hedeflerimiz ile uyumlu olmayan bir tablo gördük" dedi. Kamuoyunda, Sinop Nükleer Güç Santrali projesinin durdurulduğu konusunda bir beklenti oluşmasına karşın, projeye ilgili ÇED raporu sunuldu, 10 Aralık 2019'da İDK toplantısı gerçekleştirildi.

MURAT DAĞINDAKİ MADEN PROJESİNİN ÇED OLUMLU KARARI İPTAL EDİLDİ

Kütahya ve Uşak illeri sınırlarında olan Murat Dağı'nda altın – gümüş madeni işletmeciliği için verilen ÇED Olumlu Kararı, Kütahya İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi.

Anadolu Export adlı şirket tarafından yapılmak istenen projeye ait 1100 hektarlık sahanın, 780 hektarı yoğun orman alanından oluşuyor. 3'ü sadece Murat Dağında bulunan toplam 114 Endemik türüne ev sahipliği yapan Murat Dağı; Gediz Irmağı, Sakarya Irmağı ve Büyük Menderes Irmağının kaynağıdır. Banaz Çayı, Murat Çayı, Orhaneli Çayı, Mustafa Kemal Paşa Çayı, Porsuk Çayı, Susurluk Çayı ve daha birçok irili ufaklı akarsu yine Murat Dağı ve bağlı tepelerden kaynağını alıyor. Gediz Ovası, Büyük Menderes Ovası, Salihli Ovası, Sakarya Ovası, Menemen Ovası, Küçük Menderes Ovası, Aydın Ovası, Çivril Ovası, Buldan Ovası ve buna benzer birçok ova Murat Dağından doğan sularla zenginleşiyor.

Kütahya, Uşak, Eskişehir, İzmir başta olmak üzere birçok şehrin suları Murat Dağından besleniyor. Projenin 15.000.000'dan fazla insanın sağlığını tehdit edeceği tahmin ediliyor. Bu nedenle, birçok belediye ve yurttaş, ÇED Olumlu kararı ile ilgili davaya taraf oldu.

KAZDAĞLARI

Kirazlı Altın ve Gümüş Madeni Ocağı projesi için ilk 03.07.2012 tarihli ve 2607 sayılı ÇED Olumlu kararı alındı. Bir sene sonrasında ise kapasite artışına gidilerek; 02.08.2013 tarihli ve 3117 sayılı ÇED olumlu kararı alındı.

ÇED Raporunda ÇED alanı içindeki ünitelerin kurulacakları alanlarda kesilmesi öngörülen toplam ağaç sayısının 45.650 adet olmasına karşın, 200.000 civarında ağaç kesimi yapıldı. Orman Genel Müdürlüğü oluşan kamuoyu tepkisi sonrasında, kesilen ağaç sayısının 13400 olduğunu savundu.

³⁹ Ankara 12. İdare Mahkemesi'nin 2018/1553E 2019/571 K. Sayılı dosyası.

Maden sahasının etki sahası içerisinde Çanakkale ilinin içme suyunun temin edildiği su havzalarının bulunması, 200.000 civarında ağaç kesimi yapılması gibi etkenlerle başlatılan Su ve Vicdan Nöbeti ulusal ve uluslararası kamuoyunda geniş yankı uyandırdı.

2013 yılında hazırlanan ÇED raporunda, 2007 yılına ait verilen kullanılarak, bu süre zarfında yetişen genç ağaçların, toplam sayıya dahil edilmemesi suretiyle, yaklaşık 150.000 adet genç ağacın kesimi ÇED raporunda gösterilmedi. Ayrıca, ÇED raporunda gösterilmeyen alanlarda yapılan kesimler ile maden sahasına erişim için açılan yol nedeniyle gerçekleşen ağaç kesimleri de aynı biçimde, kesilecek toplam ağaç sayısı hesaplamasına dahil edilmedi. Bu biçimde, yaklaşık 200.000 civarı ağaç kesimi yapıldığına dair bilimsel raporlar söz konusu.

Doğu Biga Madencilik Sanayi Ticaret A.Ş.'ye ait olan 82225 sicil ve 3295732 Erişim numaralı IV. Grup İşletme Ruhsatının 13.10.2019'da süresinin dolması üzerine, işletme faaliyeti durduruldu.

ESKİŞEHİR'DE BOZKIRIN ORTASINDA MADEN UĞRUNA 187 BİN AĞAÇ KATLEDİLECEK

Eskişehir'in Beylikova, Sivrihisar ve Mihaliççık ilçelerinde açılması planlanan demir ve nikel madeni tarım alanlarını, su kaynaklarını ve yaban hayatını tehdit ediyor. Toplam 3.140,55 hektarlık [31 bin dekar] alanı kapsayan projenin 2.132 hektarlık kısmında işletmeye başlanması planlanan madencilik projesi için Mayıs ayında 'ÇED Olumlu Kararı' verildi. ÇED olumlu kararı hakkında yurttaşlar tarafından dava açıldı.

ÇED raporunda, ruhsat sahası içerisinde bulunan 1555 hektarlık ormanlık alanda yaklaşık 187 bin 225 adet ağacın kesilmesi öngörülüyor. Proje sahasının ayrıca, kızıl geyiklerin yaşam alanı olduğu iddia ediliyor.

MUNZUR DAĞLARI MADEN SAHASI İLAN EDİLDİ

Munzur Dağlarının tamamının maden sahası ilan edilmesinin, bölgedeki su kaynakları, endemik bitki örtüsü ve florayı tahrip edeceği, doğa ve kültürel yönden yıkıma neden olacağı nitelendiriliyor.

Munzur Dağlarının tamamının maden sahası ilan edilmesinin ardından Munzur Milli Parkı ve Mercan Vadisine de maden ruhsatı verildi. Söz ruhsat alanları; Munzur Gözeleri, Munzur Suyu, Mercan Vadisi, Kırk Merdiven Şelaleleri, Tülin Tepe, Tepecik ve Pulur höyüklerini de içine alıyor. Arama ruhsatı verilen saha, Munzur Milli Parkından daha büyük bir saha.

Arama ruhsatı verilen sahanın bir kısmının florasında yer alan 1900 çeşit bitkiden 43 çeşidi Munzur Dağları'na, 227 çeşidi Türkiye'ye özgü endemik türlerden.

İZNİK'TE MADEN PROJESİ İPTAL EDİLDİ

Bursa İznik'te göl havzası üzerinde bulunan maden bölgesinde 700 bine yakın meşe ve kayın ağacının kesilmesine neden olacağı için kamuoyunda tepki doğuran maden projesine ait ÇED başvurusu, proje sahibinin vazgeçmesi üzerine iptal edildi.

Çinko, bakır ve kurşun madeni çıkarılmak istenen projeye, yeraltı su kaynaklarının yatak değiştirmesine sebep olacağı, ağır metallerin İznik Gölü'ne karışacağı, ovadaki binlerce zeytin ağacına zarar vereceği için tepki gösterildi.

SALDA

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı millet bahçesi projesi kapsamında; 140.496,07 m² Alanda Millet Bahçesi ve Millet Bahçesine Ait Sosyal Donatıları Yapımı gerçekleştirilmek istiyor.

184 metreye varan derinliği ile Türkiye'nin en derin gölü olan Salda, Özel Çevre Koruma Bölgesi statüsüne sahip. Ayrıca, bitki çeşidi ve endemik türlere sahip olması nedeniyle Önemli Doğa Alanı (ÖDA) olarak tanımlanıyor. Gölün arka kısmında kalan orman örtüsü keklik, tavşan, tilki ve yaban domuzuna, göl ise yaban ördeklerine ev sahipliği yapıyor. Gölde 3 endemik balık türü yaşamaktadır. Nesli dünya ölçeğinde tehlike altında bulunan *Aphanius anatoliae* bu türlerden birisi.

Göl, 1989'da SİT Alanı ilan edildi. Gölün güney kısmında 12 hektarlık bir alanda Salda Gölü Tabiat Parkı bulunmaktadır.

Salda Gölü Sulak Alanı 1. Derece Doğal Sit alanıdır. Gölün güney kıyıları Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'dir. Gölün güneybatısında kalan alan ise Düden Koruma Alanı statüsündedir. Önemli doğa alanı olan Salda, aynı zamanda Önemli Tatlısu Alanıdır.

Türkiye'nin 305 Önemli Doğa Alanı'ndan biri olan Salda barındırdığı endemik türler ile Önemli Bitki Alanı, Önemli Doğa Alanı ve Önemli Kuş Alanı kriterlerini taşıyor.

Son dönemlerde, kirlenme tehlikesi olan ve bu nedenle korunması gereken bir alanın inşaat ve kitle turizme açılması tezat oluşturuyor. Millet projesine yönelik eleştiriler; korunması gereken alanın, mesire alanı mantığıyla daha fazla çöp üretilen bir alana dönüştürülmeye, daha fazla araç trafiğine açılmaya çalışılması üzerine. Bölgedeki turizmin kontrollü olması, alanın korunmasına yönelik etkin eylem planları oluşturulması gerektiğine dair öneriler sunuldu.

ÇERKEZKÖY KAZANDI, SIRA VİZE VE KIRKLARELİ'NDE: MEŞE ORMANINA TERMİK SANTRAL PROJESİNE İPTAL

Tekirdağ Çerkezköy'de özellikle kadınların başı çektiği mücadele sonucunda Pınarça Köyü'nün yakınında meşe ormanına yapılmak istenen kömürlü termik santral projesi Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) olumsuz kararı verilmesiyle iptal oldu.

ÇANAKKALE JEOTERMAL İHALESİ İPTAL

Çanakkale İli sınırları içinde Ayvacık, Ezine, Gökçeada, Bozcaada, Lapseki ve Biga İlçelerindeki 17 adet jeotermal alanın 28 Şubat'ta yapılması planlanan ihalesi iptal edildi. İptali Çanakkale İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Abdullah Köklü onayladı.

KUZAY ORMANLARINDA KUM OCAĞI KURULAMAYACAK

Tekirdağ İdare Mahkemesi, Tekirdağ Çorlu'da 180 bin ağacın kesilmesine neden olacak kum ocağı projesi için verilen ÇED Olumlu kararını iptal etti. Kararda, projenin nadir orman alanlarından birisini ve su kaynaklarını tahrip edeceği gerekçelerine dayanıldı.

AMASRA'DA TERMİK SANTRALİNE MAHKEME İPTAL DEDİ, ŞİRKET YENİDEN BAŞVURU YAPTI

Amasra'ya yapılmak istenen Hema Termik santraline verilen ÇED olumlu kararları Bartın Platformu'nun 2019 davacıyla açtığı dava sonucunda Danıştay tarafından oybirliğiyle iptal edildi. Ocak 2019'da yaşanan bu gelişmenin ardından Nisan 2019'da Hattat Holding yeniden termik santral için ÇED başvurusu yaptı. Süreç devam ediyor.

42 GÜNDE ÇED: CENGİZ'İN ÇED KEHANETİ TUTTU, ÇANAKKALE'DEKİ SANTRAL İÇİN "ÖNGÖRÜLEN" TARİHTE İZİN ÇIKTI!⁴⁰

Cengiz Holding ile Alarko ortaklığında Çanakkale'de kurulan CENAL termik santralin ÇED Olumlu kararının Çanakkale İdare Mahkemesi kararıyla iptal edilmesi sonrasında, santral yetkilileri, "10 Ocak'a kadar ÇED'imizi alacağız" demişti. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Santral yetkililerinin öngördüğü gibi, 9 Ocak 2019'da termik santrale yeni ÇED Olumlu kararı verdi.

ŞEKER KANYONU'NA HES YAPILAMAYACAK

Karabük'te Yenice Ormanları içerisinde bulunan Şeker Kanyonu'na planlanan Hidroelektrik Santrali (HES) ile ilgili plan değişikliği Kastamonu İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi. HES kurulmak istenen Şeker Kanyonu, nadir ekosistemler arasında gösteriliyor.

⁴⁰ <https://medyascope.tv/2019/01/10/42-gunde-ced-cengizin-ced-kehaneti-tuttu-canakkaledeki-santral-icin-ongorulen-tarihte-izin-cikti/>

GIDA HAKKI

UNICEF UYARIYOR: YETERSİZ BESLENME TÜM DÜNYADA ÇOCUKLARIN SAĞLIĞINA ZARAR VERİYOR

UNICEF 15 Ekim 2019'da açıkladığı çocuklar, gıda ve beslenme konulu raporunda, çok sayıda çocuğun yetersiz beslenme ve başarısız gıda sistemlerinin olumsuz sonuçlarına maruz kaldığı uyarısında bulunuldu. Rapora göre, dünyada her 3 çocuktan 1'i, yani 200 milyondan fazla çocuk ya yetersiz beslenmektedir ya da aşırı kilo problemi yaşamaktadır. 6 ay ile 2 yaş arasındaki her 3 çocuktan neredeyse 2'si hızlı gelişim içindeki bedenlerini ve beyinlerini destekleyecek gıdalar alamamakta. Bu da çocukları yetersiz beyin gelişimi, öğrenmede başarısızlık, düşük bağışıklık düzeyi, sık enfeksiyona yakalanma ve birçok durumda da ölüm gibi olumsuz sonuçlara maruz bırakmaktadır.⁴¹

Rapora göre;

- 149 milyon çocuk bodur, başka bir deyişle yaşına göre çok kısıdır,
- 50 milyon çocuk kavruktur, başka bir deyişle boyuna göre çok zayıftır,
- 340 milyon çocuk ya da her 2 çocuktan 1'i A vitamini ve demir gibi temel vitaminlerin ve besleyicilerin eksikliğine maruzdur,
- 40 milyon çocuk aşırı kilolu ya da obezdir.

Raporda, yetersiz beslenme yükünün en ağır biçimde en yoksul ve en marjinal konumdaki topluluklara mensup çocukların ve ergenlerin omuzlarına yıkıldığından; en yoksul hanelerde yaşayan 6 ay ile 2 yaş arası her beş çocuktan yalnızca 1'inin sağlıklı büyüme açısından gerekli çeşitlilikte beslenebildiğinden söz ediliyor.

Raporda ayrıca, iklimle ilgili felaketlerin de ağır gıda krizlerine yol açtığından, örneğin kuraklığın, tarımda uğranılan zarar ve kayıpların yüzde 80'inden sorumlu olduğundan, bu durumun gıda maddelerinin kalitesi ve fiyatı kadar çocukların ve ailelerin yiyecek olarak bulabileceklerini de köklü biçimde etkilediğinin altı çiziliyor.

FAO RAPORU: DÜNYADA HER 4 KİŞİDEN 1'İ GIDA GÜVENCESİNDEN YOKSUN!

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü [FAO] verilerine göre dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 26,4'ü yani 2 milyar kişi gıda güvensizliği ile karşı karşıya. Rapora göre dünyadaki her 9 kişiden birisi aç.⁴²

41 <https://www.unicef.org/turkey/bas%C4%B1n-b%C3%BCtenleri/unicef-uyar%C4%B1yor-yetersiz-beslenme-t%C3%BCm-d%C3%BCnyada-%C3%A7ocuklar%C4%B1n-sa%C4%9Fl%C4%B1%C4%9F%C4%B1na-zarar-veriyor>

42 <https://www.gidahatti.com/fao-raporu-dunyada-her-4-kisiden-1-i-gida-guvenesinden-yoksun-158250/>

2018’de, dünya genelinde 821 milyondan fazla kişi açlık, gıda güvencesizliği, dengesiz beslenme gibi sebeplerle mağdur oldu.⁴³

Dünya nüfusunun yüzde 17,2’sine denk gelen 1,3 milyar insanın orta düzeyde besleyici ve yeterli gıdaya düzenli erişemediklerinin kaydedildiği rapora göre, orta ve şiddetli gıda güvensizlik seviyeleri birlikte ele alındığında dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 26,4’ü, yani yaklaşık 2 milyar kişi gıda güvensizliği ile karşı karşıya olduğu vurgulandı. Raporda ayrıca obezite ve aşırı kilolu olma salgınlarının, açlık sorunundan farklı olarak dünyadaki tüm bölgeleri etkiliyor olduğu belirtildi.⁴⁴

Rapora göre kötü beslenmenin en yaygın olduğu kıta, bölge nüfusunun yüzde 20’sinin etkilendiği Afrika olurken; Asya nüfusunun yüzde 12’si açlık riski altında. Latin Amerika ve Karayipler’de ise nüfusun yüzde 7’si kötü beslenmeyle karşı karşıya. Yemen’de 14 milyon insan açlıktan ölme riski ile karşı karşıya.⁴⁵

43 <https://tr.euronews.com/2019/07/16/bm-aclik-raporu-dunya-genelinde-821-milyon-kisi-aclik-tehdidi-altinda>

44 <https://www.gidahatti.com/fao-raporu-dunyada-her-4-kisiden-1i-gida-guvenesinden-yoksun-158250/>

45 <https://tr.euronews.com/2019/07/16/bm-aclik-raporu-dunya-genelinde-821-milyon-kisi-aclik-tehdidi-altinda>

HAYVAN HAKLARI

ORMAN BAKANLIĞI, TANESİ 7 BİN 400 TL'DEN YABAN KEÇİSİ AVI İHALESİ AÇTI

Tarım ve Orman Bakanlığı, Muğla'nın Köyceğiz ilçesindeki Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nda tanesi 7 bin 400 TL'den yaban keçisi avı için ihale açtı.

KIZIL GEYİKLER İÇİN İYİ HABER: İDARE MAHKEMESİ İHALEYİ DURDURDU

Bursa'da, Tarım ve Orman Bakanlığı 2. Bölge Müdürlüğü tarafından yaşları ilerlediği gerekçesi ile ihale yoluyla avlanmaları için satışa çıkarılan 2 geyik, Bursa 2. İdare Mahkemesi'nce verilen yürütmeyi durdurma kararıyla kurtarıldı.

2019'UN İLK 3 AYINDA, 117 HAYVAN KATLEDİLDİ.

İL ADI	KATLEDİLEN HAYVAN	İL ADI	KATLEDİLEN HAYVAN	İL ADI	KATLEDİLEN HAYVAN
Kütahya	10 Köpek	Kırklareli	7 Köpek, 1 Kedi	Aydın	3 Köpek
Burdur	15 Köpek, 1 Kedi	Sivas	8 Yavrusu Olan Köpek	Denizli	6 Köpek
Bursa	3 Köpek	Bodrum	1 Köpek	Bursa	1 Köpek
Ankara	28 Köpek	Adana	Yavru Köpek	Samsun	1 Köpek
Konya	13 Köpek	Edirne	4 Köpek	İstanbul	1 Köpek
İzmir	1 Kedi	Isparta	12 Köpek		

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın verilerine göre, son 15 yılda sadece 368 bin 803 hayvan sahiplendirildi, 2019 Ekim ayı sonu itibariyle hayvan hakları ihlali nedeniyle 3 milyon 67 bin 400 lira idari para cezası kesildi.

15 Nisan 2019'da Yeşil Gazete'de yer alan verilere göre; Ankara Çubuk'ta 30 köpek, 2 kedi yavrusunun çöp torbalarına konmuş cesetleri bulundu. Diyarbakır'da yol kenarında zehirlendiği öne sürülen 13 köpek bulundu. İzmir'de 5 günlük kedileri başlarını ve patilerini keserek öldürdüler. İstanbul'da papağanına kameralar önünde işkence ederek ölümüne neden olan kişiye; sahipli papağın mal kapsamına girdiği gerekçe gösterilerek ceza verilmedi.⁴⁶

22 BİN YABAN HAYVAN TELEF OLDU

Doğa Koruma ve Milli Parklar 2012-2019 [ekim sonu] arasında doğada çeşitli nedenlerle zarar gören 47 bin 413 yaban hayvandan 25 bin 218'i tedavisi yaptırılarak tekrar tabii yaşam alanlarına bırakıldı. Ancak, 22 bin 195 yaban hayvanı ise bu süreçte yapılan tedavilere rağmen kurtarılamadı.⁴⁷

⁴⁶ <https://yesilgazete.org/blog/2019/04/15/hafta-sonu-katliami%EF%BB%BF-48-hayvan-olduruldu/>

⁴⁷ <https://www.ntv.com.tr/turkiye/hayvana-siddete-2019da-3-milyon-tl-ceza,udE028nZpU01sQWC2jDT9g>

HAKİM: MEVCUT MEVZUATLA HAYVANA ŞİDDET ÖNLENEMİYOR⁴⁸

Hayvan Hakları İzleme Komitesi [HAKİM] tarafından açıklanan verilere göre; 2019 yılının ilk 6 ayında, 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu kapsamında hayvan haklarını ihlal eden kişilerin sadece 364'ü tespit edilebildi. Bu faillere uygulanan idari para cezası toplamı 2.037.335 TL

1.894 kişinin, Kara Avcılığı Kanunu kapsamında “kaçak avcılık” yaptığı tespit edildi. Bu faillere uygulanan idari para cezası toplamı 2.345.716,25 TL. Tespit edilebilen 552 failden, 1.323.892,37 TL tutarında; “yasak” avlanma ile yaban hayatında ve ekosistemde meydana gelen tahribat ve eksilme nedeniyle tazminat bedeli tahsil edilmesine karar verildi.

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun ilgili madde ve fıkralarına göre, tespit edilen fail sayısı ve uygulanan idarî para cezaları ise şöyle yansıdı:

- Madde 5.1 – 5.2:Avlanma süreleri dışında avlanmak failinden dolayı: 622 faile 314.842,00 TL
- Madde 5.1 – 5.2:Avlanma miktarları dışında avlanmak failinden dolayı: 51 faile 26223,25 TL
- Madde 12:Avlamlarda izin almadan avlanmak failinden dolayı: 135 faile 69.180 TL
- Madde 12.1:Merkez Av Komisyonu [MAK] tarafından avlanmaya yasaklanan avlamlarda avlanma failinden dolayı: 76 faile 38.859,75 TL
- Madde 12.2: Özel kanunlarla avlanmanın yasaklandığı sahalarda avlanmak failinden dolayı: 85 faile 83.460,00 TL
- Madde 13.4:Yabancı avcılık belgesi ve geçici avcılık belgesi almadan avlanmak failinden dolayı: 17 faile 44.115,00 TL
- Madde 14.2.1:Avlamlarda avlanma izni almadan avlanmak failinden dolayı: 40 faile 14.921,25 TL
- Madde 14.2.2:Avlamlarda avcılık belgesi olmadan avlanmak failinden dolayı: 1.404 faile 1.074.937,00 TL
- Diğer maddelerden dolayı:313 faile 679.179,00 TL.

4915 Sayılı Kara Avcılığı Kanunu'nun 21/2, 7 ve 24/2 maddeleri kapsamında herhangi bir kişiye işlem yapılmamış.

MECLİS HAYVAN HAKLARI ARAŞTIRMA KOMİSYONU: FAYTONLAR SADECE ADALAR'DA DEĞİL TÜM YURTTA KALDIRILSIN

Temmuz ayında faytonlu taşımacılık yapılması ve atların eziyet ve zarar görmesi iddiaları ile ilgili Adalar ve Pendik'te incelemeler de bulunan TBMM Hayvan Hakları Araştırma Komisyonu TBMM Başkanlığına sunduğu raporda, Fayton sorununu ayrı bir başlık altında ele aldı. Söz konusu bölümde, “Faytonlar tüm yurttan tamamen kaldırılmalıdır” önerisinde bulunuldu

İstanbul Adalar'da faytonlu taşımacılık yapılması ve atların eziyet ve zarar görmesi; 2019 yılının hayvan hakkı ihlalleri anlamında en önemli başlıklarından biri oldu. Hayvan hakları aktivistleri, basın açıklamaları ve çadır nöbeti gibi eylemlerle, kamu makamlarının bu konuda bir adım atmasını talep ettiler. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin fayton sahiplerini de kapsayan bir toplama yapılan görüşmeler, 2020 Ocak ayında çözüme kavuşturuldu. Böylece, Adalar'da faytonla taşımacılık sonlandırıldı.

⁴⁸ <http://www.sivilsayfalar.org/2019/08/27/2019un-ilk-yarisinda-hayvanlara-siddet-uygulayan-kac-fail-tespit-edilebildi/>

İMAR, YAPILAŞMA VE KENTLER

KAPUTAŞ PLAJI'NDAN GEÇECEK YOL PROJESİ İPTAL EDİLDİ

Antalya 4. İdare Mahkemesi, Kaş'ın Kaputaş Plajı'nın bulunduğu kanyondan geçecek otoban projesine Antalya Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu'nun verdiği izni iptal etti.

3. HAVALİMANINDA RÖTARLARI İLE MEŞHUR OLDU

Proje aşamasında, kuzey ormanlarında onbinlerce ağacın katledilmesi gibi ekolojik zararlara yol açtığı iddia edilen 3. Havalimanıyla ilgili itirazlardan birisi de, seçilen yerin hakim rüzgarlar nedeniyle havalimanı için uygun olmadığı üzerineydi. 2019 yılında hizmete açılan 3. Havalimanı'nda, en büyük sorun rüzgarlı ve yağışlı havalarda yaşanan rötalar üzerine. 2019 yılı Aralık ayında rüzgar ve yağış nedeniyle yaşanan rötalar üzerine, aynı zaman diliminde yaşanan rötalarla karşılaştırıldığında dünya çapında en çok rötalar yaşanan 5 havalimanı arasında olduğuna ilişkin haberler yapıldı.

Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ), 2019 yılına dair, yük, ticari uçak sayılarını da içeren havacılık istatistiklerine göre; İstanbul Havalimanı'nı (İHL) 2019 yılı boyunca toplamda 52 milyon 578 bin yolcu kullandı. 7 Nisan'dan beri tam kapasite çalışan yeni havalimanı, bu sayıyla Atatürk Havalimanının yolcu sayısına erişemedi.⁴⁹

ODTÜ'DE BİNLERCE AĞACIN KATLEDİLMESİNE NEDEN OLAN YOLUN YÜRÜTMESİ DURDURULDU

Bilkent Şehir Hastanesine ulaşım güzergahı olarak planlanan ODTÜ tüneli projesinin, Ankara 9. İdare Mahkemesi tarafından yürütmesi durduruldu. Söz konusu yol için, ODTÜ arazisinde binlerce ağacın katledildi.

TOKİ'NİN AOÇ ARAZİSİ İHALESİNİ ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KAZANDI

TOKİ'nin Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin bir kısmını kiralamak için açtığı ihalede, ihalenin birinci parselini yıllığı 119.000 TL'ye, ikinci parseli ise yıllığı 190.000 TL'ye Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne ait Metropol İmar A.Ş. kazandı. Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanı Mansur Yavaş, söz konusu arazilerin Atatürk'ün vasiyetine uygun olarak kullanılacağını belirtti.

TCDD, HAYDARPAŞA VE SİRKECİ GARLARI İHALELERİNDEN İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİ ELEDİ

TCDD, Haydarpaşa ve Sirkeci Garı'nın atıl depo sahası bölgelerini kiralamak için açtığı ihaleye katılan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, "Müştereken ve müteselsilen yerine ortaklaşa ve birlikte" yazmak gerekçesiyle ihaleden elendi. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ihalenin iptali için yargı yoluna başvurdu.

⁴⁹ <https://www.yenicaggazetesi.com.tr/istanbul-havalimani-beklenenin-altinda-kaldi-263706h.htm>

YAPILAŞMA ENDİŞESİ GETİRMİŞTİ: KORU'YA 'MİLLET BAHÇESİ' DURDURULDU

Yıllardır yapılaşma tehdidi altında olan Validebağ Korusu'nu 'Millet Bahçesi'ne dönüştürecek proje durduruldu. İBB, durdurma kararının gerekçesinin, 'projelendirme süreci' ile 'tahsis işlemlerinin tamamlanmaması' olduğunu duyurdu

RİZE FINDIKLI HALKININ PROTESTO ETTİĞİ SAHİL İHALESİ İPTAL EDİLDİ

Rize Fındıklı halkı, sahil parkı düzenleme alanında açılacak işletmelerin belediye tarafından özel kişiye veya şirkete verilmesine tepki gösterdi. Basın açıklamasının ardından belediye meclis üyeleri tarafından ihalenin iptal edildiği ve yapılmayacağı duyuruldu.

HEMŞİN'DE YARGI KARARLARINA RAĞMEN KENTSEL DÖNÜŞÜM ISRARI

Rize Hemşin'de 2008 yılından bu yana süren kentsel dönüşüm tartışması yeni bir evreye girdi. İlçe sakinleriyle Hemşin Belediyesi arasında yıllardır yargıda devam eden kentsel dönüşüm projesi için hukuka uygun olmadığı yönünde karar veren Samsun Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi, "Doğal güzelliklere sahip, kentsel nüfusu artmayan, yapılaşma süreci imar planına göre olağan seyrinde devam edebilecek, kırsal nitelikli bir yerleşim kent merkezinin tamamını yıkarak geleneksel doku ve yaşamdan uzak kentsel nitelikli bir karakterde yapılaşmasını amaçlayan kentsel dönüşüm kararının planlama esasları başta olmak üzere, şehircilik ilkelerine ve kentsel dönüşüm uygulamalarının amacına uygun olmadığına" karar verdi. Kentsel dönüşüm uygulanmak istenen alana ilişkin imar planları ile kamulaştırma kararları da Rize İdare Mahkemesi tarafından iptal edildi. Söz konusu gelişme sonrasında, Hemşin Belediyesi, imar planlarını revize etti. Ayrıca, söz konusu alana ilişkin acele kamulaştırma kararı alındı. Taşınmaz sahipleri, söz konusu işlemler hakkında dava açtılar

ORMAN, MERA, TARIM ALANLARI

BİLGİ AKIŞINDA ŞEFFAFLIK, POLİTİKADA NETLİK ŞART⁵⁰

Orman fakültelerinde görevli beş akademisyen; altın madeni, yangın gibi sebeplerle doğada yaşanan yıkımların çıkarılardan uzak şekilde düzenlenen politikalarla aşılabileceğini vurguladı, ilgili kurumlara şeffaflık çağrısı yaptı.

Akademisyenler açıklamalarında şunları kaydetti:

- Ormancılarının birinci görevi, ormanları korumak, varlığını arttırmak ve topluma çeşitli hizmetler sunmaktır. Görevini yerine getirmek yerine, ormancılığın siyasetçilerin güdümüne girmesinin aracı olan ormancı bürokrat ve teknokratları uyarıyoruz. Ormancı meslek kuruluşları da aynı sorumluluk altındadır. Bu yanlış yoldan bir an önce dönmelidirler.
- Ormanlarımızı ilgilendiren her konu orman fakültelerini de kurumsal olarak ilgilendirir. Orman fakülteleri geçmişte olduğu gibi bu tür konuları akademik kurullarında tartışıp ulaştığı sonuçları tüm kamuoyuyla ve yetkili kurumlarla paylaşma sorumluluğunu bir kenara itemez.
- Orman Genel Müdürlüğü kafalarda soru işareti bırakmayacak şekilde etkili, hızlı ve tatmin edici bilgi akışını sağlamalı, şeffaflık konusunda hiçbir bahane üretmemelidir.
- Ormanlarımızın yıkımına neden olan en büyük uygulama orman alanlarının madencilik, turizm, altyapı gibi tesisler için ormancılık dışı amaçlarla kullanımlara tahsis edilmesidir. Bu tür tesisler ekosistem bütünlüğünü bozmakta ve orman parçalanmasına yol açmaktadır.
- Yanan orman alanlarının yeniden ormanlaştırılması Anayasa gereğidir. Bu yönde kuşkusu olan yurttaşlar, ilgili ormancılık birimlerinden bilgi almalı ve tatmin olmazlarsa yasal yollara başvurmalıdır.
- Yanan alanların aceleyle ağaçlandırılması yerine yöredeki doğal ağaç türlerinin tohumla gençleşmesine olanak sağlayacak yöntemler uygulanmalıdır.

GÖSTERMELİK EKOLOJİK KORİDOR HATTI

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ekolojik koridor projesi, Orman Fakültesi profesörleri tarafından bilimsellikten uzak ve rant odaklı olarak değerlendirildi.

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Görevlisi Tolunay'a göre, millet bahçeleri doğal hayat değil. Ekolojik koridorda asıl amacın yaban hayatını korumak olması gerektiğinin altını çizen Tolunay, millet bahçelerinde bir çok tesis olacağını, ancak ekolojik koridorlarda sadece doğal yapının olması gerektiğini ileri sürdü.

⁵⁰ <https://www.birgun.net/haber/bilgi-akisinda-seffaflik-politikada-netlik-sart-265926>

Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Görevlisi Erdoğan Atmış'a göre, Türkiye'de şehir içinde ve şehir dışındaki yeşil alanlar farklı gerekçelerle yok ediliyor. Doğal ormanlar anayasaya aykırı olduğu halde "Kent ormanı" veya "Tabiat parkı kuracağız" denilerek özel işletmelere devredilip kafe, restoran, kamp, düğün salonu veya bahçesi vb tesislerle betonlaştırılıyor. Bu alanların orman ekosistemi niteliği yitiriliyor. Oysa kent ormanları ve tabiat parkları amacına uygun olarak ilan edilmeli ve yönetilmeli.

KARADENİZ'DE ARALIK AYINDA KURAKLIĞA BAĞLI ORMAN YANGINLARI

Karadeniz Bölgesi'nde Aralık ayında çıkan orman yangınlarında; 3 günde toplam 85 noktada toplam 21 ev yandı, yaklaşık 280 hektar orman ve 10 hektarlık tarım arazisi zarar gördüğü yangınlar kontrol altına alındı.

Trabzon, Rize, Artvin, Giresun, Ordu, Samsun ve Gümüşhane illerinde meydana gelen yangınlar yaklaşık 65 saatte kontrol altına alındı.

19 AYDA, 4132 ORMAN YANGININDAN 9636 HEKTARLIK ALAN ZARAR GÖRDÜ

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli'nin açıklamalarına göre, 1 Ocak 2018 ile 27 Eylül 2019 tarihleri arasında 4 bin 123 orman yangını meydana geldi. Bu yangınlarda zarar gören orman alanı 9 bin 636 hektar.

ALPU TERMİK SANTRAL İHALESİ YEDİNCİ DENEMEDEN SONRA İPTAL EDİLDİ

Büyük ova statüsü taşıyan Alpu Ovası'nda kurulmak istenen termik santrale ait Kömür Rezerv Alanı'nın "İşletme Hakkının Verilmesi" yöntemiyle özelleştirilmesine ilişkin ihale iptal edildi. 7. kez ihaleye çıkan projeye hiçbir şirketin teklif vermediği iddia ediliyor.

ÇARŞAMBA OVASINDA BİYOKÜTLE ENERJİ SANTRALİNE DURDURMA KARARI

Samsun 3. İdare Mahkemesi, büyük ova statüsündeki Çarşamba Ovası'nda, Biyokütle Enerji Santrali kurulabilmesi için alınan tarım dışı amaçla kullanma izninin yürütmesini durdurdu. Çarşamba Ovası'nın birinci derece tarım arazisi olduğunu vurgulayan mahkeme, santral depolama alanının tarımsal amaçlı yapı olarak değerlendirilemeyeceği gerekçesine dayandı.

BURSA OVASINI SULAYAN GÖLBAŞI GÖLETİ KURUDU

Bursa'daki Gölbaşı Göleti'nde, toplam 3000 dönüm büyüklüğündeki alanın 2 dönümlük kısmı kurudu. Bursa ovasını sulayan göletteki kuruma, ovadaki tarımı tehdit ettiği için çiftçileri tedirgin ediyor.

YATAĞAN'IN İÇME SUYU TERMİK SANTRALE TAHSİS EDİLDİ

DSİ, Yatağan bölgesine verilen içme suyunun 13 katına denk gelen kaynak suyunu termik santrale kiraladı. Yapılan protokole göre, Yatağan Termik Santrali 10 yıl boyunca Dipsiz Kuyularından 650 lt/sn su alabilecek.

KARAAĞIZ'DA BÜYÜKÜTLE SANTRALİ KURULAMAYACAK

Bursa'ya Büyükorhan Karaağız köyünde yapılmak istenen biyokütle enerji santralisiyle ilgili dava süreçleri, davacı köylülerin lehine sonuçlandı. Bölgedeki tarım alanlarının tarım dışı amaçla kullanılmasına yönelik verilen izin ile santral için verilen yapı ruhsatı Bursa İdare Mahkemeleri tarafından iptal edildi. Santralin Karaağız köyünde yapılan tarım ve hayvancılığı da etkileyeceğini belirten mahkeme kararlarında; tesis ayrıca bölgedeki nadir ekosistem ve endemik türler ve kültürel varlıklar yönünden sakıncalı bulundu.

TOPLUMSAL MÜCADELE

GEZİ DİRENİŞİ “DARBECİLİKLE” SUÇLANDI

Gezi direnişi ile ilgili açılan ceza davasında 16 kişi hakkında ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası isteniyor. İddianamede, milyonlarca yurttaşın katılım gösterdiği Gezi eylemleri hakkında, dışarıdan finanse edilen bir hareket nitelendirmesi ile darbecilik suçlaması yer alıyor.

KAZDAĞLARI SAVUNUCULARINA CEZA SORUŞTURMALARI

Su ve Vicdan nöbeti, yaklaşık 8 aydır devam ediyor. Bu süre zarfında, ÇED raporundaki hileler, 200.000 civarı ağacın hukuka aykırı kesilmesi ve ÇED Olumlu kararıyla ilgili davada red kararı için gerekçe gösterilen bilirkişi raporundaki sahte imza iddiaları ile ilgili suç duyuruları hakkında herhangi bir gelişme olmamasına karşın, Su ve Vicdan Nöbetini sürdüren savunucular idari para cezaları ya da Savcılık soruşturmaları ile muhatap haldeler.

Yaşam alanı savunucularının “hırsızlık” yaptığı iddiasıyla yapılan suç duyurusu, Savcılığın kovuşturmayaya yer olmadığı kararı ile sonuçlandı. Kaz Dağları’nda altın arama faaliyetine karşı mücadele eden yaşam savunucularına Jandarma ve Orman Şefliği tarafından “devlet ormanlarında, orman idaresince belirlenen konuk yerlerinden başka yerlerde geceleme” eylemi üzerinden para cezaları kesildi. Savunucular hakkında ayrıca, Balaban mevkiinde yer alan çadır nöbeti alanındaki Orman Şefliği’ne ait binayı işgal ettikleri gerekçesiyle soruşturma açıldı.

KANAL İSTANBUL’UN ÇED RAPORUNA 100 BİN İTİRAZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Kanal İstanbul projesi ile ilgili Nihai ÇED raporunu duyurması üzerine, binlerce yurttaş fiziki ya da elektronik ortamda ÇED raporuna itirazlarını sundular. 25 Aralık 2019 itibariyle 10 günlük itiraz sürecinde, 100 binden fazla itiraz başvurusu yapıldı.

ODTÜ ÖĞRENCİLERİ KAVAKLIKTA BETONA İZİN VERMEDİ

ODTÜ Rektörlüğü ile Kredi ve Yurtlar Kurumu Müdürlüğü’nün ODTÜ kampüsündeki 40 dönümlük kavaklık alana KYK yurdu inşa etme kararına karşı çıkan öğrenciler, 15 Mayıs itibariyle çadır nöbeti tuttular.

KYK yurduna karşı yaklaşık 2 aylık bir süre boyunca direnen öğrenciler, 8 Temmuz’da polis saldırısına uğradı. Kolluk güçleri, alanda direnen öğrencileri etkisiz hale getirmek suretiyle yurt inşaatı çalışmalarının yürütülmesini sağlamaya çalıştı. Yurt inşaatının ruhsatsız olması nedeniyle mühürlemek isteyen Çankaya Belediyesi ekipleri, kolluk güçleri tarafından engellendi. Öğrencilerin çağırısı üzerine alana giden milletvekilleri, biber gazı saldırısına uğradı. Karşılıklı görüşmeler sonrasında ağaç kesimi durduruldu.

MANİSA HACİBEKTAŞLI'DA JES İÇİN SIKIYÖNETİM

SANKO Enerji'nin Manisa Salihli İlçesi'nin Hacıbektaşlı Mahallesi'nde kurmak istediği Jeotermal Elektrik Santralı yurttaşların tepkisi karşı karşıya kaldı. 23 ve 26 Ağustos tarihlerinde santral sahasına girmek isteyen şirkete bölge halkı ile karşı karşıya kaldı. 26 Ağustos'ta 28 kişi göz altına alındı. 23 ve 26 Ağustosta, yurttaşların tepkileri nedeniyle sahaya giremeyen SANKO Enerji, 2 Eylül'de kolluk güçleri ve tomalar ile santral sahasına girdi.

Söz konusu JES ile ilgili ÇED Gerekli Değildir kararı hakkında açılan davada, keşif ve bilirkişi incelemesi yapıldı, bilirkişi raporunun dosyasına sunulması bekleniyor.

SİNOP'TA NÜKLEER KARŞITLARINA CEZA DAVASI AÇILDI

2018 yılında halkın katılım toplantısı salonuna yurttaşların büyük bir kısmının alınmaması üzerine itirazları iletmek üzere Sinop Valiliği'ne gitmek isterken, kolluk güçlerinin şiddetine maruz kalan nükleer karşıtları hakkında, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'na aykırılık iddiasıyla ceza davası açıldı.

CERATTEPE DİRENİŞİNE CEZA VERİLMEMEYE BAŞLADI

Artvin Cumhuriyet Başsavcılığı'nca 16 Şubat 2016 yılında Cerattepe'de Cengiz Holding tarafından açılmak istenen altın ve bakır madenine karşı yapılan eylemde yolu kapattıkları ve "2911 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüş yasasına muhalefet" ettikleri suçlamasıyla hazırlanan iddianame kapsamında 21 kişi hakkında dava açılmıştı.

Artvin Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan yargılamada; 10 sanık için 5'er ay, 4 sanık için 1 yıl 13 ay hapis cezası verdi. Sanıkların bir kısmı yönünden verilen cezayı erteleyen mahkeme, bir kısmı yönündense para cezasına [3000 TL] çevirdi. Mahkeme 7 sanık hakkında beraat kararı verdi.⁵¹

⁵¹ <https://www.birgun.net/haber/cerattepe-direnisine-3-yil-sonra-hapis-cezasi-273003>

7 BÖLGE 7 İLKE DOĞA İÇİN ADALET

1. DOĞANIN HAKLARI ÜSTÜN HAK OLMALIDIR
2. İKLİM KRİZİNİN ÇÖZÜMÜ İKLİM ADALETİNDEDİR
3. ERİŞİLEBİLİR, ADİL VE KATILIMCI SU YÖNETİMİ POLİTİKASI, KURAKLIĞI YENECEKTİR
4. TOPRAK ANA BİR BÜTÜNDÜR, VAR OLMA KOŞULUMUZDUR
5. ENERJİ İHTİYACINI, ENERJİ DEMOKRASİSİ VE ENERJİ ADALETİ İLE KARŞILAYACAĞIZ
6. KUŞAKLAR ARASI SORUMLULUKLA, DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARIMIZDAN VAZGEÇMEYECEĞİZ
7. YURTTAŞ KATILIMCILIĞI İLE BİRLİKTE KARAR ALIP, BİRLİKTE YAŞAYACAĞIZ

 DOĞA HAKLARI

CHP DOĞA HAKLARI